

Matica

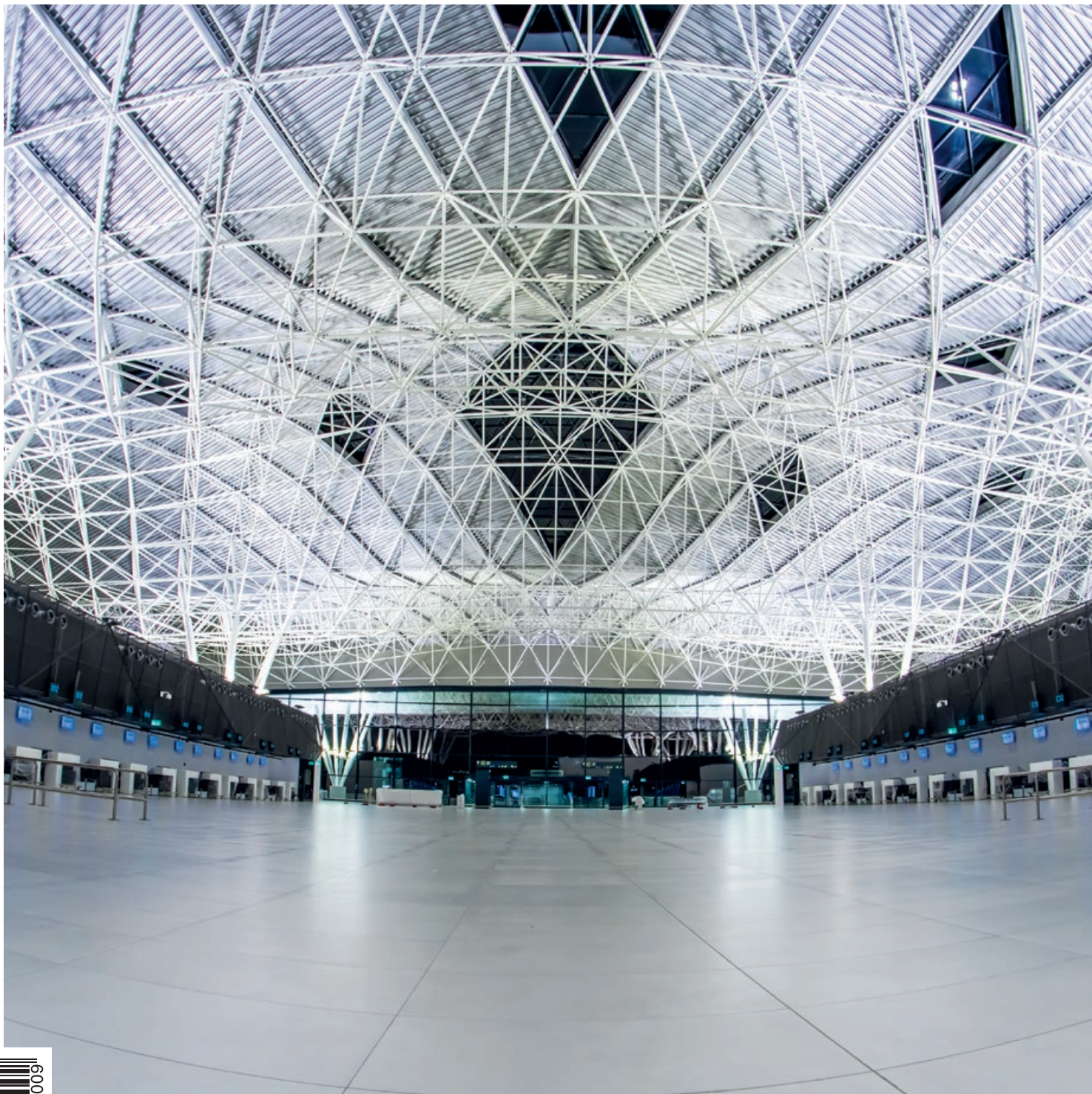
broj
no.

3

ožujak
march

2017.

MJESEČNA REVIIJA HRVATSKE MATICE ISELJENIKA MONTHLY MAGAZINE OF THE CROATIAN HERITAGE FOUNDATION

Međunarodna zračna luka FRANJO TUĐMAN Zagreb
Arhitektonska ljepotica 21. stoljeća

ISSN 1330-2140

9 771330 214009

Matica

Mjesečna revija Hrvatske matice
iseljenika / Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume **LXVII**
Broj / No. **3/2017**

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Mirjana Piskulić

Rukovoditeljica Odjela nakladništva /
Head of Publishing Department
Vesna Kukavica

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Novinarica / Journalist
Naida Šehović

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print
Znanje, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matis.hr

Naslovnica: **Nova zračna luka u Zagrebu**
(foto: **Petar Mežnarek**)

Dragi čitatelji,

ulazimo u 66. godinu izlazenja časopisa MATICA. Kako bismo njezin sadržaj učinili pristupačnijim što širem krugu čitatelja, odabrane tekstove prevedene na engleski i španjolski jezik objavljivat ćemo na našim web i Facebook stranicama. Ti su tekstovi u časopisu označeni **ENG** ili **ESP**.
Zahvaljujemo vam na dugogodišnjoj vjernosti i veselimo se daljnjoj suradnji,
Uredništvo

Posjetite stranice web portala
Hrvatske matice iseljenika!

www.matis.hr

Web stranice
HMI čitaju se diljem
svijeta, dostupne su na tri
jezika (hrvatski, engleski,
španjolski) i bilježe stalan
porast posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim
iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim Hrvatima
u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

- **BANERI**
- **SPONZORIRANI ČLANAK**
- **SPONZORIRANE RUBRIKE**

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora

tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522

mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matis.hr

Kolumne

- 11**
Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica)
- 42**
(S)kretanja
(Šimun Šito Ćorić)
- 44**
Naši gradovi
(Zvonko Ranogajec)
- 48**
Klikni – Idem doma
(Mateja Maljuga)
- 53**
Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac)
- 59**
Djelovanje hrvatskih sestara
u inozemstvu
(Jozo Župić)
- 61**
Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić)
- 62**
Ljepote Hrvatske okom
fotografa
(HTZ)

- 5** Hrvatsko-mađarski
manjinski odbor
- 6** Hrvatski iseljenički zbornik
2017
- 9** Slovenski Hrvati kod
predsjednika slovenskoga
parlamenta
- 12** Stota obljetnica spašavanja
gladne djece
- 15** Obljetnica Matice hrvatske
- 19** Preminuo Marko Veselica
- 21** Obljetnica Humanitarne
organizacije Dora
- 22** Proslava Stepinčeva diljem
svijeta
- 24** Dani pučkog teatra u
Hercegovcu
- 26** Knjiga o Luki Brajnoviću
- 29** Jubilarno Šokačko sijelo u
Županji
- 30** Razgovor: Hristinka Jankova
iz Sofije
- 33** Nova zračna luka u Zagrebu
- 37** Razgovor: Nenad Breka
stručnjak za folklor
- 40** Životni put Ivana Budaka
- 47** Matičin vremeplov
- 56** Razgovor: Ante Baković,
nastavnik za slijepe

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matis.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION

Običnom poštom / regular mail:
Hrvatska / Croatia 100 kn
ostale europske države /
other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / airmail:
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države /
other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /

FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:

IBAN: HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Radnička cesta 50

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA / DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):

IBAN: HR80 2390 0011 1000 21305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju Maticu jer Matica je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Plenković primio gradišćanskoga biskupa Živkovića

ZAGREB - Hrvatski premijer Andrej Plenković primio je 16. veljače mons. Egidija Živkovića, željezanskoga biskupa u Austriji kojemu je, kao i gradišćanskim Hrvatima, zahvalio za očuvanje kulturnoga i jezičnoga identiteta već više od pet stotina godina, ne samo u Austriji nego i u Slovačkoj i Mađarskoj, uvelike zahvaljujući djelovanju Katoličke crkve. Biskup Živković prenio je predsjedniku Vlade pozdrave gradišćanskih Hrvata te ga izvijestio o aktivnostima koje provode u cilju očuvanja jezika, kulture i pastoralne povezanosti. Najavio je početak rada kulturno-prosvjetne udruge "Hrvat S.A.M" (Slovačka-Austrija-Mađarska) koja će pod europskim krovom okupiti sve gradišćanske Hrvate. Istaknuo je da će se u svibnju u Zagrebu održati prvo zajed-

ničko prvoskupno hodočašće gradišćanskih Hrvata nakon 500 godina. Uputili su i poziv predsjedniku Vlade na tradicionalno hodočašće "Hrvatska nedjelja" u Željeznome. Plenković je naglasio da će Vlada RH podržavati djelovanje udruge te predložio da se u njezin rad uključe i Hrvati iz Bosne i Hercegovine. Suradnja s gradišćanskim Hrvatima bit će ojačana preko Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, a rad će biti podržan i u financijskom smislu, rekao je predsjednik Vlade. Željezanska biskupija u Željeznome (Eisenstadt) u austrijskome Gradišću ima približno 240.000 vjernika, od kojih je 50.000 Hrvata.

Drugo zasjedanje Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije

ZAGREB - Dvodnevno Drugo zasjedanje Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije počelo je nakon pozdravnih govora zagrebačkoga nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića, predsjednika Hrvatske biskupske konferencije (HBK) zadarskoga nadbiskupa mons. Želimira Puljića i teologa Ivana Goluba 24. veljače u dvorani "Vijenac" Nadbiskupijskoga pastoralnog instituta u Zagrebu.

Kardinal Bozanić istaknuo je, nakon zahvale svim sudionicima, kako se sinoda događa tamo gdje djeluje Duh Sveti. Pozvao je sudionike da u duhu zajedništva jasno, iskreno i hrabro iznose pitanja s kojima se suočava zagrebačka Crkva. "Treba govoriti o događaju nade onako kako nas je poticao sveti papa Ivan Pavao II. i kao što nas potiče papa Franjo", poručio je kardinal Bozanić te dodao kako treba gledati očima vjere da bi se moglo vidjeti Božje djelo. Zadarski nadbiskup mons. Želimir Puljić rekao je kako je zadaća Crkve davati smisao i tumačenje povijesti te da se zajedništvo najbolje očituje kod stola u obitelji blagovanjem. Dodao je kako je euharistija blagovanje i kako Krist od zajednice svojih vjernika nije htio graditi organizaciju ni nadgradnju društva, nego zajednicu braće i sestara u kojoj jedni drugima služe.

Drugo zasjedanje Druge sinode bavilo se pitanjima "Crkve zagrebačke u slavljenju Kristova otajstva", a članovi Sinode raspravljali su o nedjeljnoj euharistiji, sakramentima, blagoslovima i pučkim pobožnostima, kršćanskim pokopima, liturgijskim službama te o liturgijskoj glazbi i arhitekturi. (Hina)

Prva sjednica nakon četverogodišnjega zastoja

Održavanje 13. sjednice Međuvladinoga mješovitog odbora "jasan je pokazatelj pozitivnoga pomaka u odnosima između naših država", rekao je državni tajnik Zvonko Milas

Državni tajnik Zvonko Milas i povjerenik ministra vanjskih poslova i trgovine Mađarske Ferenc Kalmar

Tekst/foto: Hina

Sjednica Međuvladinoga mješovitog odbora za provedbu sporazuma između Hrvatske i Mađarske o zaštiti prava manjina održana je 23. veljače u Zagrebu nakon četverogodišnjega zastoja, što je jasan znak poboljšanja odnosa između dviju država, zaključili su članovi tog odbora. Održavanje 13. sjednice Međuvladinoga mješovitog odbora (MMO) "jasan je pokazatelj pozitivnoga pomaka u odnosima između naših država", rekao je u uvodnome govoru na tom sastanku državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas, ujedno i supredsjedatelj hrvatskoga dijela MMO-a.

MMO je osnovan na temelju sporazuma između Hrvatske i Mađarske o zaštiti prava manjina, s ciljem praćenja provedbe sporazuma. Njegove članove imenovala su dvije vlade, RH i Mađarske, a čine ga predstavnici nacionalnih manjina i predstavnici nadležnih ministarstava.

Hrvatska manjina u Mađarskoj i mađarska manjina u Hrvatskoj uživaju visoku razinu manjinskih prava te se i u europskim okvirima teško može pronaći bolji primjer zaštite

nacionalnih manjina, sukladan svim ratificiranim međunarodnim konvencijama i najvećim standardima zaštite, istaknuo je Milas. To je potvrđeno i u studenome 2016. u Beču, na tematskoj sjednici Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OESS), gdje su hrvatska i mađarska strana imale priliku predstaviti taj Odbor kao ogledni primjer drugim državama, naglasio je Milas. "Nadam se da ćemo i danas pokazati da se ta suradnja nastavlja i unapređuje uz tradicionalno dobru priču na polju kulture, obrazovanja, prekograničnom suradnjom i onim što mislim da je jako važno, a to je razvoj prometne infrastrukture", zaključio je hrvatski supredsjedatelj.

Povjerenik ministra vanjskih poslova i trgovine Mađarske i supredsjedatelj mađarskoga dijela MMO-a Ferenc Kalmar rekao je kako Odbor nije bio u prilici sastati se u protekle četiri godine "prije svega zahvaljujući političkom okruženju u kojem je Hrvatska tada bila", no da su unatoč tome održavani kontakti između dviju strana. Kalmar je otkrio da u Mađarskoj sudjeluje u radu još šest takvih odbora, no da ovaj s Hrvatskom najbolje surađuje. "Htio bih naglasiti da u Europi postoje razmišljanja prema kojima bi trebalo zapravo na istoj razini upravljati pitanjem autohtonih manjina i onih migranata koji sada dolaze u Europu. Mi držimo da to nije ispravno i da se to poravnanje ne bi trebalo činiti", istaknuo je Kalmar. Naglasio je i činjenicu da je u Mađarskoj ova godina proglašena godinom Ladislava Svetog, kralja koji je u zajedničkoj prošlosti od velikog značaja za obje države, te da je vrlo bitno zajedno proslaviti tog vladara koji je i utemeljio Zagrebačku biskupiju.

Zaključci sa sjednice Odbora bit će upućeni dvjema vladama te će im služiti kao instrument za daljnje unapređivanje odnosa između država, naglasio je Milas. ■

"Hrvatska manjina u Mađarskoj i mađarska manjina u Hrvatskoj uživaju visoku razinu manjinskih prava te se i u europskim okvirima teško može pronaći bolji primjer zaštite nacionalnih manjina."

ENG The Croatian-Hungarian intergovernmental mixed committee for the implementation of an agreement between the two countries on the protection of minority rights was held in Zagreb on the 23rd of February after a four-year hiatus – a clear sign of the improvement of relations.

Pogledi na kulturno zajedništvo Hrvata

Objavljivanje *Zbornika*, kao integrativnoga čimbenika inozemne i domovinske publicistike, svojim je sadržajem, strukturom, aktualnošću - jedinstveni događaj, poručila je izaslanica hrvatskoga premijera

Predstavljajući Hrvatskog iseljeničkog zbornika 2017

Tekst: **Diana Šimurina-Šoufek**

Foto: **Snježana Radoš; Hina**

Matičinu serijsku publikaciju s elektroničkom inačicom na Mreži, koja je u 61. godištu izlaza, dosegla u digitalnome repozitoriju 26.000 stranica, u Zagrebu su 15. veljače predstavili: u ime nakladnika v. d. ravnateljica HMI-ja Mirjana Ana-Maria Piskulić te recenzenti komunikolog izv. prof. dr. sc. Božo Skoko, sociologinja dr. sc. Marina Perić Kaselj i na kraju urednica Vesna Kukavica.

Svečanost su u velikoj Matičinoj dvorani pratili mnogobrojni uzvanici iz akademske zajednice, kulturnoga i političkoga života naše države, grada Zagreba

i Crkve. Nazočili su, uz ravnateljicu Piskulić i izaslanstvo državnoga tajnika Zvonka Milasa iz Središnjega državnoga ureda za Hrvate izvan RH, visoki dužnosnici kao što su: izaslanik predsjednika Hrvatskoga sabora Bože Petrova, zastupnik Marko Sladoljev; izaslanica premijera Plenkovića, državna tajnica

**Osam tematskih cjelina
Zbornika sa sažecima na
engleskome i španjolskome
- donose 32 samostalna
autorska priloga iz dvadesetak
zemalja svijeta i građu
raspoređenu na 452 stranice.**

mr. sc. Marija Pejčinović Burić; predsjednik Saborskoga odbora za Hrvate izvan RH, zastupnik prof. dr. sc. Božo Ljubić s gotovo svim članovima parlamentarnoga Odbora za Hrvate izvan Hrvatske; izaslanik ministra vanjskih i europskih poslova Davora Ive Stiera, Ivića Glasnović. Također, među uglednim gostima, predstavnicima medija, autorima Zbornika i suradnicima HMI-ja iz zemlje i inozemstva, bila je izaslanica zagrebačkoga gradonačelnika Milana Bandića Katarina Milković, delegat uzoritoga kardinala i zagrebačkoga nadbiskupa Josipa Bozanića, mons. Nedjeljko Pintarić; izaslanik ministra Lovre Kušćevića, pomoćnik ministra Zdravko Vukić, dr. Branka Rošić, voditeljica Ureda za međunarodnu suradnju Sveučilišta u

Zagrebu, te članovi Upravnoga odbora HMI-ja, književnik Đuro Vidmarović i Lada Kanajet Šimić, rukovoditeljica Matičina Odjela za školstvo, znanost i sport, koja je ujedno i moderirala svečanošću.

MRTVO SLOVO NA PAPIRU

Osam tematskih cjelina Zbornika – *Znaci vremena, Kroatistički obzori, Baština, Mostovi, Povjesnica, Duhovnost, Znanost* te *Nove knjige* – sa sažecima na engleskome i španjolskome jeziku - donose 32 samostalna autorska priloga iz dvadesetak zemalja svijeta i građu raspoređenu na 452 stranice i ilustriranu sa stotinjak autentičnih fotografija s udaljenih prekooceanskih meridijana, kao i bližega europskog susjedstva.

Marko Sladoljev, izaslanik predsjednika Hrvatskoga sabora Bože Petrova, u prigodnome govoru je istaknuo: "Vaš glas u prošlim godinama nije bio dovoljno slušan od političkih elita te je sintagma *suvremeno hrvatsko zajedništvo* često bila mrtvo slovo na papiru i korišteno u predizborne svrhe. Danas se Matica, kao i cjelokupno hrvatsko društvo, nalazi pred novim izazovima s kojima se suočavaju dionici moderne mobilnosti različite motivacije. Mladost koja odlazi iz Hrvatske, nove geopolitičke prilike u Europi i SAD-u, znakovi su vremena na koje Matica pokušava dati odgovor, otvorivši medijski prostor akademskoj zajednici iz domovine i dijas-

Uzvanici i mnogobrojna publika ispunili su veliku dvoranu HMI-a

pore koja istražuje i raščlanjuje iseljeničku tematiku i perspektive slobode kretanja ljudi i robe u globaliziranome svijetu. Zbornik koji predstavljate izvrstan je doprinos suočavanju s izazovima koji stoje pred nama."

PRIJETNJA KULTURNE HOMOGENIZACIJE

Izaslanica predsjednika Vlade RH Andreja Plenkovića, državna tajnica u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova Marija Burić Pejčinović, uz čestitke nakladniku i uredništvu te serijske publikacije, poručila je: "Objavljivanje *Hrvatskoga iseljeničkog zbornika*, kao integrativnoga čimbenika hrvatske inozemne i domovinske publicistike, svojim je sadržajem, strukturom, aktualnošću - jedinstveni događaj u današnjem vremenu neprestane prijetnje kulturnom homogenizacijom. Kulturna baština je bogatstvo koje smo naslijedili od naših predaka i koje preno-

simo na naše potomke, to je dio našeg identiteta, a to nas čini onima koji jesmo. Uloga iseljeničstva u očuvanju kulturne baštine posebno je važna, a Hrvatska matica iseljenika ovim hvalevrijednim nakladničkim projektom, koji je odolilo najtežoj kušnji, kušnji vremena, kontinuiranim izdavanjem *Hrvatskoga iseljeničkog zbornika* radi na prepoznavanju i promicanju naše baštine te njezinim objedinjavanjem pokazuje kako jezične, prostorne te generacijske raznolikosti ne predstavljaju prepreke kulturnom zajedništvu Hrvata. Vjerujem da je uspješnost bilo kojeg projekta, bilo koje organizacije, najviše mjerljiva po kriteriju stvaranja vrijednosti, a Hrvatska matica iseljenika ponovno je, i ove 2017. godine, ovim nakladničkim projektom iznjedrila novu vrijednost na području hrvatske kulture."

INTEGRACIJA HRVATSKOGA NACIONALNOG BIČA

"Vlada Republike Hrvatske, pod vodstvom premijera Plenkovića, potiče integraciju hrvatskoga nacionalnog biča u Republici Hrvatskoj i izvan nje, čime se stvara nova vrijednost, novo zajedništvo kojim se obnavlja i osuvremenjuje tisućljetni hrvatski duh. Taj duh naše je jedinstvo u svekolikoj raznolikosti Hrvatske. Taj duh naše Hrvatske otplovao je diljem svijeta i ostavio trag na tim dugim i dalekim putovanjima naših predaka koji su sa sobom ponijeli naš jezik, vrijednosti i kulturu te se danas može osjetiti gotovo u cijelome svijetu, što najbolje pokazuje i ovaj zbornik. Hrvatska kultura je povijesno integrirana u europsku kulturu, a ovim zbornikom, radovima sadržanim u njemu, ona dokazuje da je istodobno dionik i svjetske

Ravnateljica HMI Mirjana Piskulić

Najmlađa autorica Marija Rotim i urednica HIZ-a Vesna Kukavica

"Danas se Matica, kao i cjelokupno hrvatsko društvo, nalazi pred novim izazovima s kojima se suočavaju dionici moderne mobilnosti različite motivacije."

kulture. Stoga zahvaljujem Hrvatskoj matici iseljenika, svim vrijednim autorima, na prepoznavanju toga hrvatskoga duha i njegovu kontinuiranom opisivanju u svakome novom svesku zbornika", naglasila je Marija Burić Pejčinović.

U žarištu interesa većine autora ovogodišnjega sveska *Hrvatskoga iseljeničkog zbornika*, uz egzodus mladih iz Hrvatske, su iseljenice afirmirane u raznim područjima ljudske djelatnosti, od umjetnica i znanstvenica do poduzetnica. Potvrđuju to napisi mlade etnologinje Marijete Rajković Ivet, diplomatkinje Tuge Tarle, znanstvenice Marine Perić Kaselj, publicistkinje Marije Peakić Mikuljan, a neizravno i oni drugi. Autori činjenično ruše stvorene stereotipe u našoj javnosti, pružajući vjerodostojni mozaik iseljeničkih naraštaja koji u 21. stoljeću odrastaju izvan domovine u višejezičnim i višekulturnim sredinama razvijenoga svijeta.

MODERNE MIGRACIJE

U ime nakladnika, Matičina ravnateljica Mirjana Ana-Maria Piskulić nazočnima se obratila srdačnim riječima zahvale i pozivom na buduću publicističku suradnju u svim Matičinim medijima. "Godišnjak Hrvatske matice iseljenika obiluje svježim autorskim viđenjima istaknutih domaćih i stranih publicista. Simbolično, suradnik u ovome svesku Zbornika je profesor emeritus i prvi doktor znanosti hrvatskog iseljeničtva Ivan Čizmić, a najmlađa Marija Rotim, koja je nedavno magistrirala na temu hrvatskih emigranata iz Australije. Moderne su migracije u Matičinu Zborniku prepoznate kao izazovna i ekonomska i kulturna kategorija", zaključila je Piskulić.

Zatim je o njegovu značaju za procese kulturne integracije iseljeničtva i matičnoga naroda u suvremeno doba

Popularnost i informativnost Zbornika, suglasni su recenzenti, jačaju stilski atraktivno sročeni trojezični hrvatsko-englesko-španjolski sažeci objavljenih zborničkih tekstova.

Uzvanici i publika nakon promocije u holu HMI-a

govorio komunikolog, izv. prof. dr. sc. Božo Skoko s Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Profesor Skoko u svome izlaganju obuhvatio je prve tri zborničke tematske cjeline: *Znake vremena*, *Kroatističke obzore* i *Mostove*. O tematskim cjelinama *Povjesnica*, *Baština*, *Duhovnost*, *Nove knjige* i *Znanost* govorila je recenzentica dr. sc. Marina Perić Kaselj, v. d. ravnateljica Instituta za migracije i narodnosti.

AUTENTIČNO ISELJENIČKO STVARALAŠTVO

Popularnost i informativnost Zborniku, suglasni su recenzenti, jačaju stilski atraktivno sročeni trojezični hrvatsko-englesko-španjolski sažeci objavljenih zborničkih tekstova, osobito izvan domovine, gdje bez sumnje serija dobiva nove poklonike, kao i vidljivu citiranost publikacije.

Na kraju predstavljanja, nakon zahvale suradnicima i autorima te svim kolegama, prisutnima se obratila i urednica Zbornika. Dugogodišnja rukovoditeljica Matičina Odjela za nakladništvo Vesna Kukavica do sada je uredila 18 svezaka HIZ-a, tridesetak knjiga i brošura, objavivši i više stotina feljtona iz područja kulture migranata te nekoliko monografija iz života hrvatskog iseljeničtva.

Power Point prezentacija, svojevrsni vizualni narativ priloga iz Zbornika (HIZ

na Instagramu), prisutnima je prikazao autentično iseljeničko stvaralaštvo – u rasponu od umjetnosti do znanosti – iz znalačkih autorskih pera od Sydneya do Toronta, od Punta Arenasa do Splita i Zagreba te Pariza. Spomenimo, dakle, suradnike svih osam tematskih cjelina Zbornika – *Znaci vremena*, *Kroatistički obzori*, *Baština*, *Mostovi*, *Povjesnica*, *Duhovnost*, *Znanost* te *Nove knjige* - Juru Vujića, Waltera Vorija Lalicha, Dubravka Barača, Marijetu Rajković Ivetu, Mariju Valčić, akademike Nikolu Benčića i Vinka Grubišića, Danijela Labaša, Rebeku Mesarić Žabčić, Tanju Rudež, Tugu Tarle, Mariju Peakić Mikuljan, Tihomira Nuića, Marijana Lipovca, Rajku Bućin, Ivana Kosića, Stana Granića, Ivu Žanića, Stjepana Blažetina i Tonina Piculu.

Bez sumnje, vidjeli smo to i ovaj put, *Hrvatski iseljenički zbornik* čeka zahtjevanu budućnost. Nadamo se i Hrvatsku maticu iseljenika u čije su aktivnosti, publikacije i projekte tijekom 66 godina postojanja svoja iskustva, radni elan i kreativnost utkali mnogobrojni naraštaji Matičinih djelatnika, a čine to i danas, poručila je prisutnima urednica Vesna Kukavica. ■

ENG The latest edition of the CHF's serial publication, the 2017 Croatian Emigrant Almanac, and its electronic Internet edition, which has achieved 26 thousand pages in its digital repository over its 61-year history, was presented in Zagreb on the 15th of February.

Hrvati ostaju nepriznata manjina u Sloveniji

Predsjednik Saveza hrvatskih društava Slovenije Đanino Kutnjak na prvome mjestu istaknuo je nezadovoljstvo što pitanje priznavanja statusa hrvatske nacionalne manjine nije riješeno

Tekst: **Ivan Botteri**

U četvrtak, 23. veljače, predsjednik slovenskoga parlamenta *Državnoga zbora Republike Slovenije* dr. Milan Brglez primio je predstavnike Saveza hrvatskih društava u Sloveniji (SHDS), koje je predvodio predsjednik Saveza Đanino Kutnjak. U delegaciji SHDS bili su još dva potpredsjednika, Vladimir Pobežin i Mijo Stančko te član Hrvatskoga društva Ljubljana Ivan Botteri.

Tijekom sastanka, koji je potekao u radnome ozračju, u otvorenoj razmjeni mišljenja i razmatranja otvorenih mogućnosti ostvarivanja više kulturnih negoli političkih interesa, pokazalo se da je to bio i te kako dobrodošao događaj u vrijeme kada međudržavni odnosi jedva da se mogu nazvati dobrim. Razgovaralo se o otvorenim, ali ne i o poznatim spornim temama. Predsjednik Saveza hrvatskih društava Slovenije Đanino Kutnjak na prvome mjestu istaknuo je nezadovoljstvo što pitanje priznavanja statusa hrvatske nacionalne manjine nije riješeno. Da je to složeno pitanje potvrdio je i predsjednik slovenskoga parlamenta dr. Milan Brglez, koji je izrazio spremnost da potakne Vijeće slovenske vlade za manjine u smjeru traženja odgovarajućih pravnih rješenja boljih uvjeta djelovanja Hrvata i ostalih nepriznatih narodnosti u Sloveniji.

Ima smisla što je spomenuto da će predsjednik Povjerenstva za Slovence u susjednim zemljama i po svijetu Ivan Heršak, koji je bio nazočan na ovome sastanku, uskoro posjetiti slovensku narodnu zajednicu u Hrvatskoj. To je jedan

Predsjednik slovenskog parlamenta Milan Brglez (četvrti s lijeva) s predstavnicima Hrvata u Sloveniji

Slovenski sugovornici bili su ugodno iznenađeni dobrom suradnjom između slovenskog Pomurja i hrvatskog Međimurja, u kojima aktivno sudjeluju hrvatska, mađarska i slovenska manjina.

od znakova da se slovenska strana želi uvjeriti što bi značila recipročnost uvjeta i prava nacionalnih zajednica jer upravo o potrebi recipročnosti hrvatska strana u službenim državnim kontaktima pri govora odnosno da slovenska zajednica u Hrvatskoj ostvaruje puno bolje uvjete djelovanja negoli je to slučaj s djelovanjem hrvatske zajednice u Sloveniji.

Slovenski sugovornici bili su ugodno iznenađeni primjerom dobre prakse pogranične suradnje između slovenskog Pomurja i hrvatskog Međimurja, u kojima aktivno sudjeluju hrvatska, mađarska i slovenska manjina. Predsjednik parlamenta Brglez taj je primjer po-

hvalio i istaknuo kao putokaz koji treba i pravno podržati. Bilo je govora i tome kako će se prava nacionalnih zajednica u Sloveniji ostvarivati na pravni način. Na kraju je zaključeno da konkretne metode i rješenja treba prepustiti u razmatranje odboru za kulturu slovenskoga parlamenta i spomenutom vijeću slovenske vlade, polazeći od već usvojene Deklaracije parlamenta o položaju narodnih skupnosti u Republici Sloveniji. Nakon susreta u slovenskome parlamentu predsjednik SHDS-a Đanino Kutnjak izrazio je zadovoljstvo "da je do ovoga sastanka došlo, da se razgovaralo otvoreno i da smo dobili nekoliko korisnih prijedloga za stvaranje boljih uvjeta djelovanja Hrvata u sustavu parlamentarne demokracije prijateljske Republike Slovenije". ■

ENG Dr. Milan Brglez, the speaker of the Slovenian parliament, received representatives of the Federation of Croatian Associations in neighbouring Slovenia led by the group's president Đanino Kutnjak. The meeting focused on the lack of recognition of the status of the indigenous Croatian minority.

Gospodarstvo raste gotovo dvostruko brže od prosjeka EU-a

ZAGREB - Hrvatsko gospodarstvo u četvrtome lanjskom tromjesečju raslo je gotovo dvostruko brže od prosjeka Europske unije, dok gledano po zemljama hrvatska ekonomija druga je najbrže rastuća, odmah nakon Rumunjske, rekao je 28. veljače Marko Krištof, ravnatelj Državnog zavoda za statistiku (DZS). DZS je objavio prvu procjenu prema kojoj je bruto domaći proizvod (BDP) u proteklome kvartalu porastao 3,4 posto u odnosu na isto razdoblje

2015. godine. To je deveto tromjesečje zaredom da gospodarstvo raste, a ujedno i najveći zabilježeni rast od četvrtoga tromjesečja 2007. godine.

Prema sezonski prilagođenim podacima, u odnosu na isto razdoblje prošle godine, Hrvatska je ostvarila rast od 3,5 posto, dok je prosječni rast za 28 članica Unije 1,8 posto, rečeno je na konferenciji za medije DZS-a.

"Prosjeak EU-a je u usporedbi s trećim tromjesečjem iznosio 0,5 posto, a Hrvatska je rasla za 0,6 posto, dok smo po zemljama negdje u sredini. Najbrže je rasla Poljska, 1,7 posto, dok Grčka i Finska imaju negativne stope rasta u odnosu na prethodno tromjesečje", rekao je Krištof. "Sezonski prilagođeni BDP je realno veći za 3,5 posto u odnosu na isto tromjesečje prošle godine, dok je u odnosu na prethodno tromjesečje, dakle ono treće, veći za 0,6 posto. Zanimljivo je da je stopa rasta za četvrto tromjesečje, prema sezonski prilagođenim podacima, najveća od četvrtog tromjesečja 2006. godine", istaknuo je Krištof.

Kako ističe Krištof, najveći doprinos rastu ostvaren je u djelatnosti prerađivačke industrije (6,4 posto), a slijede trgovina, sa smještajem, ugostiteljstvom i prijevozom (5,4 posto), što upućuje na porast blagdanske potrošnje. (Hina)

Suradnja Sveučilišta i Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH

ZAGREB - Sporazum o suradnji između zagrebačkog Sveučilišta i Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH potpisali su rektor Sveučilišta Damir Boras i državni tajnik Zvonko Milas 1. ožujka u Rektoratu Sveučilišta u Zagrebu. Tim sporazumom jača se suradnja RH s Hrvatima izvan Hrvatske na području obrazovanja i znanosti, izjavio je nakon potpisivanja rektor Boras. Naglasio je kako sporazum omogućuje promicanje očuvanja, jačanje i razvoj obrazovnog i znanstvenog napretka Hrvata u Hrvatskoj i Hrvata izvan Hrvatske.

Na novinarski upit što se sporazumom dobiva, a dosad toga nije bilo, rektor zagrebačkog Sveučilišta rekao je da su se problemi javili nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju jer studenti iz zemalja EU-a imaju istovjetan status sa studentima u Hrvatskoj. Događalo nam se da mladi nauče jezik, a zbog tog se ograničenja ne uspiju upisati, istaknuo je rektor dodavši kako se studenti izvan EU-a na Sveučilište upisuju u kvoti stranaca.

Podsjetio je da se najviše studenata zbog studija jezika javlja na Filozofski fakultet i Hrvatske studije pa se zato na potpisivanju nalaze i dekani tih fakulteta. Sporazumom se uspostavlja suradnja između Sveučilišta u Zagrebu i Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske radi razvijanja studijskih programa te integracije i jačanja hrvatskog zajedništva, rekao je državni tajnik Milas. Sporazum

potiče znanstvenoistraživački rad o hrvatskom iseljeništvu, hrvatskim manjinama te o Hrvatima u BiH, dodao je. Cilj je sporazuma, kako je istaknuo, poticati migracijske trendove i donošenje upisnih kvota za Hrvate izvan Hrvatske te osmišljavati i podupirati projekte razmjene studenta, pripadnika hrvatskoga naroda izvan Republike Hrvatske. (Hina)

Godina kulture Hrvatska - Austrija

PN Počela je značajna manifestacija koja je mnogo više od kreativne scene za jačanje kulturne suradnje, što se očituje u činjenici da su nositelji projektā u objema zemljama ministarstva vanjskih poslova

Ako se suglasimo da kreativna scena obuhvaća cjelokupni spektar kulture i stvaralačke domišljatosti u raznim granama ljudske djelatnosti, zajednički bismo mogli pouzdanije ocijeniti buduće dosege netom otvorene u Zagrebu i Beču *Godine kulture Hrvatska - Austrija*. Hrvatske institucije od siječnja do prosinca u RA ostvarit će 60 atraktivnih umjetničkih projekata s nizom programa iz različitih područja stvaralaštva. Fokus *Godine kulture Austrija - Hrvatska* usmjeren je na interpretaciju ženskog stvaralaštva. Uz književnice, poseban ciklus bit će posvećen skladateljicama Dori Pejačević i Louise Erdödy Lios, a vidjet ćemo i izložbu kultne hrvatske slikarice Naste Rojc, čija se umjetnička osobnost formirala u Beču. Usto, postojeće kulturne manifestacije i partnerstva na lokalnoj razini također će se tematski uključivati u provedbu *Godine*, što će dodatno umrežiti mnoštvo naših kreativaca.

Sažeto, srednjoeuropske kulturne metropole Beč i Zagreb, kao glavni gradovi dviju prijateljskih država i priznatih europskih umjetničkih sredina, bile su ovih dana domaćini svečanog otvorenja manifestacije, kojoj su pokrovitelji predsjednici naših zemalja. Ministrica kulture Nina Obuljen Koržinek 9. veljače u Galeriji Klovićevi dvori otvorila je monumentalnu izložbu pod nazivom *Izazov moderne: Zagreb - Beč oko 1900*. Izložba prvi put istodobno predstavlja ostvarenja zagrebačkih i bečkih protagonista secesije na području slikarstva, skulpture, arhitekture i primijenjene umjetnosti, među kojima su remek-djela Gustava Klimta, Kolomana Mosera i Karla Molla usporedno s djelima Vlahe Bukovca, Tomislava Krizmana i Ivana Meštrovića.

Očito je da naš Bukovac može stajati uz bok bilo kojega bečkog predstavnika secesije, a Meštrović na pročelju toga modernoga umjetničkog razdoblja, tumačila je jedna od autorica izložbe Petra Vugrinec. Izložba je plod suradnje zagrebačke Galerije Klovićevi dvori te bečke galerije Belvedere.

U bečkome Jazz klubu *Porgy and Bess* 14. veljače, s druge strane, održano je svečano austrijsko otvorenje *Godine* koncertom rock grupe iz Gradišća *Coffeeshock Company* i nastupom mlade vokalne umjetnice hrvatskih korijena Christiane Uikitze u nazočnosti visokih uzvanika, među kojima su bili i ministri vanjskih poslova RH i RA, Davor Ivo Stier i Sebastian Kurz. U prigodnim govorima nazočnima na svečanosti ministri Kurz i Stier istaknuli su povijesne veze između RA i RH koje će se uz kulturu još više razviti. "Ovo je posebna godina za naše odnose jer 2017. obilježavamo 25. obljetnicu i međunarodnog priznanja Lijepe Naše i uspostave diplomatskih

Piše: Vesna Kukavica

odnosa između Hrvatske i Austrije", rekao je Stier te izrazio zahvalnost bivšem austrijskom ministru Mocku za njegovu potporu Hrvatskoj. "Danas sam imao odličan sastanak sa Sebastianom i želim vam nešto kratko o tome reći – Alois Mock ima dostojnog nasljednika", rekao je ministar Stier.

Uz cjelogodišnji umjetnički program, izdajamo razne predavače poput sjajnog Milana Pelca, koji u ožujku ima predavanje *Bečka škola povijesti umjetnosti i hrvatska znanost o umjetnosti* u organizaciji Austrijskog društva za kroatistiku u

Veleposlanstvu RH u Beču. Pelc je govorio o djelatnosti znanstvenika *Bečke škole povijesti umjetnosti* koji su u drugoj polovini 19. i početkom 20. stoljeća istraživali hrvatsku umjetničku baštinu, ocjenjujući kako su bitno pridonijeli razvitku znanosti povijesti umjetnosti i zaštiti spomenika u Hrvatskoj. Bečani su zaslužni i za poduku hrvatskih povjesničara umjetnosti školovanih na Sveučilištu u Beču, koji su znanstvene metode te glasovite škole prenijeli na Sveučilištu u Zagrebu. Pelcov Institut zaslužan je, uz ostalo, i za ubaštinjenje opusa spomenute slikarice Naste Rojc (Bjelovar, 1883. – Zagreb, 1964.), koja je umjetničku naobrazbu, uz privatnu Ivekovićevu poduku, sekla u Münchenu i Beču. Jedna je od utemeljiteljica Kluba likovnih umjetnica u Zagrebu prije 89 godina. U njezinim slikama isprepleću se akademski realizam i simbolizam. Pisala je putopise i feljtone; zauzimala se za afirmaciju pučkoga likovnog stvaralaštva i prava žena. Nasta Rojc doživjela je tek u zreloj dobi svoju prvu retrospektivnu izložbu u zagrebačkome Umjetničkom paviljonu 1938.

Ističemo, u manifestaciji sudjeluje 20 hrvatskih udruga s područja Austrije. Veselimo se i najavi tamošnje vodeće filologinje dr. sc. Zorke Kinde-Berlaković s Instituta za slavistiku Bečkog sveučilišta o otvaranju prvoga hrvatskog studija u Austriji na Visokoj pedagoškoj školi u Željeznom (Gradišće), u akademskoj godini 2017./2018., na kojem će se moći studirati standardni hrvatski, kao i gradišćansko-hrvatski idiom. Hrvatska matica iseljenika pridružit će se manifestaciji za Dan hrvatske knjige u travnju kada će biti održan kolokvij o dvjema najperspektivnijim mladim znanstvenicama u području doirdnoga jezikoslovlja Katarine Tyran i Aleksandre Šćukanec, kojoj je HMI tiskala nagrađenu monografiju *Njemačko-hrvatski jezični dodiri u Gradišću*. ■

ENG The Austrian-Croatian Year of Culture encompasses a hundred events. It opened on the 9th of February with the "Challenges of Modern Art: Zagreb - Vienna Around the Year 1900" exhibition at the Klovićevi Dvori Gallery. With both foreign ministries involved, the Year of Culture will do much more than simply strengthen culture collaboration.

Fra Didakov vlak spasa

“Čovjek koji je prije stotinu godina shvatio da su za ostanak i opstanak važni i kruh i knjiga, da je svaka mržnja prolazna, a ljubav vječna, zaslužuje našu vječnu zahvalnost”, zaključila je predsjednica Grabar Kitarović

Fra Miljenko Šteko uručuje priznaje predsjednici RH Kolindi Grabar-Kitarović

Tekst/foto: Hina

Svečanom akademijom u zagrebačkom HNK obilježena je 22. veljače stota obljetnica jednog od najvećih humanitarnih pothvata u povijesti hrvatskoga naroda, spašavanje gladne djece krajem i neposredno nakon završetka Prvoga svjetskog rata koje je predvodio hercegovački franjevac fra Didak Buntić čiji je život, osim iznimne humanitarne djelatnosti, obilježila briga za zaštitu i očuvanje hrvatskoga naroda u BiH. Zbog ratnih događaja i suše u Istri, Kvarneru, Hrvatskom primorju, Slovenskom primorju, Dalmaciji i Bosni i Hercegovini

1917. godine pokrenuta je akcija spašavanja djece od gladi. Prema službenim podacima, od 1917. do 1919. zbrinuto je više od 17.000 djece iz Istre, Kvarnera i Hrvatskoga primorja, Dalmacije, Slovenskoga primorja te iz Bosne i Hercegovine (12.270 djece). U tom trenutku u Zagrebu istaknuti pojedinci poput Josipa Šilovića, Đure Basaričeka i Velimira Deželića, a u Hercegovini franjevci na čelu s tadašnjim ravnateljem širokobriješke gimnazije fra Didakom Buntićem, organiziraju prijam djece u obiteljima sjeverne Hrvatske, Slavonije, Srijema te u nekim dijelovima Bačke i Banata. Taj je pothvat pokazao neviđeno zajedništvo svih hrvatskih krajeva i omogućio preživljavanje tisućama ispaćene i glad-

Taj je pothvat pokazao neviđeno zajedništvo svih hrvatskih krajeva i omogućio preživljavanje tisućama ispaćene i gladne djece zahvaljujući dobroti stanovnika Slavonije, Baranje i Srijema.

ne djece zahvaljujući dobroti stanovnika Slavonije, Baranje i Srijema, koji su ih ugostili i prehranili. Bila je to akcija u kojoj se pokazala snaga duha i ljubavi pravih boraca za dostojanstvo svakoga ljudskog života, a posebno onoga slabog i ugroženog. Veliku ulogu u tome imao je tadašnji ravnatelj širokobriješke gimnazije Didak Buntić.

ZBRINUTO VIŠE OD 17.000 DJECE

Organizator svečane akademije bio je Provincijalat Hercegovačke franjevačke provincije, suorganizator manifestacija “Didakovi dani”, a pokrovitelji predsjednica Republike Kolinda Grabar Kitarović, član Predsjedništva Federacije BiH Dragan Čović i zagrebački gradonačelnik Milan Bandić. Dodijeljene su i nagrade pojedincima, ustanovama i tvrtkama za njihovo djelovanje u području kulture, glazbene umjetnosti, humano-

Novi roman Mire Gavran “Nekoliko ptica i jedno nebo” nadahnut akcijom spašavanja gladne djece koju je pokrenuo fra Didak Buntić

Uzvanici na svečanoj akademiji u zagrebačkom HNK

priznanje Didak za političko djelovanje, a naglasivši humanitarni rad fra Dida-ka Buntića, njegovo djelovanje s ciljem zaštite i očuvanja hrvatskoga naroda u BiH te angažman na opismenjavanju hrvatskoga puka, premijer ga opisuje kao "primjer prosvjetiteljstva i rada za dobrobit svakoga čovjeka". Nagrada koju je primio, rekao je, bit će poticaj i njemu i svim hrvatskim institucijama, ne samo Vladi, za jačanje povezanosti našeg naroda u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini, ali u drugim dijelovima svijeta i Europe gdje žive Hrvati.

RAVNOPRAVNOST HRVATSKOGA NARODA

"Puno puta smo naglasili da su prava Hrvata i njihova opstojnost u Bosni i Hercegovini naše strateško političko opredjeljenje. Zato ćemo se zalagati za ravnopravnost hrvatskoga naroda kao konstitutivnog naroda i ostvarivanje svih prava na cijelom području Bosne i Hercegovine", poručio je te uputio zahvalu Provincijalatu Hercegovačke franjevačke provincije i cijeloj Katoličkoj crkvi u BiH na svemu što su tijekom povijesti činili i danas čine za opstojnost hrvatskoga naroda na tim prostorima.

Član Predsjedništva Federacije BiH, predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović

"Sestra Slavonija i Hercegovina tada su jedna drugoj pružile ruku", podsjeća Čović te dodaje kako su i danas "sestre, BiH i Hrvatska, upućene jedna na drugu kad je u pitanju europski put i opstojnost".

služuje našu vječnu zahvalnost, a Hrvatska ostaje uz BiH i uz hrvatski narod", zaključila je.

Premijeru Plenkoviću uručeno je

sti, gospodarstva, znanosti, duhovnosti, političkog djelovanja, za promicanje lika i djela fra Didaka Buntića.

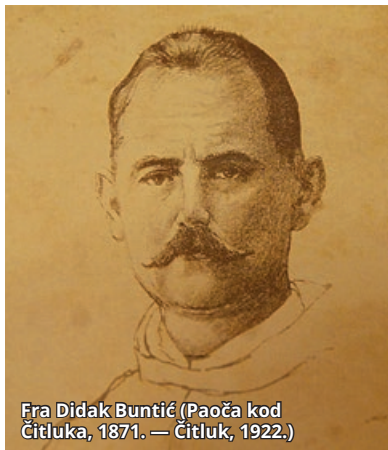
Predsjednici Republike Kolinda Grabar Kitarović uručeno je priznanje Didak za promicanje lika i djela fra Didaka Buntića, a u svome obraćanju rekla da je taj "dobri franjevac" bio vizionar koji je u vrijeme strašne gladi omogućio opstanak naroda šaljući djecu u bogatu Slavoniju kako bi, kada nemani rata i gladi napuste zemlju, mladost mogla u njoj stvoriti novi život. Pri tome posebno ističe da su se u njegovu vlaku spasa prema Slavoniji našla djeca svih vjera i nacionalnosti "jer ih kao pravi pastir nije dijelio, već prigrlio onako nemoćne i prestrašene pokazujući primjerom da je ljudima živjeti jedni s drugima, a ne jedni protiv drugih".

VIZIONAR U VREMENIMA STRAŠNE GLADI

"Takvim je primjerima fra Didak Buntić pokazao što znači ljubiti Boga, ljubiti čovjeka i ljubiti domovinu", dodaje predsjednica koja fra Didaka smatra istinskim prosvjetiteljem zbog njegove brige za opismenjavanjem djece i mladih. Domoljublje fra Didaka Buntića, kako je rekla, danas je uzor i nadahnuće da se pobrinemo za zapošljavanje mladih, da im omogućimo podizanje obitelji i povratak iz iseljeništva, uključimo u gospodarski napredak. "Čovjek koji je prije stotinu godina shvatio da su za ostanak i opstanak važni i kruh i knjiga, da je svaka mržnja prolazna, a ljubav vječna jer stvara, a ne razara, za-

Spomenik fra Didaku na Širokom Brijegu

Fra Didak Buntić (Paoča kod Čitluka, 1871. — Čitluk, 1922.)

najavio je da će slična akademija biti održan u rujnu u Mostaru kako bi se dala primjerena zahvala Katoličkoj crkvi i franjevcima za sve što su učinili za opstojnost katolika, muslimana i pravoslavaca u to vrijeme strašne suše i gladi. "Sestra Slavonija i Hercegovina tada su jedna drugoj pružile ruku i na

taj način spasile brojne živote", podsjeća Čović te dodaje kako su i danas, na isti način, "sestre, BiH i Hrvatska, upućene jedna na drugu kad je u pitanju europski put i opstojnost na ovim prostorima".

Gradonačelniku Bandiću uručeno je priznanje za osobite zasluge u nastanku, razvoju i promicanju manifestacije "Didakovi dani", a u svom govoru istaknuo je da se danas premalo zna o značenju fra Didaka. "Želimo ispraviti povijesnu pogrešku i skinuti prašinu s njegova prekrasnog lika i velebnih djela - spašavanja života najslabijih - djece. Fra Didak nije mirovao, nego je tražio pomoć u Mostaru, Sarajevu, Beču i Zagrebu i premda je djelovao prije jednog stoljeća, i danas je aktualan, možda više nego ikada i u tome je njegova snaga i treba nam biti uzor i putokaz kako živjeti i raditi", poručio je Bandić.

BEZ OBZIRA NA NARODNOST I VJERSKU PRIPADNOST

U ime organizatora manifestacije, provincijal Hercegovacke franjevačke provincije fra Miljenko Šteko rekao je kako ponekad olako zaboravljamo da je hrvatski narod puno puta u povijesti iznjedrio nesebične ljude koji su pomagali nevoljnima, bez obzira na narodnost i vjersku pripadnost te je poručio da nas to i danas poziva na ujedinjenje oko dobra.

Priznanje za humanitarno djelovanje dobila je udruga "Fra Mladen Hrkać", Mate Rimac za postignuća na području gospodarstva, prof. dr. sc. Iva Tolić za postignuća u znanosti, a Miro Gavran za postignuća na području kulture. U kulturno-umjetničkome dijelu programa nastupili su Zagrebačka filharmonija, Glazbena škola Pavla Markovca, glumci Dragan Despot i Robert Pehar, pjevač Đani Stipaničev, klapa "Petrada" i HKUD "Didak" Gradnići. ■

ENG

ENG A commemoration was staged at the Croatian National Theatre house in Zagreb to mark the one hundredth anniversary of one of the greatest humanitarian undertakings in Croatian history, the effort spearheaded by friar Didak Buntić to provide aid to hungry children.

VIJESTI

Hrvatima Janjeva potrebna je pomoć

KOSOVO - Najstariju hrvatsku iseljeničku enklavu, onu u Janjevu na Kosovu, čija je župa stara više 700 godina, ovih dana posjetio je predsjednik saborskoga Odbora za vanjsku politiku dr. Miro Kovač.

- Prigodom sudjelovanja na konferenciji o suradnji parlamentarnih odbora za vanjsku politiku u Prištini posjetio sam i Janjevo. U razgovoru s don Matom i njegovim suradnicima uvjerio sam se koliko Hrvatima u Janjevu treba pomoć. Od nekoć 5.500 Hrvata u Janjevu, ostalo ih je samo 200-tinjak. Hrvatske institucije pomažu, a u razgovoru s Imrijem Ahmetijem, načelnikom Općine Lipjan, u čijem je sastavu Janjevo, zamolio sam za potporu Hrvatima. U zgradi općine sastao sam se i s glavnim tajnikom stranke LDK Ismetom Beqirijem i zastupnicom LDK Teutom Rugovom, kćeri legendarnoga vođe kosovskih Albanaca Ibrahima Rugove - napisao je dr. Kovač na svojoj Facebook stranici. Brojčano stanje Hrvata na Kosovu, prema popisu stanovništva iz 1991. godine, bilo je oko 8.800. Danas ih je, prema podacima župnoga ureda u Janjevu, ostalo samo par stotina. Janjevo je Katoličkoj crkvi u Hrvata dalo više od dvadeset svećenika i isto toliko časnih sestara. Većina njih je danas u Hrvatskoj, najviše u Dubrovniku i Zagrebu, ali i po cijelome svijetu.

Inovativna socijalna mreža hrvatske kulture

Akademik Damjanović ističe kako u Hrvatskoj nema ustanove koja bi se po svojoj tradiciji i kontinuitetu djelovanja mogla usporediti s Maticom hrvatskom

Tekst: Vesna Kukavica

Foto: HINA; arhiva MH

Matica hrvatska dio je povijesti hrvatskoga naroda i kulture, osobito u njegovu najvažnijem razdoblju, od buđenja nacionalne svijesti i hrvatskoga narodnog preporoda do ostvarenja samostalne i neovisne suverene hrvatske države. Matica je izgrađivala hrvatski kulturni i nacionalni identitet. Tim se riječima nazočima na svečanosti u Zagrebu obratio predsjednik Vlade Andrej Plenković 11. veljače, ocijenivši kako je Matica svoju misiju proteklih 175 godina uspješno ostvarivala izdavanjem knjiga na hrvatskome jeziku, nužnih za promicanje preporodnih ideja, ali i dolazećih kulturnih praksi sve do internetskog doba. Procjenjuje kako je prošlostoljetno višekratno zatiranje rada hrvatske kulturne ustanove još snažnije ujedinilo hrvatski narod i oja-

čalo žudnju za samostalnošću i neovisnošću. Značaj današnjega Matičina djelovanja prepoznaje Vlada, a to se ogleda i u financiranju njezine redovite djelatnosti valorizacije projekata i u potpori Ministarstva kulture, što joj osigurava pet milijuna kuna na godišnjoj razini, zaključio je Plenković.

NOVE TEHNOLOGIJE I NOVI LJUDI

Svečana proslava 175. obljetnice utemeljenja Matice hrvatske (MH) održana je pod visokim pokroviteljstvom predsjednice RH Kolinde Grabar Kitarović u koncertnoj dvorani Blagoja Berse u novoizgrađenoj Muzičkoj akademiji u središtu glavnoga grada Lijepe Naše. Istina,

Matičina snaga nisu samo nove tehnologije, nego i novi ljudi – istaknuo je Igor Zidić - koji inovativnim tehnologijama upisuju hrvatsku kulturu i jezik u mozaik kulturā naše europske civilizacije. Taj novi stvaralački Matičin naraštaj čine ljudi okupljeni oko mnogih projekata kao što su *Mladi glazbenici*, *Komunikološka škola*, *Film*, *Medijski susreti*, *Elektroničke knjige* i sl. Ostvarenjem tisućljetnoga hrvatskog sna o neovisnosti prije četvrt stoljeća, članom MH može postati svaki punoljetni državljanin RH ili Hrvat s drugim državljanstvom koji prihvaća program Matice hrvatske.

Svečanom obilježavanju 175. obljetnice MH nazočili su, uz više od 300 pred-

Matica hrvatska osnovana je 10. veljače 1842. godine pod imenom Matica ilirska na inicijativu središnje figure hrvatskoga narodnog preporoda grofa Janka Draškovića.

Uzvanici na svečanoj proslavi u koncertnoj dvorani Blagoja Berse u novoizgrađenoj Muzičkoj akademiji

stavnika akademske elite, zagrebački nadbiskup i kardinal Josip Bozanić, predsjednik HBK i zadarski nadbiskup Želimir Puljić, predsjednik mešihata Islamske zajednice u RH Aziz efendija Hasanović, potpredsjednik Vlade Davor Ivo Stier s nekoliko ministara te saborskih zastupnika, kao i čelnika Grada Zagreba. Uz izaslanika hrvatske predsjednice Kolinde Grabar Kitarović, na povijesne zasluge MH u borbi hrvatskoga naroda za slobodu i očuvanje hrvatskoga nacionalnog identiteta podsjetili su u svojim obraćanjima Mate Granić te predsjednik Društva hrvatskih književnika Božidar Petrač, rekavši kako je zalaganjem MH osnovano i Društvo hrvatskih književnika. Predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) akademik Zvonko Kusić govorio je, uz ostalo, o bliskim vezama između MH i HAZU-a, naglašavajući da su od 24 dosadašnja Matičina predsjednika njih 15 bili članovi Akademije, uključujući i sadašnjega predsjednika akademika Stjepana Damjanovića.

VREMENSKA OKOMICA

Predsjednik MH, akademik Stjepan Damjanović, nadahnuo je izložio kronologiju Matičinih kulturnih, znanstvenih, umjetničkih, duhovnih, nakladničkih i obrazovnih postignuća, ne zanemaru-

jući pojedine izazove te fascinantne socijalne mreže u hrvatskoj kulturi i umjetnosti na vremenskoj okomici od 175 godina. Akademik Damjanović, sve-

Godine 1971. MH pokreće skupljanje novca i podizanje zajma za izgradnju tunela kroz Učku i autocestu *Kralja Tomislava* Zagreb - Split.

stan rastuće kulture zaborava na globalnoj razini, ističe kako u Hrvatskoj nema ustanove koja bi se po svojoj tradiciji i kontinuitetu djelovanju mogla usporediti s MH, dodavši kako Matica i u sadašnjim okolnostima igra važnu ulogu u odgoju svakoga hrvatskog državljanina i rodoljuba.

GUNDULIĆEV OSMAN 1844. G.

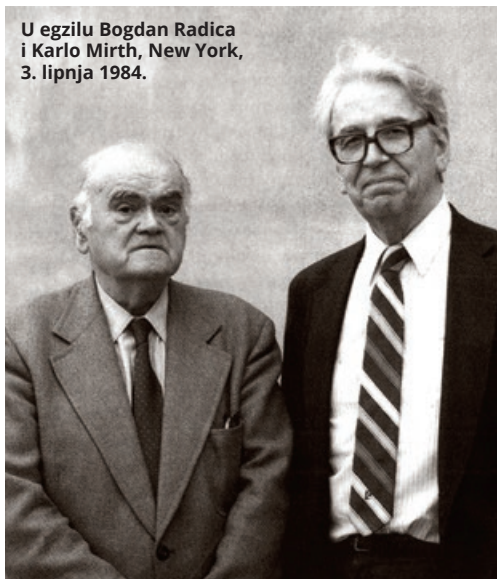
Najstarija hrvatska kulturna ustanova - Matica hrvatska - osnovana je 10. veljače 1842. godine pod imenom Matica ilirska na inicijativu središnje figure hrvatskoga narodnog preporoda grofa Janka Draškovića. Grof Drašković bio je prvi predsjednik Matice u vrijeme prvoga proljeća europskih naroda sredinom 19. stoljeća. Misija joj je promicanje kulturnoga i nacionalnoga identiteta u raznim područjima ljudske djelatnosti, od umjetničkog, znanstvenog i duhovnog stvaralaštva, gospodarstva do javnih politika usmjerenih na naš sveobuhvatni društveni razvitak. MH je, kako stoji u njezinu Statutu, "neovisna, neprofitna i nevladina udruga utemeljena za promicanje hrvatske kulture, a tijekom vremena, zbog svog rada i neprekidnosti, postala je nacionalna ustanova".

Prvo Matičino izdanje bio je Gundulićev *Osman* 1844. g. Taj je ondašnji nakladnički pothvat bio kulturni i politički čin, integriravši društvenu elitu svoga

Egzilanti Vinko Nikolić i Boris Maruna s kolegama u Zagrebu 1990-ih ispred palače MH

U egzilu Bogdan Radica
i Karlo Mirth, New York,
3. lipnja 1984.

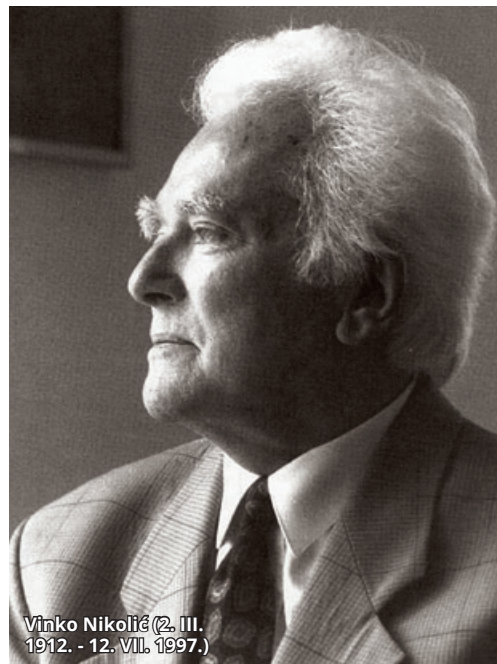
doba jer se njime nastojalo spojiti hrvatski sjever i jug. S vremenom se Matica svrstala među najvažnije i najveće nakladnike knjiga i časopisa u Hrvatskoj. Uz dvadesetak redovitih knjižnih nizova posebno se ističe ugledna biblioteka *Stoljećā hrvatske književnosti*, pokrenuta 1995. Kad su u pitanju novi naslovi čija je tematika posvećena u domovini prešućivanim događajima iz doba totalitarizma 20. stoljeća, treba izdvojiti biblioteku *Memoari, sjećanja, dokumenti* MH u kojoj su dosad izašle knjige posvećene životu i djelu Ivana Meštrovića, Joze Kljakovića, Pavla Tijana, Karla Mirtha, Borisa Marune... Matica hrvatska pri-

ređuje i mnogobrojne kulturne i znanstvene događaje: predstavljanje knjiga, znanstvene simpozije, okrugle stolove, rasprave, stručna i znanstvena predavanja te koncerte klasične glazbe.

Od sredine 20. stoljeća počinje osnivanje Matičinih ogranaka, od kojih pojedini tiskaju časopise (*Mogućnosti*, Split; *Riječka revija* i *Dometi*; Rijeka; *Zadarska revija*, Zadar; *Dubrovnik*, Dubrovnik; *Revija*, Osijek; *Svjetlo*, Karlovac i dr.). Matica ima i svoj dvotjednik *Vijenac*, književni list za umjetnost, kulturu i znanost, *Hrvatsku reviju*, časopis za književnost, umjetnost i kulturu življenja u 3. tečaju, te književni i znanstveni časopis *Kolo*. Davne 1962. godine u suradnji s izdavačkom kućom Zora pokrenuta je biblioteka *Pet stoljećā hrvatske književnosti*, kojoj je od 1980. izdavač Nakladni zavod MH. U toj kulturnoj biblioteci objavljeno je 180 knjiga. Sažeto, ukupno je MH s ograncima objavila više tisuća knjiga, a izlazi tridesetak serijskih publikacija.

OLOVNA VREMENA

U MH je prije pedeset godina, točnije 1967., sastavljena *Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika*, koju J. Šentija drži početkom revolucionarnih promjena u SRH. Iz *Telegrama* od 17. ožujka 1967. hrvatski su je disidenti, u predinternetskoj epohi, promptno tiskali u svome prvome ožujskom broju emigrantske *Hrvatske revije* za 1967. Una-

Vinko Nikolić (2. III.
1912. - 12. VII. 1997.)

toč pogibelji, njezin legendarni urednik Vinko Nikolić piše oduševljeni pozdrav hrvatskim intelektualcima koji su sročili tekst o pravu Hrvata na samoodređenje ne samo u jezičnome, već i u političkome smislu te uz tekst *Deklaracije* na njemačkome i francuskome jeziku objavljuje, također trojezično, *Apel hrvatskih pisaca i književnika u iseljeništvu* iz kruga *Hrvatske revije*, sastavljen 30. IV. 1967., upućujući ga međunarodnoj javnosti s ciljem rješenja hrvatskog pitanja u SFRJ. Godine 1971. MH pokreće skupljanje novca i podizanje zajma za izgradnju tunela kroz Učku i autocestu *Kralja Tomislava* Zagreb - Split.

Novosadski dogovor o jeziku, kojim se pokušalo od hrvatskoga i srpskoga jezika stvoriti jedinstven integralni jezik, Matica je raskinula 16. travnja 1971., a te godine izlazi i prvi od 33 broja najtiražnijeg lista u Hrvata *Hrvatskoga tjednika*, Matičinih novina za kulturna i društvena pitanja. Zadnji broj je izašao 3. prosinca 1971. Godine 1972., zbog jugoslavenskoga komunističkog progona hrvatskih studenata i gušenja hrvatskog proljeća, Matica hrvatska je raspuštena, a djelatnost joj je zabranjena. Tijekom progona Matičine prostorije i arhiv preuzima policija, dio pokretne imovine je otuđen, dio predan na čuvanje Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti.

Sedam desetljeća sinergije dviju Maticā

Hrvatska matica iseljenika punih 66 godina, od utemeljenja 1951., uspješno surađuje s Maticom hrvatskom i to od prvoga predsjednika Matice iseljenika Zlatana Sremca, preko Većeslava Holjevca, do Borisa Marune, Vinka Nikolića, Ante Belje, Zdenke Petričević i aktualnog predsjednika UO HMI-ja Milana Kovača. Tri su vrhunca sinergije dviju Matica u proteklih gotovo sedam desetljeća. Prvi se dogodio 1967. kada je predsjednik Matice iseljenika Većeslav Holjovac u Matičinu nakladnom zavodu objavio nultu i najcitiraniju znanstvenu knjigu o dijaspori *Hrvati izvan domovine*. Drugi zapažen iskorak na prijelazu u 21. stoljeće postignut je zajedničkim tiskanjem prijevoda djela vrhunske proze iz hrvatskog iseljeničtva poput dvaju romana slavnoga čileanskog Hrvata Ramóna Díaza Eterovica. Treći se dogodio prije pet godina kad je jezikoslovna monografija mlade autorice dr. sc. Aleksandre Šćukanec pod naslovom *Njemačko-hrvatski jezični dodiri u Gradišću*, u izdanju HMI-ja, osvojila nagradu MH "Ljudevit Jonke" (2012.) koja se dodjeljuje za iznimna postignuća jezikoslovaca za promicanje hrvatskoga jezika i književnosti u svijetu.

Vesna Kukavica i Aleksandra Ščukanec s nagradom *Ljubević Jonke* za knjigu *Njemačko-hrvatski jezični dodiri u Gradišću*

Pod prisilom prestaje rad Matice hrvatske 11. siječnja 1972.

ZATVORENI, PROGANJANI, IZGNANI

Njezini mnogobrojni poznatiji djelatnici i suradnici su zatvoreni, proganjeni ili izgnani. Među njima su bili Franjo Tuđman, prvo pero najtiražnijega *Hrvatskog tjednika* svih vremena Ante Bruno Bušić, Šime Đodan, Miljenko Foretić, *hrvatski Havel* Vlado Gotovac, Jozo Ivičević, Zvonimir Komarica, Vlatko Pavletić, Hrvoje Šošić, *hrvatski Mandela* Marko Veselica, član MH i predsjednik Matice iseljenika Većeslav Holjevac i mnogi drugi.

Izvešće o radu Matice, kojim su ona i njezini suradnici stigmatizirani, zauzima više od 500 stranica. U znak potpore Matici, dok je u domovini prisilno carevala puna dva desetljeća tzv. *hrvatska šutnja* ili 20 godina prije pada Berlinskoga zida - u iseljeništvu su osnovana društva

Danas djeluje oko 130 ogranaka u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i drugim zemljama.

prijatelja Matice hrvatske od Pariza i Stockholma (1970.) do Basela (1971.), kanadskoga Vancouvera (1972.) i ostalih svjetskih metropola kamo su bili izgnani slobodoumni hrvatski građani, kao i naši disidenti s ljevice i desnice od naraštaja Nikolića i Radice, Viktora Vide do Cilige i Borisa Marune.

Nakon demokratskih promjena u Europi 1989., obnovljen je rad Matice hrvatske. Obnoviteljska skupština MH održana je 8. prosinca 1990. Danas djeluje oko 130 ogranaka u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i drugim zemljama. U Bačkoj se pokušalo organizirati Matičin ogranak krajem šezdesetih, no energična reakcija ondašnjih vlasti to je zaustavila, utamničivši na višegodišnjoj robiji tim akademika Ante Sekulića. Tek je 1996. obnovljen rad Matice hrvatske u Subotici. ■

ENG The formal ceremony of the celebration of the 175th anniversary of the founding of Matrica Croatica was held at the Blagoje Bersa concert hall at Zagreb's Music Academy under the high patronage of Croatian President Kolinda Grabar-Kitarović.

Tekst: Hina Foto: Slobodna Dalmacija; Arhiva

M

arko Veselica, istaknuti ekonomist i političar kojega su zbog angažmana i zatvaranja u vrijeme hrvatskog proljeća proglasili 'hrvatskim Mandelom', preminuo je 17. veljače u zagrebačkoj bolnici "Fran Mihaeljević" nakon duge i teške bolesti.

Marko Veselica rodio se 9. siječnja 1936. godine u Glavicama kraj Sinja, studirao je i doktorirao ekonomiju u Zagrebu. U vrijeme hrvatskog proljeća bio je zastupnik Grada Zagreba u Društveno-političkom vijeću Savezne skupštine. Bio je u vrhu Matice hrvatske kad je 1972. godine protiv njega i još deset članova podnesena kaznena prijava "zbog osnovane sumnje da su učinili krivično djelo kontrarevolucionarnog napada na državno i društveno uređenje i kazneno djelo udruživanja protiv naroda i države", a nakon toga uslijedilo je suđenje i zatvor. Za Amnesty International bio je "zatvorenik savjesti".

INTERVJU U NJEMAČKOME "DER SPIEGELU"

U svojim istupima prije zatvaranja zalagao se za tržišnu ekonomiju te za veću samostalnost i državnost Hrvatske. Nakon izlaska iz zatvora bilo mu je zabranjeno javno istupanje te je ponovno 1981. uhićen i osuđen na zatvor zbog potpisivanja peticije kojom se tražilo puštanje političkih zatvorenika te zbog intervjua u njemačkome "Der Spiegelu" pod naslovom "Hrvatsko pitanje – smrtna bolest Ju-

Marko Veselica u Radićevoj ulici u Zagrebu, 1990.

Žrtva ljubavi prema hrvatskoj domovini

“Marka Veselicu pamtit ćemo po nesebičnom davanju, velik je po tome što je hrabro nosio svoj teret, sve je izdržavao s vjerom u Hrvatsku”, rekao je Dražen Budiša u svome govoru na groblju Mirogoju

goslavije”. Ukupno je u jugoslavenskim zatvorima proveo više od 12 godina, a nakon izlaska nije htio pobjeći iz SFRJ u emigraciju jer bi ga, kako je rekao prijateljima, ubili jugoslavenski agenti.

Krajem 1980-ih sudjelovao je u osnivanju HDZ-a, a kasnije je osnovao i Hrvatsku demokratsku stranku, zajedno s bratom Vladom i Ivanom Gabelicom, zatim osniva i Hrvatsku kršćansko-demokratsku uniju. Bio je zastupnik u Hrvatskome saboru od 1995. do 2000. godine.

Marka Veselicu pamtit ćemo po nesebičnom davanju, velik je po tome što je hrabro nosio svoj teret, sve je izdržavao s vjerom u Hrvatsku, rekao je Dražen Budiša oprašajući se 21. veljače na zagrebačkome groblju Mirogoju od Marka Veselice. “U onim vremenima nije bilo većeg čovjeka nego što je bio Marko. Napadi na njega bili su nagovještaj onoga što će se dogoditi - brutalni udar

jugoslavenskoga režima na hrvatsko proljeće”, istaknuo je, uz ostalo, Budiša.

‘NIKADA SE NIJE ŽALIO’

Na zagrebačkome Mirogoju mnoštvo građana, uglednika i političara, među kojima i premijer Andrej Plenković, oдали su posljednju počast Marku Veselici. Od njega su se oprostili i sinjski alkari iz njegove rodne Cetinske krajine. Na sprovodu je pročitan i oproštajni govor potpredsjednika Europske akademije znanosti, umjetnosti i literature (EASAL) Ante Glibote koji je istaknuo da je Marko Veselica živio kako je i govorio, a govorio je kako je živio, pa je time i postao rijetkost i primjer ovih prostora.

“Hrvatska država nije u doslovnoj mjeri znala ili nije htjela afirmirati kao model za budućnost etičke supstance koje je Marko Veselica u sebi dično nosio, predstavljao i stavljao na oltar Domovine!”

“Nikada se nije žalio na svoje trude, napore i patnju, koju je kroz sav taj teror, uznice, proganjanja, šikaniranja proživio u Jugoslaviji, pa se ne treba danas libiti i reći i istinu da i ova država, hoću reći hrvatska država, u koju je utkao svaki milimetar svog bića, svoje životne energije, svoje žive i neiscrpne inteligencije, golemog znanja, nije u doslovnoj mjeri znala ili nije htjela afirmirati kao model za budućnost etičke supstance koje je Marko Veselica u sebi dično nosio, predstavljao i stavljao na oltar hrvatske Domovine!”, poručio je, uz ostalo, Glibota. “Na žalost”, istaknuo je Glibota, “u našoj sredini nije se znao prepoznati duh, težnje, ideje, vizije koju je on svojim primjerom utisnuo u stvaranje, u buđenje svijesti i savjesti mladih generacija, kako bi hrvatski narod probudio iz stoljetnih snova, kako bi se samostalna hrvatska država stvorila i harmonično živjela.”

Prijatelji i suradnici prisjetili su se 25. veljače još jednom dr. Marka Veselice na komemoraciji koju su u povodu njegove smrti u Zagrebu održali Hrvatska demokratska stranka (HDS), Hrvatska kršćanska demokratska unija (HKDU) i Hrvatsko društvo političkih zatvorenika žrtava komunizma (HDPZ). Na komemoraciji dr. Veselice, njegovi prijatelji i suradnici prisjetili su se njegova života, rada, uzničkih dana u zatvoru u Staroj Gradišci te njegovih aktivnosti kao političara i zastupnika u Hrvatskome sa-

Godine 1990. bio je s bratom Vladom jedan od osnivača Hrvatske demokratske stranke i njezin predsjednik (od 1992. godine Hrvatska kršćanska demokratska unija)

Premijer Andrej Plenković

“Imao je Hrvatsku u srcu, a ne u džepu, njemu je Hrvatska domovina, a ne imovina”, izrazio se slikovito Kovačević, založivši se da se Trg maršala Tita u Zagrebu preimenuje u Trg Marka Veselice.

boru zahvalivši mu još jednom na svemu što je učinio za Hrvatsku.

IZVANREDNO VISOKI DOPRINOS

Potpredsjednik HDPZ-a Đuro Perica istaknuo je da o Marku Veselici može govoriti samo u superlativima te da će on biti među nama sve dok se njegovo ime bude spominjalo. “Marko Veselica dao je izvanredno visoki doprinos očuvanju svijesti o potrebi hrvatske slobode i samostalnosti i bio žrtva te svoje ljubavi prema hrvatskoj domovini”, rekao je Perica te poručio da Hrvati trebaju ko-

načno početi govoriti o hrvatskoj istini, a ne dopustiti da o njoj govore drugi.

“Ljubav prema Hrvatskoj je ljubav bez pogodbe i traženja naknade”, rekao je Anto Kovačević te podsjetio da je tako o Hrvatskoj govorio Veselica. Kovačević, koji je zajedno s Veselicom utemeljio HDS, naglasio je da je Veselica shvaćao politiku kao moralnu kategoriju i kao borbu za opće dobro. “Imao je Hrvatsku u srcu, a ne u džepu, njemu je Hrvatska domovina, a ne imovina, ima viziju, dok su mnogi uzimali proviziju, on je istinski vizionar, a ne provizionar”,

izrazio se slikovito Kovačević, založivši se da se Trg maršala Tita u Zagrebu preimenuje u Trg Marka Veselice.

DAVAO DUHOVNU SNAGU

Petar Šale, koji je s Veselicom dijelio dane u zatvoru u Staroj Gradišci, rekao je da je Veselica bio izniman čovjek koji im je u teškim trenucima bio velika moralna potpora te im davao duhovnu snagu. Prisutnima se obratio hrvatski političar Vladimir Šeks ustvrdivši da komemoracija nije samo puko obilježavanje života i djela jednog čovjeka, nego i izvlačenje određenih pouka iz političkoga života. “Djelovanje Marka Veselice, njegovo ime i žrtva su simbol koji daje nadu i vjeru u bolje hrvatsko sutra”, rekao je Šeks. “Njegova žrtva ugrađena je u temelje hrvatske slobode i hrvatske neovisnosti i zato komemoracije trebaju biti ne samo puko podsjećanje na velikog čovjeka, već i putokaz novim naraštajima da shvate kako borba za domovinu ima visoku cijenu, ali i da je ta borba bila prožeta borbom za etičke ideale, Hrvatsku kao etičnu državu”, rekao je Šeks. ■

Obitelj pokojnog Marka Veselice na pogrebu ispred mrtvačnice na Mirogoju

ENG Marko Veselica passed away in Zagreb on the 17th of February following a protracted and difficult illness. He was an eminent economist and politician whose activity and imprisonment following the crack-down on the Croatian Spring earned him the moniker of the ‘Croatian Mandela’.

'Posebno smo ponosni na naše stipendiste i štićenike'

Najznačajniji *Dorin* filantrop iz iseljništva nedvojbeno je Hrvatska bratska zajednica Amerike. Posebno od 1991. godine HBZ surađuje s HO *Dora* za djecu žrtve u Domovinskome ratu, koju je pokrenula skupina humanitaraca pri HMI-ju

Tekst: Uredništvo (izvor Hina) Foto: Hina

Tradicionalnom donatorskom večeri uz izvedbu opere "Nikola Šubić Zrinski" Ivana pl. Zajca, HO *Dora* svečano je 2. ožujka 2017. u Hrvatskome narodnom kazalištu u Zagrebu obilježila 25 godina djelovanja u borbi protiv siromaštva među djecom i mladima poticanjem obrazovanja i jednakih mogućnosti školovanja za sve. Obilježavanju *Dorina* 25. rođendana nazočili su mnogobrojni uglednici iz javnoga života.

Na početku okupljenima se obratila predsjednica *Dore* Jadranka Granić. Posebno je zahvalila svim donatorima "široka srca i plemenite duše" koji su podržavali *Doru* punih 25 godina. *Dora* je utemeljena 1991. u vrijeme Domovinskoga rata kako bi pomogla djeci civilnim žrtvama, rekla je Granić te dodala kako joj je danas strateški cilj borba protiv siromaštva među djecom i mladima, a glavna joj je misija omogućavanje kontinuiranoga obrazovanja kao najučinkovitije metode suzbijanja socijalne isključenosti mladih te omogućavanje boljih prilika u budućnosti. Sve to ne bi bilo moguće bez požrtvornih *Dorinih* volontera, napomenula je Granić. "Posebno smo ponosni na naše stipendiste i štićenike od kojih su mnogobrojni danas uspješni građani naše domovine. *Dora* slavi svoju srebrnu obljetnicu", poručila je. HO *Dora* od 1991. godine skrbi se o djeci koja žive u siromaštvu. Kao jedna od prvih nevladinih udruga u RH u proteklom je razdoblju pomogla s iznosom većim od 40 milijuna kuna, koje je primilo više od sedam tisuća djece, mladih,

Potpredsjednik Hrvatskog sabora Željko Reiner sa predstavnicama HO Dora

Na račune stipendista i ostalih korisnika u samo posljednjih pet godina *Dora* je isplatila ukupno 2.750.000 kuna, u što nije uključena materijalna pomoć i pomoć u naravi.

članova njihovih obitelji, stradalnika Domovinskoga rata i ostalih potrebitih hrvatskih građana. *Dora* je pružala pomoć zahvaljujući nesebičnom trudu i samozatajnom radu živoga zlatnog lanca volontera te nesebičnu pomoć mnoštva donatora iz domovine i dijaspor. *Dori* je dugi niz godina bilo sjedište u Hrvatskoj matici iseljenika.

Dorini su štićenici djeca bilo koje ugroze, ali i talentirani te mladi s posebnim potrebama. *Dora* osigurava stipendije tijekom njihova školovanja. Na račune stipendista i ostalih korisnika pomoći u samo posljednjih pet godina, od 2012. do 2016., *Dora* je isplatila ukupno 2,750 milijuna kuna, u što nije

uključena materijalna pomoć i pomoć u naravi. U istome razdoblju *Dora* je odobrila 287 godišnjih stipendija u ukupnom iznosu većem od 1,8 milijuna kuna, uključujući i 80 tekućih stipendija, koje će se redovito mjesečno isplaćivati do kraja ove akademske godine.

Najznačajniji *Dorin* filantrop iz iseljništva nedvojbeno je Hrvatska bratska zajednica Amerike. Posebno od 1991. godine Zajednica na inicijativu Bernarda M. Luketicha surađuje s HO *Dora* za djecu žrtve u Domovinskome ratu, koju je pokrenula skupina humanitaraca pri HMI-ju. Luketichovom okretnošću vrlo brzo je stvoren lanac kumstava za 674 djece - ratne siročadi, koju su Zajedničari podupirali do njihove 18. godine starosti. Iz *Dora* humanitarnoga fonda HBZ-a isplaćena je svota od 1.266.947 američkih dolara. ■

ENG The Dora humanitarian organisation staged its traditional donor's evening in Zagreb on the 2nd of March, marking its 25th anniversary in the struggle to fight poverty among children and youth by encouraging education and equal education opportunities for all.

Bozanić: Stepinac je povezivao hrvatske ljude u domovini i u iseljeništvu

Blagdan blaženog Alojzija Stepinca jedan je od onih koji se obilježava na posebno svečani način, posebice na sjeveru Chicaga, gdje se nalazi crkva blaženog Alojzija Stepinca koju vode hrvatski franjevci

Tekst: **Moja Hrvatska** (F. Pavljuk, I. Lugarić)

Hrvati u iseljeništvu proslavili su u nedjelju 12. veljače u mnogim hrvatskim katoličkim misijama i hrvatskim župama blagdan kardinala Alojzija Stepinca.

Svečano je bilo i u najvećoj hrvatskoj katoličkoj župi na svijetu, u bavarškoj prijestolnici Münchenu. Središnja proslava održana je u crkvi St. Michael na Marienplatzu, gdje je svetu misu u nazočnosti više stotina vjernika predvodio dr. fra Domagoj Runje OFM, profesor na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Splitu. I Hrvatska katolička župa Main – Taunus/Hochtaunus svečano je obilježila Stepinčevo misnim slavljenjima

u crkvi svetoga Dionizija u Kelkheimu, Bad Homburgu i Bad Sodenu. Na poziv župnika fra Marinka Vukmana mise je predvodio poznati njemački dominikanac o. Diethard Zils OP iz Mainza, inače veliki prijatelj Hrvatske i našeg naroda. Naime, o. Diethard Zils, rođeni Nijemac, snažno se vezao uz Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu. Prvi predsjednik RH dr. Franjo Tuđman zato ga je odlikovao Redom hrvatskoga pletera. U Hrvatskoj katoličkoj zajednici blaženog Alojzija Stepinca u Stuttgartu također je proslavljeno Stepinčevo. Blagdanu je prethodila duhovna obnova za sve vjernike, s posebnim naglaskom na mlade i mlade obitelji, koju je predvodio poznati isusovac iz Zagreba pater Ike Mandurić. Hrvatska katolička župa u Mozartovu gradu Salzburgu obilježi-

la je svoga zaštitnika misnim slavljenjem u župnoj crkvi svetoga Andrije na Mirabellplatzu. Misu je predvodio fra Branimir Kosec OFM, živi svjedok ukopa blaženoga Alojzija Stepinca.

SVEČANO U MISIJI U GÖTEBORGU

Osim u Njemačkoj i Austriji, blagdan blaženoga Alojzija Stepinca Hrvati su proslavili diljem svijeta. Hrvati u Švedskoj u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Göteborgu

Blagdanu u Stuttgartu prethodila je duhovna obnova za sve vjernike, s posebnim naglaskom na mlade i mlade obitelji, koju je predvodio poznati isusovac iz Zagreba pater Ike Mandurić.

gu svečano su 11. i 12. veljače proslavili blagdan svoga nebeskog zaštitnika. Tom prigodom euharistijska slavlja predvodio je ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu dr. sc. Tomislav Markić. U subotu je misa slavljena u Trollhättanu, a sljedeći dan u Borasu i Göteborgu.

Stepinčevo s Hrvatima u Kanadi, točnije u župi Hrvatskih mučenika u Mississaugi, predvodio je vojni biskup u RH Jure Bogdan. Hrvatska župa sv. Ćirila i Metoda i sv. Rafaela u New Yorku proslavila je spomendan nebeskoga zaštitnika bl. Alojzija Stepinca. Euharistijsko slavlje predvodio je kustos Hrvatske franjevačke kustodije u Americi i Kanadi, fra Jozo Grbeš. Bila je to prilika da se na osobit način zahvali Bogu za primjer blaženikove hrabrosti te zamoli za njegov zagovor, za obitelj, zajednicu, Crkvu i domovinu. Svečano je bilo i u Clevelandu, gdje je nakon mise u crvi svetoga Pavla slijedio ručak i prigodni program u Domu kardinala Stepinca u Eastlakeu. U programu su sudjelovali učenici hrvatske škole igrokazom, pjesmom i recitacijama u čast kardinala Stepinca i veliki zbor župe sv. Pavla.

I u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Canberri svečano je proslavljeno Stepinčevo. Misno slavlje predvodio je fra Ivo Pavić, a koncelebrirali su franjevci Juro

Stepinčevo s Hrvatima u Kanadi, točnije u župi Hrvatskih mučenika u Mississaugi, predvodio je vojni biskup Republike Hrvatske Jure Bogdan.

Župa Hrvatskih mučenika u Mississaugi

Tokalić, Ilija Alandžak, Robert Slišković, Ivo Tadić iz Wollongonga i Josip Kešina iz Sydneya. Na misi u crkvi sv. Augustina pjevao je zbor sv. Cecilije, a poslije je slavlje nastavljeno uz prigodno druženje na crkvenome domjenku.

ZBOG LJUBAVI PREMA DOMOVINI

U hrvatskoj crkvi svetoga Jeronima u vječnome gradu Rimu Stepinčevo je proslavljeno svečanim večernjim euharistijskim misnim slavljem koje je predvodio i na kojoj je propovijedao prefekt kongregacije za biskupe kardinal Marc Ouellet.

Blagdan blaženog Alojzija Stepinca jedan je od onih koji se obilježava posebno svečano, a posebice na sjeveru Chicaga, gdje se nalazi crkva blaženog Alojzija Stepinca koju vode hrvatski franjevci. Misno slavlje predvodio je fra Dražan Boras s đakonom Ivanom Mikanom. Započelo je povorkom najmanjih članova zajednice odjevenih u narodne nošnje, djece koja pohađaju Hrvatsku školu i članovi su Hrvatske loze. Fra Dražan Boras nakon dolaska u hrvatsku zajednicu bio je iznenađen i zadovoljan time koliko se tu štuje tog blaženika i mučenika. U propovijedi se osvrnuo na život koji je Stepinac izgubio zbog ljubavi prema domovini, istini i hrvatskome narodu. Naglasio je da su ideali kojima se vodio Alojzije Stepi-

Kardinal Bozanić moli na grobu bl. Alojzija Stepinca u zagrebačkoj katedrali

nac oni ideali kojima se i mi, svatko od nas, treba predvoditi i to ne samo da bismo bili dobri Hrvati, već prije svega dobri ljudi. Slavlje je zatim nastavljeno u Hrvatskome centru gdje je bilo prilika za druženje i razmjenu toplih riječi prijatelja i poznanika koji tako hrvatsku tradiciju i te kako održavaju živom.

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić istaknuo je u petak na večer na Stepinčevo u prepunoj zagrebačkoj prvostolnici kako je lik Alojzija Stepinca povezivao hrvatske ljude u domovini i iseljeništvu, one koji su prognani i one koji su se u Hrvatskoj zalagali za slobodu čuvajući hrvatski vjerski, nacionalni i kulturni identitet. ■

ENG On Sunday the 12th of February the many Croatian Catholic Missions and Croatian Parishes in the diaspora communities celebrated the feast day of the blessed Cardinal Aloysius Stepinac.

Tekst: Zrinka Cjetojević

Foto: Hrvatska čitaonica Hercegovac

Posljednega vikenda u veljači u Hercegovcu su održani XXIII. dani hrvatskoga pučkog teatra. I ove je godine malo moslavačko selo bilo domaćin mnogim amaterskim kazališnim skupinama. Na daskama Hrvatskoga seljačkog doma svoju je kazališnu igru prikazalo šest skupina iz pet zemalja: Njemačke, Austrije, Srbije, Mađarske i Hrvatske. Iako su njihove predstave različite i mnogi ih kilometri dijele, veže ih jedinstvo, jedinstvo zajedničkoga nam hrvatskoga jezika i kulture. Sve su kazališne skupine iz susjednih zemalja svojim vrijednim radom i kazališnim izričajem svjedočile svoju ustrajnost u očuvanju identiteta.

INICIJATIVA PROFESORA BANASA

Dani hrvatskoga pučkog teatra utemeljeni su na inicijativu profesora Stjepana Banasa davne 1995. godine i od tada se održavaju svaku godinu. Suorganizator ove svetkovine amaterizma koja povezuje iseljenu i domovinsku Hrvatsku je Hrvatska matica iseljenika, a pokrovitelji su Ministarstvo kulture, Bjelovarsko-bilogorska županija i Općina Hercegovac. U pripremama rado sudjeluje veliki broj mještana, najviše vrijednih članova Hrvatske čitaonice za koje ovi posebni Dani imaju veliku važnost

Jedinstvo hrvatskoga jezika i kulture

I ove je godine malo moslavačko selo bilo domaćin mnogim amaterskim kazališnim skupinama, na daskama Hrvatskoga seljačkog doma svoju je kazališnu igru prikazalo šest skupina iz pet zemalja

i izazivaju ponos jer se uspješno događaju više od dva desetljeća.

Na svečanom otvorenju mnogobrojnu je publiku u ime domaćina pozdravila predsjednica Hrvatske čitaonice Zrinka

Cjetojević i zahvalila svima koji na bilo koji način daju doprinos u održavanju Dana hrvatskoga pučkog teatra. U ime općine Hercegovac obratio se načelnik Boro Bašljan, a u ime suorganizatora HMI-ja govorio je zamjenik ravnateljice Željko Rupiće. Festival je otvorio župan Bjelovarsko-bilogorske županije Damir Bajs izrazivši zadovoljstvo zbog uspjeha ove jedinstvene manifestacije rekavši da ga veseli što je ovaj festival baš u Hercegovcu, u maloj sredini nasklonjenoj kulturi.

KAZALIŠNE RADIONICE

U kazališni svijet publiku je uvela Pučka scena Hrvatske čitaonice igrajući komediju mlade autorice Nine Horvat *Do posljednje kapi krvi*. Nakon što je prošle godine prerano preminuo dugogodišnji glumac i redatelj Pučke scene Ivan Bratković Glišo, redateljsku palicu preuzela je Natalija Lacina. Kazališna sku-

Dvorana Hrvatskog seljačkog doma
prigodom otvorenja Festivala

pina Putujuća scena iz Stuttgarta izve-
la je predstavu *Cigle svete Elizabete*, a
Piccolo Teatar iz Staroga Grada izveo
je *Limunadu* Vinka Möderndorfera. U
subotu je program nastavljen kazališ-
nim radionicama za sve sudionike koje
je vodio redatelj Ivan Leo Lemo iznose-
ći svoje stručno znanje o kazališnome
radu. Slijedio je nastup gradišćanskih
Hrvata. Kazališna grupa Filež iz Austri-
je igrala je *Izvan kontrole*, a Igrokazač-
ko društvo Hrvatski Židan iz Mađarske
Nimi muzikaš pred sudom i Tri sveti kra-

**Hercegovac je po Danima
hrvatskoga pučkog teatra
postao poznat izvan državnih
granica, sklopljena su trajna
prijateljstva i razvijena
suradnja.**

Iji. Posljednja predstava bila je *U.J.E.Ž.*
HKUD-a "Vladimir Nazor" iz Sombora.

Publici u Hercegovcu proteklih su se
godina predstavile mnoge kazališne gru-

pe iz Austrije, Mađarske, Bosne i Her-
cegovine, Srbije, Makedonije, Rumunjske,
Njemačke i Hrvatske. Hercegovac
je po Danima hrvatskoga pučkog teatra
postao poznat izvan državnih granica,
sklopljena su trajna prijateljstva i razvi-
jena suradnja. To su dani ljubavi, prija-
teljstva i druženja, dani vraćanja zajed-
ničkim korijenima uz čaroliju kazališne
igre, koji žive i održavaju se već 23 go-
dine. Organizatori i domaćini, suorga-
nizator, pokrovitelji i sudionici ustrajni
su u očuvanju tradicije održavanja ovo-
ga festivala koji se dokazao kao odličaj
projekt istinske vrijednosti. Utkali smo
put kojim zajedno i sigurno koračamo
jer samo su prave vrijednosti vječne. ■

ENG *The Moslavina region village of Hercegovac
was again host to the Days of Croatian Folk Theatre,
the 23rd such annual event, featuring performanc-
es by amateur troupes. Appearing on stage at the
local Croatian Peasant's Home were six troupes from
Germany, Austria, Serbia, Hungary and Croatia.*

VIJESTI

Obilježena 250. obljetnica karlovačke Gimnazije

KARLOVAC - U Zorinu domu u Karlovcu 24. veljače obilježe-
na je Akademijom 250. obljetnica gimnazijskog obrazova-
nja u Karlovcu, a svečanosti su nazočili ministar znanosti
i obrazovanja Pavo Barišić, ministrica demografije, obite-
lji, mladih i socijalne politike Nada Murganić te mnogo-
brojni uzvanici iz kulturnoga, političkoga, gospodarskoga
i društvenoga života. Opisujući karlovačku Gimnaziju kao
"dušu grada", njezin ravnatelj Damir Mandić rekao je da
tu negdje počinju sva njegova očekivanja i nade.

Tijekom duhovitoga umjetničkog programa, koji je vodio
mladi karlovački akademski glumac Karlo Mrkša, predstavl-
jena je bogata povijest gimnazijskoga obrazovanja u Kar-
lovcu, od Franjevačke gimnazije u kojoj je znanje stjecao
i Juraj Dobrila, do kasnije realne gimnazije kojom je pro-
šao dugačak niz sjajnih i slavnih imena. Ovom prilikom iz-
dvojeni su tek Stjepan Radić, Ivan Ribar, Oto Šolc, Daniel
Butala, Josip Vaništa, Georgij Paro, Slavko Goldstein, a taj
niz uvijek počinje i završava s Nikolom Teslom.

Ministar Barišić, čestitajući domaćinima na povijesno važ-
nom jubileju, rekao je kako o povijesnoj vrijednosti kar-
lovačke Gimnazije, koja slavi 250 godina, govori i galeri-
ja likova koji su je pohađali i u njoj maturirali, dokazavši
se kasnije na znanstvenome, umjetničkome, političkome

i gospodarskome planu. Posebno je istaknuo kontinuitet
izvrsnosti karlovačke Gimnazije koja je upravo ovog tjed-
na u suradnji s Microsoftom i CARN-tom dobila i digitalizi-
ranu "učionicu budućnosti". (*Hina*)

U hrvatskoj domovini posve zanemaren 'el maestro'

Luka Brajnović hrvatski je iseljenik, rođen 1919. u Kotoru, profesionalno je stasao u Zagrebu, a u Španjolskoj je ostvario jednu od najblistavijih međunarodnih karijera u povijesti hrvatskoga i europskoga novinarstva

Tekst/foto: Hina

Glasoviti hrvatski i španjolski novinar, književnik i sveučilišni nastavnik Luka Brajnović, kojega su Španjolci prozvali "el maestro", u hrvatskoj domovini posve je zanemaren, a prva knjiga njegovih odabranih spisa "Služiti istini" prevedena na hrvatski jezik želi ga približiti našoj javnosti, rečeno je 24. veljače na svečanom predstavljanju te jedinstvene knjige.

'VESLAO NA PUČINU'

Zlatna dvorana Hrvatskoga instituta za povijest bila je tako mjesto jedinstvenoga događaja, suglasni su bili ugledni govornici i predstavljači jer prvi put u Hrvatskoj donosi i dio njegovih objavljenih memoara u kojima vrsno opisuje torturu svih režima koje su prolazili hrvatski intelektualci prije i poslije Drugoga svjetskog rata. Na predstavljanje su iz Španjolske doputovali i Brajnovićeve kćeri, počasnica hrvatska konzulica u Španjolskoj Elica Brajnović de Leahy i njezina mlađa sestra Olga, a s rimskoga Sveučilišta njegov nekadašnji student i asistent dr. Norberto González Gaitano.

"Moj je otac uvijek 'veslao na pučinu'. Nadam se da će svojim zapisima te intelektualnom i ljudskom ostavštinom

Brajnovićevo ime nosi ugledna međunarodna novinarska nagrada koju je još za njegova života utemeljilo glasovito španjolsko Sveučilište Navarra u Pamploni.

nastaviti podučavati buduće generacije kao što je to nastojao do posljednjega trenutka svoga života", rekla je Elica Brajnović de Leahy.

Knjigu je objavio Glas Koncila, kao 29. naslov u nizu "Hrvatska katolička baština 20. stoljeća", a urednik Vladimir Lončarević istaknuo je kako je ri-

ječ o maloju, ali važnoj knjizi o velikome čovjeku koju je s posebnom ljubavlju i marom priredila komunikologinja s Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu mr. Matilda Kolić Stanić, koja priprema i doktorsku disertaciju posvećenu osobi i djelu Luke Brajnovića, a autorica je i predgovora knjizi.

'SVEUČILIŠNI OTAC'

Matilda Kolić Stanić podsjetila je da se povremeno posljednjih godina u Hrvatskoj moglo o Brajnoviću nešto čuti i pročitati, posebno kao o književniku, ali rijetko kao o katoličkome intelektualcu, novinaru i teoretičaru, te istaknula kako ova knjiga to želi pokušati promijeniti. U knjizi su tek 22 teksta od ukupno više od šest tisuća publicističkih tekstova koje je Brajnović napisao. Izrazila je i nadu da neće pogriješiti ako kaže da je ovo i prva knjiga s takvim izabranim tekstovima također i za španjolsko govorno područje, a njezina je posebnost i ta što su u njoj objavljeni i neki španjolski tekstovi koji su sada prvi put prevedeni za hrvatsku publiku. U knjizi su i njegovi stručni radovi o novinarskoj deontologiji - Brajnović je napisao jedan od prvih udžbenika novinarske etike na području Europe, koji je i danas standard u poučavanju, kao i neke njegove vanjskopolitičke kolumne koje je ispisivao u dnevniku "Diario de Navarra".

Gost iz Rima, prof. dr. Norberto González Gaitano s Papinskoga sveučilišta Svetoga križa, surađivao je s Lukom Brajnovićem od 1981. do 1991. kao asistent na katedri za Etiku i novinarsku deontologiju na Sveučilištu Navarra, a Brajnovića je nazvao svojim "sveučilišnim ocem". Rekao je kako je Brajnović već pri kraju svoje akademske karijere pisao "Priču o šestom novinaru", a da

U knjizi su tek 22 teksta od ukupno više od šest tisuća publicističkih tekstova koje je Brajnović napisao.

'Moj otac uvijek je molio za toga čovjeka'

"Oca su partizani osudili na smrt strijeljanjem, čak si je bio iskopao i vlastiti grob. U posljednjem trenutku jedan od milicajaca mu je naredio 'drug novinar van iz reda' i tako mu spasio život. Kada je 1996. došao u Zagreb kako bi održao nekoliko predavanja o novinarskoj etici, došao ga je vidjeti jedan starac. Otac ga nije prepoznao. Starac koji je pročitao u novinama da je moj otac u Zagrebu, pozdravio ga je i rekao: 'Ja sam onaj koji vas je izvadio iz reda za strijeljanje. Želim vam izraziti dobrodošlicu u Zagreb'. Zagrlili su se. Moj otac uvijek je molio za toga čovjeka, a nastavio je to činiti do kraja života", ispričala je dr. Elica Brajnović de Leahy. (IKA)

Predstavljanje je održano u Zlatnoj dvorani Hrvatskoga instituta za povijest

pri tome nije bio svjestan kako opisuje svoj vlastiti profil. Podsjetio je kako je Brajnović proučavao i obrađivao načela, koncepte i kriterije o dobrom profesionalcu u svojim knjigama koje je, smatra González Gaitano, sve naučio praktično tijekom svog života i prenio dalje svojim životnim primjerom.

'EL MAESTRO'

Mnogobrojne okupljene pozdravili su veleposlanik Kraljevine Španjolske u Republici Hrvatskoj Eduardo Aznar, predsjednik Hrvatske bratovštine "Bokeljska mornarica 809" - Zagreb Ivo Škanata, v. d. direktora i glavni urednik Glasa Koncila mons. Ivan Miklenić, a program je moderirala prof. dr. Gordana Varošac Škarić s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U glazbenome dijelu

nastupili su sopranistica Marija Kuhar Šoša te pijanist Mario Šoša.

Luka Brajnović hrvatski je iseljenik, rođen 1919. u Kotoru, profesionalno je stasao u Zagrebu, a u Španjolskoj je ostvario jednu od najblistavijih međunarodnih karijera u povijesti hrvatskoga i europskoga novinarstva te mu djelo živi i nakon smrti 2001. Krajem 50-ih godina prošloga stoljeća bio je jedan od suosnivača Instituta za novinarstvo Sveučilišta u Navarri. Zbog njegova golemoga znanja i profesionalnoga integriteta Brajnović je u Španjolskoj bio poznat i kao "el maestro". Brajnovićevo ime nosi ugledna međunarodna novinarska nagrada koju je još za njegova života utemeljilo glasovito španjolsko Sveučilište Navarra u Pamploni. Nagradu su u posljednjih 20 godina dobila velika imena iz svijeta medija koja su se istaknula u etičkom djelovanju - novinari, fotoreporteri, filmski redatelji - a posthumno ju je dobio i Siniša Glavašević 2001. godine za izvještavanje iz okupiranoga Vukovara, kao i redatelj filma "Misija" David Puttnam. ■

ENG Eminent Croatian-Spanish journalist Luka Brajnović has been entirely neglected in his own homeland. The first book of his collected writings, *Služiti istini* (To Serve the Truth), has been translated into Croatian in an effort to raise awareness of his work among his compatriots.

Žele ujediniti 5.000 paragvajskih Hrvata

PARAGVAJ - Paragvajski Hrvati okupili su se 4. veljače na prvome informativnom sastanku o dobivanju hrvatskog državljanstva. Sastanak je bio namijenjen svim potomcima hrvatskih iseljenika u ovoj zemlji. Govorilo se o prijama i zahtjevima za dobivanje državljanstva i hrvatske putovnice, hrvatskim zakonima, troškovima, stupnjevima podrijetla, ispitu, tečajevima jezika i kulture.

- Veliko je zanimanje hrvatskih potomaka prve, druge i treće, kao i četvrte generacije. Oni vole domovinu Hrvat-

sku, u svojem domu imaju hrvatsku zastavu, čuvaju fotografije i uspomene svojih predaka i žude dobiti državljanstvo, posjetiti te čak i uložiti u Hrvatsku – kaže nam čelnik Paragvajске udruge Hrvata, Hugo Estigarribia Villasanti. Paragvajska udruga Hrvata ostvaruje aktivnosti, informativne razgovore, tečajeve hrvatskoga jezika i kulture, traži ujedinjenje više od 5.000 hrvatskih potomaka u ovoj zemlji, a pri tome ima potporu Hrvatskoga državnog ureda za Hrvate izvan R. Hrvatske i Veleposlanstva Republike Hrvatske u Argentini. (Z. S., CroExpress)

Predstavljena knjiga Vande Babić "Kulturalno pamćenje"

ZAGREB – Knjiga profesorice Filozofskoga fakulteta u Zadru Vande Babić "Kulturalno pamćenje - ogledi o hrvatskoj kulturi i književnosti Boke" predstavljena je 23. veljače u Hrvatskome kulturnom društvu "Napredak" u Zagrebu. O knjizi su govorili akademik Josip Bratulić, jezikoslovac Josip Lisac i autorica knjige Vanda Babić.

Prema riječima akademika Bratulića, Boka je svojom kulturom neizostavno povezana s cijelom istočnom obalom Jadrana, što tu kulturu čini sastavnim dijelom jedinstvene i cjelovite hrvatske kulture. Prof. Lisac istaknuo je ovisnost hrvatske književnosti u Boki o hrvatskoj književnosti u Dubrovniku.

Autorica Babić zavičajno je sljubljena s Bokom, a u istraživanju polazi od bokeljske baštine ne zanemarujući veliku dubrovačku i ostalu hrvatsku baštinu od srednjega vijeka do danas, rekao je

Lisac i dodao kako autorica nastoji potvrditi hrvatsku dionicu bokokotorske književnosti. Istaknuo je kako ona tu hrvatsku dionicu nastoji usustaviti u sklopu književnosti i kulture Crne Gore. U svemu tome, kako je

rekao, koristi se tradicionalnim filološkim metodama i naukom kulturalnog pamćenja.

Knjiga "Kulturalno pamćenje - ogledi o hrvatskoj kulturi i književnosti Boke" (343 str.) podijeljena je na dva poglavlja - kulturalno pamćenje i pogledi o hrvatskoj kulturi i književnosti Boke te poglavlje o pasionskoj baštini Boke. Vanda Babić rodila se 1967. u Kotoru. U Splitu je završila osnovnu i srednju školu. U Zadru je završila dodiplomski studij hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskome fakultetu. U Zagrebu je završila poslijediplomski studij, smjer Književnost na Filozofskome fakultetu. (Hina)

Tekst/foto: Hina

Šokačko je srce otvoreno kao ravnica'

Glazbeno-scenskom priredbom "Oj Županjo, oj Županjo, bečki perivoje" u dvorani "Mladost" u Županji svečano je 24. veljače u nazočnosti mnogih posjetitelja i uglednika, među kojima je bila i hrvatska predsjednica Kolinda Grabar Kitarović, pokroviteljica te najvažnije manifestacije županjske Posavine, otvoreno 50. šokačko sijelo.

"Ova manifestacija već pet desetljeća slavi šokačku radišnost, tradicijsku kulturu, a prije svega radost života. Šokačko je srce otvoreno kao ravnica, spremno ugostiti, počastiti, zapjevati, zaplesati, sve to na jednome mjestu okupljeno kako bi se predstavilo na ovoj smotri", rekla je u prigodnome govoru predsjednica Kolinda Grabar Kitarović, ističući kako je ponosna na domoljublje građana Županje.

Županjcima je poručila neka i dalje čuvaju domoljublje i ljubav prema tradicijskoj kulturi, ističući kako je upravo u Županji očuvan hrvatski izraz 'autentičnost narodnog stvaralaštva'. U vezi sa stanjem u hrvatskom društvu, predsjednica Grabar Kitarović istaknula je kako, osim dugotrajne gospodarske recesije, posebice zabrinjava nezaposlenost, većinom žena i mladih, a posebice, kako je rekla, egzodus mladih. Zauzela se za hitno pokretanje pozitivnih gospodarskih procesa kako bi se zaustavilo iseljavanje iz Hrvatske.

Predsjednica je poručila Županjcima neka i dalje čuvaju domoljublje i ljubav prema tradicijskoj kulturi, ističući kako je upravo u Županji očuvan hrvatski izraz 'autentičnost narodnog stvaralaštva'

Predsjednicu Grabar-Kitarović dočekali su gradonačelnik Davor Miličević i župan Božo Galić

U ime predsjednika Vlade ministrica regionalnoga razvoja i fondova EU-a Gabrijela Žalac rekla je da je kao bivšu folklorašicu posebice vesele priredbe poput Šokačkog sijela te je poručila kako je sigurna da će Vladin projekt 'Slavonija,

Baranja i Srijem' ostvariti rezultate koji će pokrenuti život u tom dijelu Hrvatske. Govorio je i vukovarsko-srijemski župan Božo Galić te županjski gradonačelnik Davor Miličević, koji je naglasio da je Šokačko sijelo duša Županje i događaj koji se u tom gradu iščekuje cijelu godinu.

Nakon što je 50. šokačko sijelo otvorila predsjednica Kolinda Grabar Kitarović, u prigodnome programu nastupili su tamburaški sastavi, pjevači i pjevačke skupine te KUD-ovi sa županjskog područja. Održan je i izbor najljepše djevojke u narodnoj nošnji "Šokači cvit 2017.", a titulu najljepše ponijela je Mateja Čolić iz Županje. Šokačko sijelo ove godine traje do početka korizme i završava u utorak uoči Pepelnice. ■

Natjecateljice za najljepšu djevojku u narodnoj nošnji "Šokači cvit 2017.": prva pratilja Ana Filipović, pobjednica Mateja Čolić i druga pratilja Doroteja Matanov

ENG The 50th Šokac Sijelo opened in Županja. Many visitors and dignitaries joined the event's patron, President Kolinda Grabar-Kitarović, at the opening ceremony of the Posavina region's largest festival.

Od Janjeva do Sofije

“Sanjamo da napravimo jedan Hrvatski centar u Sofiji, da otvorimo knjižnicu, da ondje gledamo hrvatsku televiziju, da organiziramo tečajeve hrvatskoga jezika i prije svega da izdajemo naš časopis”

Hristinka Jankova prilikom posjeta Matici

roditelji rodom su iz hrvatske župe Janjevo na Kosovu, a oni su se doselili sa svojim roditeljima 1890. god. u Bugarsku. Bili su prva obitelj koja se doselila u Sofiju i bili su zlatari, a poslije su došle i druge familije kojima su pomagali. Godine 1997. naša obitelj prva se vratila u Hrvatsku. Stekla sam hrvatsko državljanstvo i počela sam pomagati našima u Bugarskoj. Uz pomoć župnika crkve sv. Josipa u Sofiji prikupljamo pomoć za naše ljude i za gradnju nove crkve u Sofiji. Naši Janjevci iz Zagreba pomagali su svima, mi svi smo Hrvati i Hrvatska je naša domovina.

Koliko često dolazite u Hrvatsku?

— Obitelji mojih sinova žive u Zagrebu. Posjećujem Hrvatsku 4 - 5 puta godišnje. Ne dolazim samo kao gost, već se zanimam za aktualnu situaciju u Hrvatskoj i u kontaktu sam s mnogim ljudima iz različitih ustanova. Glasujem na izborima u Hrvatskoj.

Kada su se prvi Janjevci doselili u Bugarsku?

— Prvi su došli 1890. Drugi val doseljavanja bio je 1930. godine. Janjevci

Razgovarala: Naida Šehović

Hristinka Jankova, predsjednica Kulturno-prosvjetnog društva Hrvata u Bugarskoj, rođena je u glavnome gradu Bugarske Sofiji. Studirala je i diplomirala industrijsku toplinsku tehniku. Radila je kao projektantica, a od 1975. do 1997. godine u dvjema općinama u Sofiji. Ocjenjivala je državne i privatne nekretnine za prodaju, bavila se katastrom i reguliranjem nekretnina. Dugi niz godina bila je i sudski vještak u predmetima o nekretninama. Već nekoliko godina je umirovljenica. Udana je i ima dvojicu oženjenih sinova, dvije unuke i dva unuka.

Kako ste Vi kao rođena Bugarka postali Hrvatica?

— Moj suprug, s kojim sam u braku više od 48 godina, odnosno njegovi

“Prvi Janjevci došli su u Bugarsku 1890. Drugi val doseljavanja bio je 1930. godine. Dolazili su u velike gradove Sofiju, Plovdiv, Jambol i dr. Bili su zlatari, kao i trgovci jednostavnog nakita.”

S veleposlanicom Ljerkom Alajbejg

su dolazili u velike gradove Sofiju, Plovdiv, Jambol i dr. Bili su zlatari, kao i trgovci jednostavnog nakita. Obilazili su tržišta, sajmove u gradovima i selima te prodajom umjetničkih djela izdrža-

vali svoje višechlane obitelji. Kao uzorni katolici održavali su katoličku vjeru i za vrijeme socijalizma u Bugarskoj. U Sofiji je 1945. godine bilo 80 obitelji, a njihov drugi dom bila je crkva svetoga Josipa u tom gradu.

Recite nam nešto o Vašoj udruzi, kada je utemeljena i gdje je sjedište udruge?

— Godine 2005. Udruga Janjevo registrirana je kao Kulturno-prosvjetno društvo Hrvata u Bugarskoj s 45 članova. Predsjednica sam ovog društva. To je prva u Bugarskoj registrirana organizacija koja širi hrvatsku kulturu među sunarodnjake diljem svijeta. Svoje aktivnosti provodimo pisanim tekstovima, izložbama i nastojimo da one budu duboko ukorijenjene u svim hrvatskim središtima i među Hrvatima emigrantima. Do sada je 19 godina za redom društvo organiziralo izložbe, izdavalo biltene... Godine 2014. izdali smo i prvi broj časopisa "Hrvatska riječ". Financirao ga je Državni ured za Hrvate izvan RH prema našim predstavljenim projektima. Na žalost, nakon trećeg broja koji je izašao na dva

jezika – bugarskom i hrvatskom, ostali smo bez potpore i morali smo prekinuti tiskanje. Raspolažemo jednom prostorijom koju smo ranije koristili za ured u staroj upravnoj zgradi crkve sv. Josipa.

Koji su planovi udruge?

— Sanjamo da napravimo jedan Hrvatski centar, da otvorimo knjižnicu s hrvatskim knjigama iz različitih područja i žanrova, da ondje gledamo hrvatsku televiziju, da organiziramo tečajeve hrvatskoga jezika i prije svega da izdajemo naš časopis. Ima puno ljudi koji se žele uključiti, ali ne raspolažemo sredstvima i sponzorima, a više se nema smisla kandidirati za projekte jer to nas košta, a ne dobivamo ništa. Članovi društva nisu imućni ljudi, obraćaju se i nama za pomoć, ali mi ne možemo puno. Kao što se kaže u izreci - Nada umire posljednja - i mi se nadamo da ćemo jednoga dana ostvariti svoje snove. ■

ENG An interview with Culture & Education Association of Croatians in Bulgaria president Hristinka Jankova, who says that the chief objective of the association is to open a Croatian centre in Sofia and to publish a magazine.

VIJESTI

Hrvatska predsjednica s Hrvatima u Münchenu

NJEMAČKA - Hrvatska predsjednica Kolinda Grabar Kitarović, potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih i europskih poslova Davor Ivo Stier i predsjednik saborskoga Odbora za vanjsku politiku dr. Miro Kovač bili su 19. veljače na svetoj misi u crkvi sv. Mihovila na Marienplatzu u Münchenu. U prepunoj crkvi, koju tradicionalno svake nedjelje posjećuju iseljeni Hrvati, svetu misu predvodio je fra Boris Čarić, župnik Hrvatske katoličke župe München. Predsjednica je tijekom sv. mise zajedno s crkvenim zborom i vjernicima otpjevala najdražu joj hrvatsku pjesmu *Rajska djevo, kraljice Hrvata*.

Povod dolaska u München, a u sklopu toga i odlazak na svetu misu s iseljenim Hrvatima, bila je 53. sigurnosna konferencija u glavnome gradu Bavarske na kojoj su, uz novu američku administraciju i mnogobrojna druga izaslanstva europskih i svjetskih država, sudjelovali i predstavnici Hrvatske.

Tom prigodom predsjednica Kolinda Grabar Kitarović, ministar Stier i predsjednik saborskoga Odbora dr. Kovač održali su niz bilateralnih sastanaka s predsjednicima i šefovima stranih država. U pratnji hrvatskog izaslanstva bio je i generalni konzul RH u Münchenu Petar Uzorinac. (*Fenix Magazin, Hina*)

Poziv za sudjelovanje na

4. Hrvatskim svjetskim igrama

koje će se održati od 18.-22. srpnja 2017. u Zagrebu

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Hrvatski svjetski kongres pozivaju vas da budete sudionici četvrtih Hrvatskih svjetskih igara koje će se održati u Zagrebu, od 18. do 22. srpnja 2017. godine.

Zvonko Milas, državni tajnik u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske rekao je kako i na ovim Igrama očekuje veliki odaziv Hrvata diljem svijeta "Želja nam je da se Igrama odazove najveći broj sudionika dosada te da predstavnici hrvatskih zajednica diljem svijeta imaju priliku sportskog natjecanja, druženja i sudjelovanja u bogatom sportskom kulturnom i zabavnom programu koji će doprinijeti jačanju njihovih veza s Republikom Hrvatskom te obogatiti njihov osjećaj pripadnosti hrvatskom narodu" – rekao je.

Hrvatske svjetske igre su amatersko sportsko natjecanje na kojemu sudjeluju Hrvati i njihovi potomci iz cijelog svijeta. Igre su ne samo manifestacija sportskog duha već događaj koji ujedinjuje matičnu domovinu, hrvatsko iseljeništvo, hrvatsku nacionalnu manjinu i Hrvate iz Bosne i Hercegovine. Igre su i prilika za susrete i druženja, prilika povezivanja Hrvata izvan domovine i jačanje međusobnih veza i zajedništva.

Prijavnice s potrebnim podacima se mogu popuniti na mrežnoj stranici Igara a rok do kojeg se možete prijaviti je 1. travnja 2017. godine. Natjecatelji se mogu prijaviti i sudjelovati u 16. sportskih disciplina: stolni tenis, nogomet, mali nogomet, tenis, odbojka na pijesku, odbojka, atletika (kros), košarka, plivanje, ragbi, judo, taekwondo, boćanje, rukomet, badminton i koturaljkanje. Za vrijeme održavanja Hrvatskih svjetskih Igara u Zagrebu 2017. godine, natjecatelji će biti smješteni u Studentskom naselju Stjepan Radić na Savi.

Ove već tradicionalne sportske igre poznate su i prepoznate no više informacija potražite na mrežnoj stranici Hrvatskog svjetskih igara (www.hsi-cwg.com), kao i na stranici Hrvatskog svjetskog kongresa, a za sva dodatna pitanja kontaktirajte Ured Igara u Zagrebu na e-mail: ured@hsi-cwg.com ili na telefon 00385 1 6115 116 ili nacionalne koordinatorke Igara.

Četvrte Hrvatske svjetske igre se održavaju pod visokim pokroviteljstvom Kolinde Grabar Kitarović, predsjednice Republike Hrvatske.

Arhitektonska ljepotica 21. stoljeća

Riječ je o najvećoj investiciji u Hrvatskoj, koja se procjenjuje na 323 milijuna eura, s futurističkim misijom povećanja prometa na pet milijuna putnika godišnje

Tekst: **Vesna Kukavica** Foto: **Jospi Škof**

Međunarodna zračna luka *Franjo Tuđman* najznačajnija je i najfunkcionalnija novoizgrađena zračna luka u Hrvatskoj, čije se otvorenje očekuje krajem ožujka. Nosi ime prvoga hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana (1922. - 1999.), povjesničara i državnika pod čijim je vodstvom Lijepa Naša ostvarila svoju nezavisnost, pobijedivši osvajača u Domovinske ratu. Smještena je desetak kilometara jugoistočno od Zagreba na području grada Velike Gorice.

Posljednjih pet godina lukom je prolazilo oko dva i pol milijuna putnika pa se prema toj činjenici pozicionirala među deset najprometnijih zračnih luka na prostoru između Jadrana i Baltičkog mora s futurističkim ciljem udvostručenja prometa nakon 2023. godine kada bi mogla prihvaćati, u drugoj fazi razvoja investicije, čak pet milijuna putnika godišnje – a u budućnosti i više...

ZASTAJE DAH

Civilnog je i vojnog karaktera jer se u sklopu nje nalazi vojarna "Pukovnik Marko Živković". Vojarna pukovnika Živko-

vića za svakog je hrvatskoga građanina mitsko mjesto odakle je prije 25 godina obranjen Zagreb od zračnih napada JNA. Ondje je lani proslavljena 25. obljetnica osnivanja Hrvatskoga ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane.

Na prvi pogled posjetitelju Zagreba, naviklom na skučenost stare putničke zgrade iz šezdesetih, zastaje dah pred arhitektonskom ljepoticom 21. stoljeća, koja se funkcionalno i tehnološki može razvijati poput ostalih svjetskih terminala, predstavljajući Hrvatsku kao zemlju na najvišoj kulturnoj i tehnološkoj razini. Monumentalna nova zgrada svojim izgledom i suvremenim oblikovanjem

dostojno predstavlja Lijepu Našu prema svijetu pa se nadamo da će nemjerljivo pridonijeti učinkovitijoj promidžbi naše mlade države i njezinih planetarnih poslovnih i turističkih potencijala.

Zračna luka je u koncesiji od 2013. na temelju ugovora koji je Vlada RH sklopila s francuskim konzorcijem *Zagreb Airport International Company* (ZAIC) na rok od 30 godina. Na temelju ugovora koncesionar, ZAIC, izgradio je s hrvatskim partnerima novi putnički terminal sa zajedničkom misijom povećanja prometa, za što je dobio i upravljačka prava nad zračnom lukom. Riječ je o najvećoj investiciji u Hrvatskoj, koja doseže 323 milijuna eura.

HRVATSKI ARHITEKTI NAŠ PONOS!

Hrvatski arhitekti i graditelji oblikovali su urbanističku ljepoticu MZL *Franjo Tuđman*, pobijedivši na Međunarodnome urbanističko-arhitektonskom natječaju. Natječaj je bio otvoren sredinom ljeta

Autorski tim Branko Kincl, Velimir Neidhardt i Jure Radić

2008., a pristiglo je 17 radova. Deveteročlani Ocjenjivački sud vodio je arhitekt Jerko Rošin u ime Vlade RH, a zamjenik je bio Boško Matković, predstavnik investitora. Članovi su bili i predstavnici Zagreba i Velike Gorice te predstavnici DAZ-a (prof. Veljko Olujuć) i UHA-e (arhitekt Saša Begović), a ostali su bili iz inozemstva. Radost i ponos obuzeli su nas još otkako je 18. rujna 2008. Ocjenjivački sud donio odluke. Prvu nagra-

du dobio je autorski tim iz Zagreba u kojemu su bili akademici Branko Kincl i Velimir Neidhardt te nedavno preminuli prof. dr. sc. Jure Radić.

Posebno je zadivljujuće bilo obrazloženje Ocjenjivačkoga suda u kojemu je izričito navedeno da je nagrađeni rad znatno bolji od ostalih zbog dobro razrađenih putničkih tokova, izvrsne funkcionalnosti u odnosu na postupanje s prtljagom te protok robe i

putnika, ali i da je zbog povoljnih proporcija središnje zgrade pogodan za buduću modularnu dogradnju i opseg putničkoga prijevoza između 10 i 15 milijuna putnika na godinu, objasnili su nam autori projekta. Istaknuto je i da je prvonagrađeni rad najbolji s obzirom na štednju energije i okoliša. Dodano je da cijela krovna struktura podsjeća na valovite konture mitske zagrebačke Medvednice koja kao da leluja iznad terminala te stvara iluziju lebdećega krova kao izražajnoga znaka u prostoru.

URBANA PREOBRAZBA ZAGREBA I VELIKE GORICE

Međunarodna zračna luka *Franjo Tuđman* izgrađena je u novoj urbanoj cjelini, sjeveroistočno od stare aerodromske zgrade, između istočne obilaznice

Velike Gorice i postojeće aerodromske piste, koja je iznikla na sjecištu dvaju ključnih zagrebačkih prometnih pravaca, od kojih se jedan proteže od Gornjega grada preko Zrinjevca, Mosta slobode i Buzina, a drugi Heinzelovom i Radničkom preko Domovinskoga mosta. Obje su povezane brзом prometnicom i spojem na autocestu Zagreb - Sisak, a na sjeveru je zagrebačka obilaznica i veza s autocestama A1 i A3. Usto, urbanisti Zagreba taj prostor vide na trasi buduće podzemne željeznice. Urbana cjelina, koja se prostire na više od 326 hektara, izvrsno povezuje Veliku Goricu i Zagreb. Ukupna površina novoga putničkog terminala, stoji u projektnoj dokumentaciji, iznosi 28.411 m², dok građevinska bruto površina doseže 65.883 m². Zgrada ima četiri etaže (od toga jednu ispod zemlje), s time da

je dolazak putnika predviđen u prizemlju, tranzit na prvome katu, odlazak na drugome, a postoji i odlazna galerija na trećemu katu. Najviša zgrada visoka je 35 m, a prema uvjetima agencija za putnički prijevoz, može biti visoka 45 m, pokazuju nam arhitekti. Sažeto, terminal oblikovno i funkcionalno čine dvije geometrijske forme podijeljene u tri cjeline - glavnu zgradu i linearne izdanke s obje strane. Inače, zeleni koncept prožima cijeli projekt jer je zgrada projektirana tako da spriječi moguće energetske ugroze suvremenog doba.

Specifičan arhitektonski oblik zgrade uvjetovan je spajanjem i pretapanjem te skladom estetskih i funkcionalnih značajki. Ostvareno je svojevrсно sjedinjenje krajobraza i horizonata, simboličkih i povijesnih sadržaja te potpuna otvorenost prema globalnim i lokalnim kulturnim obrascima. Oblikovanje je s jedne strane uvjetovano funkcionalnom kompleksnošću terminala, a s druge umjetničkim interpretacijama raznovrsnih značenja. Uostalom, valovitost krovnih oblika izravno podsjeća na oblike Medvednice u daljini.

Preostaje nam tek da vidimo kako će, kad se završe testiranja, u MZL *Franjo Tuđman* uživati svjetski putnici s odredištem u Zagrebu ili tranzitom na sve četiri strane svijeta. ■

ENG *Airport Franjo Tuđman – Croatia's newly built main international airport – is scheduled for opening in late March. The airport is named after Franjo Tuđman (1922–1999) the first president to hold the post after Croatia regained its independence.*

Predavanje A. Polegubića o hrvatskim katoličkim misijama u Njemačkoj

NJEMAČKA - Predavanje o temi "Hrvatske katoličke misije u Njemačkoj – ranije i danas" održao je dr. Adolf Polegubić, glavni urednik Žive zajednice iz Frankfurta na Majni, u organizaciji Hrvatske kulturne zajednice "Colonia Croatica e.V." iz Kölna, u utorak 28. veljače, u prostorijama Hrvatske katoličke misije Köln u Kölnu. Predavača i sudionike na početku je pozdravila predsjednica *Colonia Croaticae* mr. Sanja Pavešić Hirschfeld.

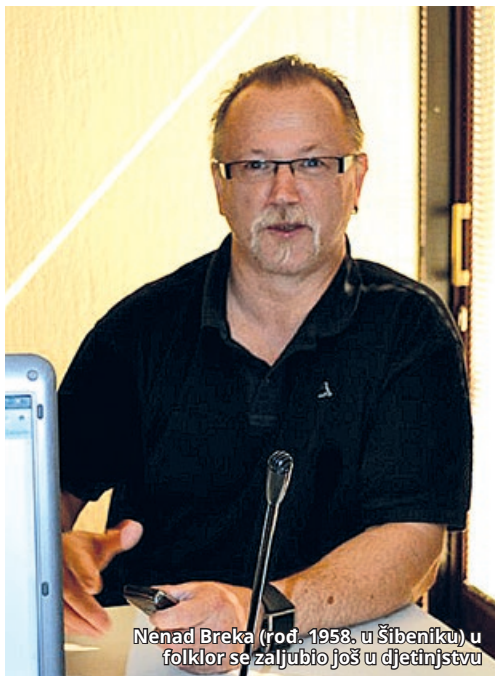
U predavanju je dr. Polegubić donio povijesne i statističke podatke o Hrvatima u Njemačkoj. Govorio je o početku organiziranog dušobrižništva za Hrvate katolike u Njemačkoj te o osnivanju hrvatskih misija u Njemačkoj te njihovu današnjem stanju. Istaknuo je važnost Hrvatskoga dušobrižničkog ureda u Njemačkoj i njegovih aktivnosti, s osvrtom na glasilo hrvatskih katoličkih misija i zajednica u Njemačkoj Živa zajednica, koji u izdanju toga ureda u Frankfurtu na Majni izlazi već 39. godinu. Tu su i smjernice Katoličke crkve u Njemačkoj vezano uz pastoral zajednica drugih materinskih jezika u Njemačkoj, među kojima su i hrvatske, te smjernice pojedinih njemačkih (nad)biskupija. U završnome dijelu predavanja govorio je o perspektvi dušobrižništva među Hrvatima katolicima u Njemačkoj u budućnosti.

"Uz prvi naraštaj hrvatskih iseljenika 'gastarbajtera', koji je na izmaku, stasali su novi naraštaji, rođeni i integrirani u sredini u kojoj žive i djeluju, a ulaskom RH u Europsku uniju 2013. dolazi do novog vala iseljavanja Hrvata iz Hrvatske i BiH, koji je po mnogočemu najpogubniji hrvatski iseljenički val. Trebat će pronaći način kako uspješno djelovati u misijama i zajednicama u Njemačkoj sa svim tim naraštajima u novim okolnostima, kako na duhovnom, tako i na nacionalnom i kulturnom području", istaknuo je dr. Polegubić. (AP; N. Markovica)

Premинуo mons. Tomislav Ivančić

U svome kanoničkom domu u Zagrebu, u petak 17. veljače preminuo je kanonik Prvostolnoga kaptola zagrebačkog i profesor u miru Bogoslovnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu mons. dr. Tomislav Ivančić, u 79. godini života i 51. godini svećeništva. Rodio se u Davoru, 30. studenoga 1938. godine, od oca Đure i majke Marije r. Gelemanović. Upisao se u Malo sjemenište na Šalati u Zagrebu gdje je završio i Klasičnu gimnaziju te 1960. dolazi u Bogoslovno sjemenište u Zagrebu i upisuje teologiju na Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Nakon dvije godine studija poslan je u Rim gdje kao pitomac Papinskoga zavoda Germanicum-hungaricum studira teologiju na Papinskom sveučilištu Gregorijana te će 1966. biti zaređen za svećenika. Zatim specijalizira fundamentalnu teologiju na Gregorijani iz koje je doktorirao na temu "Nereligiozno kršćanstvo kod Dietricha Bonhoeffera". Dolazi u Zagreb i postaje asistent pri Katedri fundamentalne teologije na Katoličkome bogoslovnom fakultetu. Godine 1998. postaje dekanom istoga Fakulteta da bi 2001. bio izabran za rektora Sveučilišta u Zagrebu. Franjo Kuharić imenuje ga 1983. kanonikom Prvostolnoga kaptola zagrebačkog, a papa Benedikt XVI. uvrstio ga je 2010. godine među svoje počasne kapelane. Papa Ivan Pavao II. imenovao ga je 2004. godine članom Međunarodne teološke komisije, a u drugi mandat 2009. godine imenovao ga je papa Benedikt XVI. Dr. Ivančić ostat će upamćen kao revni voditelj evangelizacijskih seminara, utemeljitelj Zajednice "Molitva i Riječ" te Centra za duhovnu pomoć – Hagioterapija. Vodio je mnogobrojne susrete trajne formacije, duhovne obnove i duhovne vježbe za mlade svećenike te druge programe za vjernike.

Nenad Breka (rođ. 1958. u Šibeniku) u folklor se zaljubio još u djetinjstvu

Razgovarao: Hrvoje Salopek
Foto: Arhiva N. Breka

Tko se u nas ili u našoj dijaspori, od sjeverne Amerike do Gradišća, bavi folklorom sigurno je upoznao "Breku". Nenad Breka (rođ. 1958. u Šibeniku) u folklor se zaljubio još u djetinjstvu. Petnaest godina proveo je kao profesionalac u LADU. Iznimnim zalaganjem i marljivim radom te znanjem stečenim u našem nacionalnom ansamblu postaje plesni voditelj, koreograf, organizator folklornih radionica i menadžer u kul-

'Folklor je moj život'

"Prekrasan je osjećaj ispunjenja i sreće nakon završenog seminara, radionice ili postavljanja koreografije kada pročitate na licima svih koji su sudjelovali zadovoljstvo napravljenim poslom"

turi i estradi. Stručni je suradnik Hrvatskoga sabora kulture i predsjednik Hrvatske glazbene unije - odjela za folklor. Sudjelovao je u organizaciji II. svjetskih vojnih igara u Zagrebu, osnivač je Međunarodnoga folklornog ansambla gradišćanskih Hrvata, suorganizator manifestacije 480 godina od dolaska gradišćanskih Hrvata "Po staza naših starih"...

Kako biste opisali posao kojime se bavite?

— Folklor je moj posao i moj život. Lijep, izazovan, ali i zahtjevan. Nakon 15 predivnih plesaćkih godina u Profesionalnome folklornom ansamblu LADO, ovo je najintenzivniji dio u mom životu. Umjetnički sam voditelj i koreograf mnogih ansambala: "Pavao Markovac", "Ina Naftaplin", Veterani SKUD "Ivan Goran Kovačić", "Podgorac" - Gračani, Po-

povača, "Dučec" - Mraclin, "Sveta Jana" - Gorica Svetojanska, Vidovec, "Željezničar" - Varaždin, Mače, Hrvatski Židan i Koljnof u Mađarskoj, u Kanadi - Vancouver, Calgary, Edmonton, Winnipeg, Toronto, Oakville, Norval, Bramton, u SAD-u St. George - Cokeburg... Divno je putovati i upoznavati nove ljude, nova društva ili nove kulture, odgovarati na raznovrsne izazove. Ali, vjerujte mi, još je ljepši osjećaj ispunjenja i sreće nakon završenog seminara, radionice ili postavljanja koreografije kada pročitate na licima svih koji su sudjelovali zadovoljstvo napravljenim poslom. To je proces poučavanja, učenja i razmjene iskustava. Prekrasno!

Kad se kod Vas javila ljubav za folklor?

— Još davne 1968. godine moga brata i mene naš je otac učlanio u Zadar-

"Prvi kontakt s gradišćanskim Hrvatima dogodio se baš u tim 1970-im godinama u Zadru. U goste nam je došao ansambl 'Kolo Slavuj' iz Austrije."

Škola folkloru u Koljnofu, Mađarska, 2013.

Koncert "Lado" Sorbonne-Pariz

Snimanje Folklornog ansambla "INA-NAFTAPLIN" u dvorani "LADA" za Japansku televiziju

Turneja Ansambla "Lado" po Americi, Washington, 1992.

ski folklorni ansambl. Dok su se moji prijatelji bavili raznim sportovima, ja sam svladavao plesne zone. Bilo nam je fantastično. Sezona je u Zadarskome folklornom ansamblu počinjala početkom svibnja i završavala krajem listopada. Gotovo svaki ili svaki drugi dan imali smo koncerte. Nezaboravno. Kakav osjećaj kada s jedanaest godina 'za-dužiš' svoj kofer s kostimima!

Naše čitatelje će sigurno zanimati kako je počela Vaša suradnja s našim folklorašima u inozemstvu.

— Prvi kontakt s gradišćanskim Hrvatima dogodio se baš u tim 1970-im godinama u Zadru. U goste nam je došao ansambl "Kolo Slavuj" iz Austrije. Prijateljstva sklopljena tada još uvijek traju premda mnogi od članova ansambla više nisu aktivni. Posebno bih istaknuo prijateljstvo s gospodinom Mirkom Berlakovićem, koji je tada bio voditelj tamburaškog orkestra, a danas je legenda gradišćanskih društava. Iz Zadra sam došao u Zagreb i postao članom SKUD-a "Ivan Goran Kovačić", a ubrzo i stalni

član profesionalnog ansambla LADO. U LADU stječem bogato i dragocjeno znanje i iskustvo koje sve ove godine svoga voditeljskog i koreografskog rada vješto i s puno volje i žara prezentiram u Gradišću i šire.

Kako objašnjavate činjenicu da je folklor u našoj dijaspori jedan od važnih stupova identiteta?

— Među našim iseljenicima je oduvijek postojala duboka i neraskidiva veza s domovinom. Hrvatski jezik i kultura bili su duboko usađeni u njima i dio njihova identiteta. Željeli su ih, i još uvijek žele, očuvati i sačuvati za sebe i za svoju djecu. Postoji li bolji način od hrvatskog plesa i pjesme? Naravno, važne su i sve druge aktivnosti kojima su se naši iseljenici bavili kao što su sport, likovne umjetnosti, književnost i sl. No, čini mi se da je najmasovniji odaziv bio upravo u kulturno-umjetničkim društvima. Pritom, roditelji imaju vrlo važnu ulogu u svemu tome. Oni djecu usmjeravaju prema društvima vrlo rano i djeca u njima i sviraju i plešu.

Zemljopisno gledano, težište Vašeg rada s folklorašima u inozemstvu je Kanada i SAD, s jedne strane, i s druge Gradišće u širem smislu. Što razlikuje, a što je isto ili slično u djelovanju te dvije skupine folklornih grupa?

— Zajednička im je želja da zadrže mlade, da njeguju hrvatsku kulturu i običaje i sačuvaju hrvatsku baštinu. No, prije svega tu je razlika u financijskim mogućnostima. Kako bi u mom Zadru zapjevali "nije u šoldima sve", ja bih dodao, ali što će se učiniti ovisi i o tome imaš li ili nemaš "šolde". Rad, općenito, a posebice uspješno djelovanje kulturno-umjetničkih društava je iznimno skupo. Narodne nošnje, instrumenti, prostori za vježbanje, koreografije, gostovanja – sve su to stavke koje su nužno potrebne, ali i vrlo skupe. I među jednim i drugima postoje skupine koje si te iste stavke mogu priuštiti, ali i oni koji se s takvim troškovima teško nose. U društvima Kanade i Amerike roditelji vrlo rano upisuju svoju djecu, negdje s pet ili šest godina, na tamburicu i folklor. To je izvrsno. Djeca ostaju u društvima deset do petnaest godina. Onda kada su sazreli i kao plesači i osobe te kada bi najviše mogli pružiti, u svojim dvadesetima, oni gube interes. Trebalo bi, po mome mišljenju, pronaći način kako ih zadržati upravo tada kada su najkvalitetniji.

Možete li neka folklorna društva izdvojiti po kvalitetnome radu?

— Predivno mi je bilo raditi s ansamblom *Vila Velebita* iz Calgarya, *Hrvatskim Prelom* iz Oakvillea, a posebno me veseli nova suradnja s ansamblom *St. George* iz Cokeburga. Puno je ansambala koji izvrsno rade. Svi se trude priviknuti

50. Festival HBZ-a u Chicagu, grupa iz Cokeburga

"U društvima Kanade i SAD-a roditelji vrlo rano upisuju svoju djecu na folklor. Onda kada su sazreli i kao plesači i osobe, u svojim dvadesetima, oni gube interes."

svoje sredine na činjenicu da uspješno djelovanje folklornog ansambla traži i financijsku potporu. Ipak bih istaknuo da sam se često susretao s ansamblima koji imaju vrlo malo novaca, ali imaju veliko srce i neiscrpnu energiju. Zanimljivo je da neki od njih postižu bolje rezultate nego oni koji imaju na raspolaganju velika sredstva. Ključ svega su ljubav i predanost, kako vani tako i kod nas.

Uočava li matična država Hrvatska i njezine nadležne ustanove značaj folklor za Hrvate u dijaspori i pruža li u tom pogledu odgovarajuću pomoć?

— Na žalost, mi ne uspijevamo rješavati niti probleme u našem amaterizmu pa je jasno da nismo u mogućnosti financijski pomagati društva u dijaspori. S druge strane, često se pravi razlika i podjela između iseljene Hrvatske koja ima i one koje nema novca. Svakako bih htio istaknuti rad Hrvatske matice iseljenika. Djelatnici Matice ulažu golem trud i uspijevaju uspostaviti suradnju i održati kontakte sa svim društvima i skupinama u dijaspori bez razlike. Na tome im čestitam. Spomenuo bih i suradnju s Hrvatskom bratskom zajednicom iz Pittsburgha, koja također zaslužuje pohvale za svoj predan rad na očuvanju hrvatskog folklor. Bio sam gost-koreograf na njiho-

Nenad Breka, predsjednik HBZ-a
E. Pazo, dopredsjednik F. Bertović

S glavnom tajnicom HBZ-a
Bernadet Luketich-Sikaras koja
ga je zajedno s ravnateljicom
HMI-a Mirjanom Piskulić dovela
u Ameriku i omogućila da radi s
našim iseljenicima

vu 50. godišnjem festivalu u Chicagu. Razveselila me je ta manifestacija, na kojoj sam upoznao mnoge zaljubljenike u folklor, jer nije bilo stručnog žirija niti ocjenjivanja. Sve je bilo spontano i puno pozitivne energije i emocija. Iznimno doživljaj. Nema pobjednika niti poraženih. Svi su isti, odlični. Kada jedan festival završi, oni željno očekuju sljedeći, u nekom drugom gradu, drugoj državi. Pravo slavlje folklor.

“Mislim da se po uzoru na HBZ može napraviti festival posvećen hrvatskoj dijaspori, ali skupa s našim kvalitetnim ansamblima. Treba spojiti hrvatske ansamble iz domovine i dijaspore.”

Koji su Vam budući projekti vezani uz folkloriste u dijaspori?

— To je, svakako, projekt boljeg povezivanja folklornih ansambala iz dijaspore s našim folklornim ansamblima. Mislim da se po uzoru na Hrvatsku bratsku zajednicu može napraviti festival posvećen hrvatskoj dijaspori, ali skupa s našim kvalitetnim ansamblima. Treba odabrati privlačne lokacije i spojiti hrvatske ansamble iz domovine i dijaspore.

Kako vidite budućnost našeg folklor u domovini, a kako u inozemstvu?

— Bez imalo skromnosti možemo reći da je hrvatski folklor jedan od najljepših, najraznovrsniji i najzanimljiviji. Moramo se predano njime baviti jer će u protivnome zamrijeti, kako tu, tako i vani. Na nekim festivalima u Kanadi i drugdje već se jako smanjio broj sudionika. To je poprilično zabrinjavajuće. Ono što me veseli je ponovni uzlet folklor u Hrvatskoj. Pojavila se jedna mlada generacija, polaznici škole folklor koji sustavno rade na svome usavršavanju ali, istodobno razvijaju i gaje prava prijateljstva među sobom. Smotrite nas razjedinjuju i stvaraju poprilično loše odnose. Volio bih da ova mladost, o kojoj sam govorio, donese novi duh i raspoloženje. Vjerujem u mladost i iskrenu ljubav za hrvatski folklor, kao i u entuzijizam onih koji se njime bave. ■

“Po staza naših starih” turneja Međunarodnog folklornog ansambla gradišćanskih Hrvata

ENG Nenad Breka has applied the knowledge gained with our national LADO folklore ensemble in becoming a leader, choreographer and organiser of folklore workshops. He is very active in the Croatian diaspora (Hungary, Canada, the USA...).

Ivan (Iso) Budak bio je dugogodišnji pretplatnik *Matice*

‘Čovjek mora živjeti ljudski ili bolje da ne živi’

Iso je 2004. ostvario svoj san o podizanju spomenika svim hrvatskim domoljubima koji su izgubili svoje živote za neovisnost i slobodu domovine Hrvatske na području općine Lovinac

Tekst: Uredništvo (izvor: nekrolog sina Luke) Foto: Zbirka obitelji Budak

Potkraj prošle godine, točnije 13. listopada, u kanadskom Oakvillu preminuo je u 90. godini života Ivan (Iso) Budak. Taj samozatajni hrvatski rodoljub, rodom iz Lovinca u Lici, živio je mirno, kršćanski i povučeno. Bio je dugogodišnji pretplatnik *Matice* i njezin odani čitatelj. Silno se veselio kad bi mu u ruke stigao novi broj mjesečnika Hrvatske matice iseljenika.

TEŠKO DJETINJSTVO I MLADOST

Malome Isi nisu bile ni pune tri godine kada je otac Luka otišao u Kanadu, trbuhom za kruhom, a iza sebe ostavio svoju suprugu Anku s dvoje malene i nejakе djece. Tako dječak Iso postaje stožer, potporanj i temelj domaćinstva. Do svoje petnaeste godine izučio je sve moguće vještine i zanate potrebne za preživljavanje na selu. Uz sve to bio je odličan učenik i završio četiri razreda škole - malu maturu.

U vihoru Drugoga svjetskog rata 1943. kao šesnaestogodišnjak odlazi, kao i većina sumještana, u hrvatsku vojsku, u ustaše, gdje kao neiskusni dječak provodi 14 teških mjeseci. Potkraj 1944. njegovu postrojbu zarobljavaju partizani. Sretnim okolnostima spašava se prelaskom u partizane. I tu započinje prava kalvarija mladoga partizan-

Iso (prvi slijeva) s prijateljima pomaže pripremiti večeru

skog vojaka. U svakoj bitci i u svakom jurišu morao je biti u prvim redovima i slušati partizansku zapovijed sa začelja kolone: “Naprijed, majku ti ustašku!” Sreća je njegova bila u tome da je u veljači 1944. u jednome okršaju s Nijemcima bio ranjen i izvukao živu glavu. Tako je kraj rata dočekao po bolnicama na području Dalmacije.

‘ODAVLE TREBA OTIĆI ŠTO PRIJE’

U prosincu 1947. godine sklopio je bračnu vezu s Mandom (djevojačko prezime Despot).

Iz tog braka, koji je trajao punih 69

godina, rađaju mu se sin Luka i kći Anka. Odmah nakon ženidbe morao je otići na dosluživanje vojnoga roka sa zabilježbom da je bio u ustašama. Pri kraju 1950-ih dobiva dobronamjerni savjet pouzdane osobe da napusti zavičaj jer je na “crnoj listi”. Uskoro se cijela obitelj preseljava u Zagreb u nadi da će u velikome gradu zamesti trag represivnome aparatu i da tu neće biti progona i proganjanja. Međutim, tu se tek potvrdilo da je to samo fantazija. I u Zagrebu je bio meta zbog 14 mjeseci provedenih u hrvatskoj vojsci, ali sada je došao red i na njegovu djecu. Sve je doseglo vrhunac kada nije uspio upisati sina u gimnaziju ili bilo koju drugu školu. - Sinko moj, nema ni za te života u ovoj zemlji, odavle treba otići što prije! - sav očajan rekao je tada sinu Luki.

U svakoj bitci i u svakom jurišu mladi partizan morao je biti u prvim redovima i slušati zapovijed sa začelja kolone: “Naprijed, majku ti ustašku!”

NOVI POČETAK U KANADI

Nije prošlo dugo i otac u svibnju 1965. godine, na poziv svojih roditelja (majka je 1953. otišla k ocu Luki u Kanadu), odlazi u Kanadu. Naseljava se u kanadskome gradiću Oakvilleu, nedaleko od Toronta, tu nalazi posao i počinje lijepo zarađivati i dobro živjeti. Već u listopadu te iste godine k njemu stiže čitava obitelj i tada započinje novi, mirniji i humaniji život za sve njih. Uskoro nakon dolaska, 1967. godine, s još nekoliko Hrvata i hrvatskih domoljuba osniva Hrvatski nogometni klub "Zagreb" (koji kasnije mijenja ime u Hrvatski nogometni klub "Vešebit"). Iso se najviše angažirao u radu na društvenim zabavama i piknicima na kojima je klub zarađivao sredstva za dresove i druge klupske potreštine. Bio je član Hrvatske bratske zajednice sa sjedištem u Pittsburghu niz godina. Omiljeni tisak bila su mu izdanja Hrvatske revije, pok. Vinka Nikolića i londonska "Nova Hrvatska" koju je uređivao Jakša Kušan. Sva djela Mile Budaka, koja je u Kanadi uspio nabaviti, čitao je nekoliko puta.

SAN O NEOVISNOJ I SLOBODNOJ HRVATSKOJ

Poslije četvrt stoljeća rada u dvije kanadske tvrtke u mirovinu odlazi u 62. godini života i uživa je skoro puna tri desetljeća. U mirovini njegov životni san počinje dobivati nove i stvarnije oblike, neposredno nakon hrvatskog proljeća znao je govoriti da je uspostava neovisne, slobodne i suverene države Hrvatske samo stvar vremena. Govorio je i neprestano ponavljao - Neka doživim

Na Vešebitu

Ni loše zdravstveno stanje nije ga spriječilo da krene u Hrvatsku i da bude jedan od putnika u "Vlaku slobode" Zagreb - Gospić - Knin - Split 26. kolovoza 1995. godine.

neovisnu i slobodnu Hrvatsku pa neka onda odmah umrem! I doživio je taj svoj sretni san i san tisuća i milijuna Hrvata.

Za vrijeme Domovinskoga rata, unatoč prilično lošem zdravlju, među prvima se angažirao na prikupljanju i slanju humanitarne pomoći u Hrvatsku (o tome je vodio izvanrednu i rijetko viđenu evidenciju!). Čak se bavio i mišlju da se priključi hrvatskim braniteljima na Vešebitu, ali životna zbilja htjela je drukčije. Pogoršano zdravlje zahtijevalo je sedmi ili osmi operativni zahvat tako da je slavne dane operacije "Oluja" dočekao kao rekonvalescent. Međutim, ni to ga nije spriječilo da krene u Hrvatsku i da bude jedan od putnika u "Vlaku slobode" Zagreb - Karlovac - Gospić - Lovinac - Knin - Split 26. kolovoza 1995. godine. Od 1995. do 2007. godine putovao je i odlazio u neovisnu i slobodnu Hrvatsku skoro svake godine unatoč tome što je 2006. godine imao tešku operaciju srca. Činilo se da su mu odlasci u Hrvatsku

i boravci u njoj davali dodatnu snagu i nadahnuće za dulji život.

SPOMENIK HRVATSKIM DOMOLJUBIMA

Iso je uz san o neovisnoj i slobodnoj Hrvatskoj imao još cijeli niz razboritih i dobro promišljenih ideja, a jedna od njih bila je podići spomenik svim hrvatskim domoljubima koji su izgubili svoje živote za neovisnost i slobodu domovine Hrvatske na području općine Lovinac. Zahvaljujući požrtvovnom i nesebičnom radu ljudi u Zavičajnome hrvatskom društvu "Sveto brdo" fonda Pere Rukavine, kojemu je bio na čelu od 1996., Društvo je do prosinca 2003. prikupilo više od 60.000 kanadskih dolara za izgradnju spomenika. Pregovori i dogovori s lokalnim vlastima općine Lovinac o izgradnji i mogućoj lokaciji spomenika počeli su još 1997. godine. Da je projekt nailazio na mnogobrojne teškoće i prepreke potvrđuje i činjenica da je spomenik sagrađen i otkriven tek 2004. godine, dakle punih sedam godina nakon početka pregovora. Sa svojim bliskim suradnicima - Antom Vrkljanom, Josipom Kečom, Nikolom (Braćom) Rupčićem, Tonyjem i Frankom Rukavinom (sinovima pok. Pere Rukavine od Ruke) i drugim članovima društva "Sveto brdo" koji svoje podrijetlo vuku

iz Lovinca, Svetoga Roka, Ričica, Cerja i drugih obližnjih mjesta i zaselaka, privodio je kraju izgradnju ovoga veličanstvenog monumenta. Blagoslov, otkrivanje spomenika i veliko slavlje bilo je upriličeno 4. kolovoza 2004. - na Dan početka akcije "Oluja" i Dan općine Lovinac - u nazočnosti lokalnih vlasti, svećenika, predstavnika Hrvatskoga žrtvoslovnog društva i tristotinjak Hrvatica i Hrvata iz skoro svih krajeva svijeta.

Spomenik je djelo hrvatskoga kipara Petra Dolića. Na spomen-ploči, na kojoj je uklesano vjersko i nacionalno znakovlje, i koja je postavljena u podnožju spomenika, stoji upisano: OVAJ SPOMENIK PODIŽE DRUŠTVO "SVE-TO BRDO" FONDA PERE RUKAVINE IZ KANADE, ZA SVE ONE KOJI SU DALI SVOJ ŽIVOT ZA DOMOVINU HRVATSKU IZ ŽUPA: SV. ROK, RIČICE I LOVINAC. NEKA IM JE VJEČNA SLAVA I HVALA. POČIVALI U MIRU BOŽJEM. LJETA GOSPODNJEG 4. 8. 2004.

ZAPISI, BILJEŠKE, CRTICE...

Ljudskost, čovječnost, plemenitost i humanost, dostojanstvenost, vjerodostojnost, ljudsko poštenje i ljudska riječ bili su Isine životne značajke, njegov stil života. Čovjek mora živjeti ljudski ili bolje da ne živi, govorio je. Značajke su to i kriteriji visokog standarda, strane i nepoznate mnogima u vremenu u kojem živimo. I zato je u svojim odmaklim godinama našao vjernog prijatelja u knjizi, čitanju, svojoj obitelji. Iza sebe ostavlja divne uspomene iz obiteljskoga života, hrpe i hrpe svojih zapisa, bilježaka, crtica, uputa, objašnjenja, crteža... Ali još više od svega toga, ostavlja nam ljudske, obiteljske, kulturne, duhovne, društvene i moralne vrijednosti koje je sam živio i svoju djecu njima učio. ■

Sa suprugom Mandom ispred spomenika u Lovincu

ENG A brief look at the fascinating life of Ivan 'Išo' Budak (1927–2016), a Croatian immigrant in Canada who took part in erecting a monument to fallen Croatian patriots in the Municipality of Lovinac.

Piše: dr. fra Šimun Šito Ćorić, Švicarska (sito.coric@gmx.net)

Zastupnici Europskoga parlamenta usvojili su na svome plenarnom zasjedanju u Strasbourgu u veljači koja je iza nas s 496 glasova ZA, 132 protiv i 67 suzdržanih rezoluciju o Bosni i Hercegovini. U njoj se traži poštovanje načela federalizma, decentralizacije i pune ravnopravnosti konstitutivnih naroda i građana. Velik je to uspjeh hrvatskih europarlamentarca, čiji su amandmani uvršteni kao sastavni dio ove Rezolucije. Europski parlament poziva "da se zadrži reformski zamah kako bi se BiH pretvorila u učinkovitu, uključivu i funkcionalnu državu utemeljenu na vladavini prava, jamstvima za jednakost i demokratsku zastupljenost svih konstitutivnih naroda i građana".

U Rezoluciji je istaknuto kako BiH neće biti uspješna kandidatkinja za članstvo u Europskoj uniji dok se ne uspostave odgovarajući institucionalni uvjeti, uzimajući pritom u obzir načela iznesena u ranijim rezolucijama, kao što su načela federalizma, decentralizacije i legitimnog zastupanja. U Rezoluciji se izražava i žaljenje "zbog neprovođenja velikog broja odluka Ustavnog suda, a posebno je naglašena važnost nedavne odluke Ustavnog suda o načelu konstitutivnosti i ravnopravnosti triju konstitutivnih naroda da izaberu svoje zakonite političke predstavnike te što je već treći izborni ciklus građanima Mostara uskraćeno njihovo demokratsko pravo da izaberu svoje lokalne predstavnike". Parlament je već prije upozorio da je princip federalizma i legitimne zastupljenosti jedini integrativni faktor koji donosi mir i sigurnost u BiH.

NAPAD NA NAČELA FEDERALIZACIJE

Znakovito je da se bošnjački lider Izetbegović uzaludno pojavio u Strasbourgu uoči glasanja o rezoluciji o BiH te od tamošnjih vodećih ljudi zatražio uklanjanje formulacije federalizma iz njezina sastava. To je ispalo za njega kontraproduktivno jer je bio prepoznat njegov unitarizam dok je nedemokratskim argumentima napadao načela federalizacije, u biti ograničavao slobodu nemuslimanskih naroda u BiH. U isto vrijeme njegovi muslimanski istomišljenici kod kuće, jednako s desnice i ljevice, podržavali su ga u tome. Čak su tvrdili (PAZI!) da Hrvati u BiH imaju sva prava i da se bune bez razloga. Kolika je ta njihova bahatost u upravljanju državom

Žrtve islamizacije i srbizacije

Europa, pa koliko god i falična bila, najbolje je rješenje za nas preostale Hrvate u Bosni i Hercegovini. Pri tome treba djelovati i koliko god sami možemo i uzdati se u Onog iznad nas

pokazuje i slučaj one razvikane "revizije" koju protiv volje druga dva naroda upućuju sami u ime BiH Haagu. Posebno su nagazili hrvatsku kulturu, jezik i sprječavanje djelovanja nezavisnih hrvatskih medija, radija, kao i TV-a.

Vrlo neuvjerljivo su napali i "dvije škole pod jednim krovom" i ispali glupo kao i Srbi koji su onako jeftino opravdavali onaj svoj vlak "bez voznog reda" za Kosovo! Ta sama Međunarodna zajednica je inicirala otvaranje takvih škola kao preduvjet povratka prognanika, ali i u borbi protiv "prosvjetne islamizacije" u BiH. U sredinama koje je HVO obranio i u kojima su otvorene škole na hrvatskom jeziku danas ima Hrvata, a na žalost nema ih u Sarajevu, Tuzli, Kaknju, Varešu ni Ilidži, pa tamo prosvjetna unitarizacija uništava hrvatski jezik i kulturu.

Iz Strasbourga i Bruxellesa, kako sam se imao prigodu i sam osvjedočiti, sve češće se pojave čuđenja o bošnjačkoj bezobzirnosti i nezahvalnosti prema Hrvatskoj i Hrvatima. Ta znaju oni danas što je sve za Bošnjake učinila RH, od primanja stotina tisuća izbjeglica do humanitarne i vojne pomoći. Uistinu, uz to što je nezahvalnost pomanjkanje osnovne kulture i političke nepismenosti, nezahvalnici zaboravljaju da je nezahvalnost kao oštrica mača. Dugoročno dođe do štete i obije se o glavu i samome svom kovaču!

ZLOČIN NAD HRVATIMA

A kad se baci samo malo smiren pogled na povijest hrvatskoga naroda i katoličanstva od početaka do danas na području BiH, onda odmah upada u oči da su oni kao i njihovi sunarodnjaci u

drugim svojim krajevima bili stalna žrtva raznoraznih osvajača. Pri tome je bila najpogubnija islamizacija u četiri-pet stoljeća od turskih okupatora, pa onda postupna srbizacija koja je najviše i u trku došla do izražaja za vrijeme dvije Jugoslavije. Malo se zna da je samo od 1918. do 1941., a što je dokumentirano prvi objavio nekadašnji urednik Glasa Koncila vlč. Živko Kustić, više od dvije stotine tisuća Hrvata prešlo na pravoslavlje jer su mislili da drukčije neće moći preživjeti i uspješno djelovati. Slično kao za vrijeme komunizma oni koji su se zbog istih razloga morali odreći svoje vjere i ući u komunističku partiju!

U naše vrijeme u novostvorenoj državi BiH Hrvati su nastavili biti žrtve i jednih i drugih. U tome povijesnom nasilništvu nikome pa ni Crkvi s franjevcima

je ubijen 1.051 civil, od toga 121 dijete i 644 zarobljenih vojnika HVO-a.

NI PEDLJA SVOJE ZEMLJE

Kad su progoni u pitanju, iz Republike Srpske protjerano je više od 140.000 Hrvata, a iz Federacije 170.000. Tako da smo sada spali kao jedini starosjedilački narod BiH na oko 15% stanovništva. Sada nam još zaposjedaju zemlju prodajući je strancima iz islamskih zemalja! A politička Banja Luka i političko Sarajevo u svojoj egocentričnosti ići će u demokratskim procesima samo onoliko koliko moraju. Stoga je Europa, pa koliko god i falična bila, najbolje rješenje za nas preostale Hrvate u BiH. Pri tome treba djelovati i koliko god sami možemo i uzdati se u Onog iznad nas. Primjerice, ne samo da ne smijemo pro-

Kad bi svaka župa, misija, pa druge hrvatske ustanove po svijetu, ali i svaka dobrostojeća obitelj, podigla tako samo po jednu kuću za hrvatske povratnike u BiH, puno bi značilo.

ma nije uspjelo očuvati hrvatski narod, njegovu vjeru i njegov grunt u BiH, ali jesu dobro zaslužni da je u njoj ona hrvatska i katolička manjina preživjela. A danas, na žalost, mi svoju najtužniju priču od svih u BiH odavno znademo! Republika Srpska osvajačkim ratom i etničkim čišćenjem protjerala je Hrvate s polovice BiH, a Bošnjaci su se nastavili vladati prema Hrvatima kao komunisti u bivšoj državi. Uostalom, ne postoji općina u BiH gdje je bilo sukoba između HVO-a i Armije BiH, a da nije počinjen zločin nad Hrvatima. Mahom nakon prestanka borbenih djelovanja! Tu

dati ni pedlja svoje zemlje, nego trebamo je početi i kupovati te podizati kuće i imanja po BiH. Kad bi svaka hrvatska župa, misija, pa druge hrvatske ustanove po svijetu, ali i svaka dobrostojeća obitelj, podigla tako samo po jednu kuću za hrvatske povratnike u BiH, puno bi značilo. Neki od nas to već rade godinama, ali to je kap u moru ako se svim silama oko hrvatskog ostanka i povratka u BiH sustavno ne pozabavimo. I to će biti jedan od značajnih načina borbe protiv stoljetne nacionalne i vjerske islamizacije i srbizacije hrvatskoga naroda i zemlje u BiH. ■

Grad Zaprešić iz ptičje perspektive

Grad bana Jelačića

Ono što karakterizira Zaprešić su povoljni uvjeti življenja, dosta razvijene uslužne djelatnosti, značajni sekundarni sektor koji pruža mogućnost zapošljavanja i blizina Zagreba

Piše: **Zvonko Ranogajec**

Zaprešić je grad u zapadnome dijelu Zagrebačke županije smješten na zapadnim obroncima Medvednice blizu ušća Krapine u Savu. Sastoji se od devet naselja, a površina lokalne samouprave je 52,60 četvornih kilometara. Zaprešić graniči s devet susjednih gradova i općina. Na jugoistoku je grad Zagreb, na sjeveroistoku su općine Bistra i Jakovlje, na sjeveru općine Luka i Dubravica, na zapadu su općine Pušća i Brdovec, na

jugozapadu je grad Samobor i na jugu grad Sveta Nedjelja. S gustoćom od 450 stanovnika po četvornome kilometru Zaprešić je najgušće naseljen grad u Za-

grebačkoj županiji i treći po broju stanovnika iza Velike Gorice i Samobora.

Grad leži na 130 metara nadmorske visine što znači da je uzdignut iznad navedenih ravnih rijeke Save i Krapine. Jedan od ostataka bivšeg toka Save koja meandrira i koja je kroz povijest mijenjala svoj tok je i jezero Zajarki, danas značajno u turističkome i ribolovnome smislu. Geomorfološki položaj Zaprešića na obroncima Medvednice sličan je Samoboru na suprotnoj desnoj obali Save koji je na obroncima Samoborskoga gorja.

IZBJEGLICE IZ TURSKOGA DOBA

Povijest naseljenosti Zaprešića seže u mlađe kameno doba na prostoru Brdovca gdje su nađene kamene sjekire, a ima tragova bakrenih i željeznih materijalnih ostataka. U antičkom razdoblju prostorom Zaprešića prolazio je značajan cestovni pravac od Emone prema Sisciji koji je prelazio Savu pokraj Drenja. U srednjem vijeku prostor Zaprešića pripada Susedgradsko-stubičkom vlastelinstvu u koje se tijekom turskih provala doseljavaju izbjeglice pred Turcima iz Pounja i Like od kojih su neki i do danas zadržali svoj ikavski izričaj. Hrvatski sabor je 2008. godine donjosutlanski ikavski izričaj uvrstio u popis zaštićenoga nematerijalnog dobra Republike Hrvatske, a on se kao dijalekt kajkavštine izučava u osnovnoj školi u Šen-

Najstariji pisani spomen Zaprešića potječe iz 1334. godine. Naziv mjesta etimološki se veže za konjske zaprege koje su prometovale na značajnome cestovnom pravcu zapad - istok.

Župa Marija Kraljica apostola, Zaprešić II

Grobnica bana
Jelačića i obitelji
Jelačić

Dvorac Lužnica, danas duhovni centar
s. milosrdnica reda sv. Vinka Paulskog

kovcu. Jedan od vođa Seljačke bune iz 1573. godine bio je Ilija Gregorić iz Marije Gorice SZ od današnjeg Zaprešića, a u tom razdoblju prostor Zaprešića iscjepkan je na niz manjih plemićkih posjeda. Najstariji pisani spomen Zaprešića potječe iz 1334. godine, a vezan je za župnu crkvu sv. Petra, dok se naziv mjesta etimološki veže za konjske zaprege koje su prometovale na značajnome cestovnom pravcu zapad - istok.

RAZVOJ OBRTA I INDUSTRIJE

Značajniji razvoj Zaprešića počinje kao i kod većine gradova slične veličine i

Spomeničku i gospodarsku cjelinu Novi dvori Jelačićevi čine dvorac, kapela sv. Josipa, grobnica obitelji Jelačić, perivoj, voćnjak, stambene i gospodarske zgrade.

položaja gradnjom željeznice od Zidnog Mosta do Zagreba koja je završena 1862. godine. Tada dolazi osim razvoja obrta i do razvoja industrije, pogotovo nakon 2. svjetskog rata kada se Zaprešić razvija kao satelitsko naselje pokraj zagrebačke metropole. Ono što karakterizira Zaprešić su povoljni uvjeti življenja, dosta razvijene uslužne djelatnosti, značajni sekundarni sektor koji

pruža mogućnost zapošljavanja i blizina Zagreba. To je rezultiralo stalnim porastom broja stanovnika pa je Zaprešić prostor koji ima stalni porast broja stanovništva, kako u dva zadnja popisna razdoblja tako i kontinuirano od prvih popisa iz sredine 19. stoljeća. Područje lokalne samouprave ima 23.584 stanovnika, a samo naselje Zaprešić 17.847 stanovnika. Naselja preko tisuću stanovnika još su Jablanovec i Pojatno.

Zaprešić ima niz industrija od kojih je stožerna industrija keramike INKER, kemijska industrija Karbon, industrija namještaja Kenda, metalna industrija Lanac, kao i proizvodnja uređaja za željeznice, proizvodnja kamene vune Rofix, pogon farmaceutske industrije Plive, vađenje šljunka i sl.

TURISTIČKA PONUDA

Zaprešić ima zapaženu ulogu i u turističkoj ponudi zahvaljujući jednoj od najznačajnijih osoba hrvatske politike 19. stoljeća, banu Josipu Jelačiću. Još 1611. godine Nove dvore, stambeno i gospodarsko vlastelinstvo, utemeljili su grofovi Zrinski, a 1851. godine kupio ih je od grofova Erdődyjevih ban Josip Jelačić. Spomeničku i gospodarsku cjelinu

Jezero Zajarki

KUD Ban Josip Jelačić iz Zaprešića

Novi dvori čine dvorac, kapela sv. Josipa, grobnica obitelji Jelačić, perivoj, voćnjak, stambene i gospodarske zgrade. Dvorac je tada zapravo bio obična jednokatna plemićka kurija, sagrađen uglavnom od drveta. Posebnu vrijednost Novih dvora čini "vršilnica", najstariji takav objekt u Hrvatskoj koji potječe iz 17. stoljeća, spomenik je nulte kategorije. Nekadašnje spremište plodina, trokatna žitnica, uređeno je 1987. godine kao galerija, danas Muzej "Matije Skurjenija". U njemu je stalni postav slika znamenitog umjetnika naive Skurjenija, kao i povijesna foto-izložba "Novi dvori Jelačićevi". Značajan je i dvorac Lužnica, nekada vlasništvo bana Pavla Raucha, a danas duhovni centar s. milosrdnica reda sv. Vinka Paulskog. U obrazovnome pogledu uz više osnovnih škola i jednom Srednjom školom "Ban Josip Jelačić", Zaprešić ima i Veleučilište Baltazar. Na području sporta Zaprešić je poznat po uglednome Nogometnom klubu Inter. Nekadašnji Inter bio je prvi osvajač nogometnog kupa Republike Hrvatske.

Najpoznatiji Zaprešićanin bio je književnik Ante Kovačić, a uz njega još su poznati Baltazar Adam Krčelić, Pavao Štoos i Ivan Perković, slikar Matija Skurjeni, rock glazbenik Davor Gobac te sportski novinar Miroslav Rede. ■

"Vršilnica" - spomenik nulte kategorije

ENG Zaprešić is a town of 25 thousand inhabitants in northwest Croatia and part of Zagreb County. It is home to Novi Dvori, once the residence of Ban Josip Jelačić and now a unique example of an integrally preserved aristocratic manorial estate.

IN MEMORIAM

U New Orleansu preminuo Drago Cvitanovich

Drago Cvitanovich, poznati ugostitelj iz New Orleansa, preminuo je 4. veljače u 95. godini, u miru, okružen obitelji. Drago je, zajedno sa suprugom Klarom, u New Orleansu bio poznat po svome ugostiteljskom i dobrotvornom djelovanju.

Drago Cvitanovich rodom je iz Igrana kraj Makarske, a u SAD je došao 1954. U New Orleansu je u to vrijeme živjela gotovo cijela njegova rodbina, koja se u međuvremenu odlučila vratiti u Hrvatsku. Svi, osim Drage koji se zaljubio u Klaru Buconić, djevojku koja je u New Orleans stigla iz Dubrovnika 1957., su se vratili. Sljedeće godine su se vjenčali nakon samo tri tjedna poznanstva i preselili u Kanadu. Godine 1964. stigli su u New Orleans s dvojicom sinova.

Drago se zaposlio u restoranu koji je vodila njegova sestra. Tamo je prikupljao iskustvo i otkrivao tajne zanata koji će ga proslaviti. Usto što je učio kuhati, bio je poznat i kao najproduktivniji uzgajivač kamenica u Louisiani. U ugostiteljstvo su ušli po uzoru na svoga rođaka Dragu Batinića koji je do tada imao restoran po imenu 'Drago's' u mjestu Lakeview. Kada je Batinić zatvorio restoran, odlučili su sačuvati to ime i pokrenuti svoj posao. Godine 1969. otvorili su svoj prvi restoran.

Drago je u to vrijeme svakog dana vozio i po 300 km kako bi dovezio u restoran svježe kamenice, a sa sobom je u novi restoran doveo i Mamu Ruth Jenkins, glasovitu kreolsku kuharicu. Bračnome paru Cvitanović želja je bila da plodove mora, kuhane na što više različitih načina, ponude mušterijama po prigodnim cijenama u obiteljskoj atmosferi. Broj jedan uvijek su bile – kamenice.

Danas njegov restoran 'Drago's' radi na tri lokacije. Drago je bio u mirovini već dvadesetak godina, a posao je nastavila njegova obitelj. Voditelj restorana je njegov sin Tommy.

Obitelj Cvitanovich poznata je po svojoj darežljivosti i filantropiji, a Drago i Klara dobitnici su i mnogih priznanja iz gastronomske industrije. (Fenix Magazin)

A black and white photograph showing a group of approximately 15-20 men in suits and ties gathered around a large, dark conference table. One man stands at the head of the table, facing the group, while the others are seated. The room has a formal atmosphere, with flags visible in the background. The image is grainy and appears to be a historical document.

Priprema:
Hrvoje Salopek

Internetska platforma *Acta Croatica* Hrvatskih studija

Digitalna zbirka Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Klikni – Idem doma! Zaguglaj Digitalnom zbirkom HAZU-a (<http://dizbi.hazu.hr/>)! Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti oblikovala je internetski portal *Znameniti i zaslužni Hrvati*, a u prvoj fazi razvoja portala dostupna vam je digitalizirana građa o hrvatskome povjesničaru, književniku, političaru i bibliofilu Ivanu Kukuljeviću Sakcinskom, kojega smo predstavili u prošlom broju Maticе. Na Akademijin portalu sustavno će se valorizirati građa o slavnim ličnostima iz hrvatske prošlosti i sadašnjosti, a kako bi se testirala funkcionalnost portala prvo će biti objavljena Kukuljevićeva digitalizirana građa iz nekoliko kulturnih ustanova. U projekt je uključena i Nacionalna i sveučilišna knjižnica.

Portal je pokrenut kako bi se omogućio jedinstveni pristup i pretraživanje digitaliziranih dokumenata o hrvatskim velikanima koji se nalaze u različitim repozitorijima hrvatskih arhiva, knjižnica i muzeja. Svi izvori koji ne podliježu pod zaštitu autorskoga prava mogli bi se, objasnila je suautorica projekta Vedrana Juričić, preuzimati u kvaliteti koja se podrazumijeva u mrežnom okruženju, a koja omogućava ispis sadržaja i upotrebu u znanstvene, obrazovne ili osobne nekomercijalne svrhe. Nakon prve faze, sadržaj portala trebao bi rasti. Naziv portala preuzet je od kulturnoga leksikona *Znameniti i zaslužni Hrvati te pomena vrijedna lica u hrvatskoj povijesti od 925 - 1925.* koji je objavljen 1925. u povodu jubileja tisućite godišnjice Hrvatskoga kraljevstva te sadrži životopise oko tri tisuće osoba iz hrvatske povijesti. Uoči proljeća za širi prikaz odabrali smo interaktivnu internetsku platformu *Acta Croatica Hrvatskih studija* čim nam je s Borongajškoga kampusa Mateja Maljuga iz Zagreba poslala *selfi* s preporukom njezinih mentora koji supotpisuju tu inovativnu priču! Klikni – *Idem doma* i podijeli svoju obiteljsku priču na platformi *Acta Croatica* (actacroatica.com) sa zadivljujućim mogućnostima osobnog upisivanja svih sastavnica hrvatske humane geografije u hispanističkome ili anglofonome svijetu, ali i višjezičnom europskom prostoru od Skandinavije do južnog nam susjedstva na Mediteranu.

Tekst: **Mateja Maljuga**

Svatko od nas je barem jednom u životu postavio pitanja *Odakle dolazim?* i *Gdje idem?* Na posljednje je jednostavnije odgovoriti jer je riječ o nečem na što u znatnoj mjeri sami utječemo svojim životnim odabirima. Međutim, pitanje *Odakle dolazim?* nije tako jednostavno kako se na prvi pogled čini te nam je često u potrazi za odgovorom potrebna mala pomoć. Upravo takvu vrstu pomoći može pružiti nova internetska platforma *Acta Croatica*. Njezin je cilj, kako sami autori navode, prikupiti velike povijesne priče malih ljudi i sačuvati dragocjene obiteljske povijesti.

Internetska stranica *Acta Croatica* (actacroatica.com) u kratko je vrijeme privukla više stotina tisuća hrvatskih ljudi s raznih meridijana i paralela. Desetak tisuća registriranih korisnika već marljivo oblikuje u virtualnome prostoru kako osobno tako i javno sjećanje, koje konstruira naš identitet. Upisuju svoja sjećanja, (ne)sretne obiteljske povijesti, tragaju za korijenima, pretražuju i dopunjuju povijesna vrela. Projekt *Acta Croatica* plod je suradnje entuzijasta, hrvatskog iseljeničtva i stručnjaka s Hrvatskih studija, a internetsku platformu izdavački potpisuje američko poduzeće *Croatian Ancestry Limited*, Chicago, SAD.

Mateja Maljuga

Veselite se i ljetujte s nama! Dođite u Novi Vinodolski u
Malu školu hrvatskoga jezika i kulture

17. - 28. srpnja 2017.

Jubilarna
25. godina

- program za djecu i mlade 9 - 16 godina
- jezične i kreativne radionice
- sportske, rekreativne i zabavne aktivnosti u moru i na kopnu
- večernji program, ples, pjesma, igre...
- iskusni i pouzdani učitelji i voditelji
- smještaj u Odmaralištu Crvenoga križa
- prijave do 4. lipnja 2017. ili do popunjenosti

Hrvatska matica iseljenika i Sveučilište u Zagrebu pozivaju vas u
Sveučilišnu školu hrvatskoga jezika i kulture

24. lipnja – 21. srpnja 2017.

- program za osobe starije od 17 godina
- 110 sati jezične nastave
- tri razine (početna, srednja i napredna)
- male skupine
- predavanja o hrvatskoj kulturi i povijesti
- raznoliki kulturni program
- studijski izleti
- diploma Sveučilišne škole, ECTS-bodovi
- prijave do 21. svibnja 2017.

Za detaljne informacije i pristupnice javite se na:
tel: (+385 1) 6115-116, e-mail: lada@matis.hr (Lada Kanajet Šimić, prof.)

U Miamiu preminuo Natko Ninčević

Natko Ninčević, bivši potpredsjednik "Carnival Cruisea", nakon duge i teške bolesti preminuo je 17. veljače u Miamiu. Ninčević je podrijetlom iz Gorice, malog mjesta u zaleđu Sv. Filipa i Jakova, i nedavno je bio jedan od najvažnijih ljudi najveće kompanije na svijetu za kružna putovanja. Zauzima se za to da Zadar izgradi novu luku u Gaženici s pratećim sadržajima za kruzing-promet jer je smatrao da Zadar kao matična luka i te kako ima potencijala. Natko je rođen kao dvanaesto djeteta u vrijednoj, ali siromašnoj obitelji Ninčevića iz Gorice, čija su djeca svoju šansu u životu potražila odlaskom u svijet, gdje su se svi redom izborili za dobre poslovne karijere. Tako je bilo i s najmlađim Natkom. Nakon što je završio ugostiteljsku školu, njegov najstariji brat Ante pozvao ga je u Kanadu gdje je imao restoran. U to vrijeme počinjao je razvoj kruzing-industrije pa je Natko, zajedno s trojicom braće, karijeru odlučio potražiti u tom sektoru. Svoj put počeo je kao pomoćnik šefa restorana na brodu, a završio kao jedan od najvažnijih ljudi danas najveće svjetske kruzing-kompanije – *Senior Vice President Hotel Operations* u "Carnivalu". U najvećoj kruzing-kompaniji na svijetu, s više od četrdeset tisuća zaposlenih radnika šezdeset različitih nacija, nije bilo čovjeka koji nije znao tko je Natko Ninčević. Taj čovjek promijenio je mnogim ljudima život nabolje, mnoge obitelji spasio od propasti i neimaštine, a mnogu djecu poslao na školovanje.

Natko je bio jako vezan uz Hrvatsku, svaki slobodan trenutak koristio je za posjet rodnome kraju, a njegov potpis je na tisućama i tisućama ugovora Hrvata koje je uspio zaposliti u "Carnival Cruise Lineu" unatoč golemoj konkurenciji iz cijeloga svijeta – ističe Siniša Golac, posrednik u zapošljavanju na stranim brodovima. Ninčević je otišao u mirovinu 2010. godine, a živio je na Floridi sa suprugom i dvije kćeri. (*Slobodna Dalmacija*)

Odlazak prof. Stanke Pavune - jedne od osnivačica Dore

Naša draga Stanka napustila nas je u 91. godini života 13. veljače 2017. Najponosnija je bila na sinove i unuke, ali i nas iz Matice koje je učila radosti života i predanosti intelektualnoj znatiželji, koja ju je krasila do posljednjega daha. Profesorica Stanka Pavuna bila je okružena ljubavlju svoje obitelji i svih nas iz *Dore i Matice* te prijatelja iz Umirovljeničkoga doma na Iblerovu trgu u Zagrebu – gdje je ustrajno pisala. Uvijek srdačna, susretljiva, intelektualno i fizički aktivna, vedra, sa svojim karakterističnim osmijehom na licu, koji svi dobro pamtimo.

Stanka Pavuna rođena je u Đakovu 1926. godine. Diplomirala je istočne i zapadne slavenske jezike i književnosti. Predavala je hrvatski i ruski jezik u osnovnim i srednjim školama te metodiku ruskoga jezika i književnosti na Učiteljskome fakultetu u Zagrebu. Napisala je nekoliko izvrsnih udžbenika i priručnika za ruski jezik te dva rječnika. Boljih udžbenika ruskoga jezika za osnovnoškolsku populaciju, nakon njezinih i mr. Vere Hruš s kojom ih je zajedno radila, još uvijek nema i zasigurno ih još dugo neće biti. Objavila je mnogobrojne pjesme, kratke priče, eseje i članke u Matici i različitim časopisima te u dnevnome tisku. Bila je aktivna u kulturnome i društvenome životu Hrvatske kao dopredsjednica Društva hrvatskih intelektualki, Humanitarne organizacije *Dora*, a također je počasna članica Društva hrvatskih književnih prevodilaca. Utemeljiteljica je i prva predsjednica Društva prijatelja grada Rovinja. Nakon umirovljenja, uz unuke, bavila se prevoditeljstvom, spisateljskim i humanitarnim radom.

"Nedostajat će nam njezin vedar duh i želja da pomogne u svakoj akciji do svoje pozne dobi. Dragi Stanka, ostat ćeš nam u nezaboravnom sjećanju, pomažući i stvarajući mrežu volontera u *Dori* svojom neizmjernom voljom i trudom da pomogneš mladima na njihovu trnovitome životnom putu. Neka te čuvaju anđeli i neka ti bude laka hrvatska zemlja", upisala je u knjigu žalosti Jadranka Granić, predsjednica Humanitarne udruge *Dora*.

Na Mirogoju ju je, uz obitelj, ispratilo mnoštvo prijatelja, a sin Davor u dirljivome oproštajnom govoru uskliknuo je – *Volimo Te, mama, sretno ti Vječno!* (*Vesna Kukavica*)

ECO HERITAGE TASK FORCE

U NINU od 23. srpnja do 12. kolovoza

Prijavite se na ekološko-volonterski projekt Hrvatske matice iseljenika EHTF.

Grad Nin prepoznao je vrijednost projekta ECO HERITAGE TASK FORCE i prihvatio ulogu doma-

ćina mladima hrvatskog podrijetla koji dolaze iz čitavoga svijeta dragovoljno raditi na očuvanju hrvatske prirodne i kulturne baštine.

Projekt je u ovih dvadesetak godina realiziran gotovo u svim krajevima Hrvatske (više o samom projektu EHTF na našim web stranicama).

Smještaj je osiguran, a radit će se na staroj solani, arheološkim nalazištima i uređenju okoliša.

Planiramo izlete vikendom, tečaj hrvatskoga jezika, dramsko-filmsku i medijsku internetsku radionicu u poslijepodnevni satima te još mnoštvo zanimljivih sadržaja u ova tri tjedna boravka i rada. Plaća se samo put do Zagreba, a sve drugo je u organizaciji HMI-ja.

Zauzvrat mladi dragovoljno rade nekoliko sati dnevno na poslovima koje isplanira domaćin. Upoznat će taj kraj, družiti se i upoznavati međusobno, ali i s mladima Nina. Vjerujemo da će i ove godine sudionici doći iz najmanje 15 zemalja.

Prijaviti se mogu mladi iz čitavoga svijeta, stariji od 18 godina, do kraja lipnja.

STVARANJE KAZALIŠTA

Prijavite se na seminar STVARANJE KAZALIŠTA koji će se održati od 8. do 16. srpnja na Školjiću pokraj Zadra (otok Galovac).

Seminar je namijenjen zaljubljenicima u kazalište, voditeljima i sudionicima kazališnih amaterskih grupa koje djeluju izvan Hrvatske ili se planiraju osnovati.

Steknite novo znanje uz veselo druženje i rad. Ostvarite nove kontakte i razmijenite iskustva s kazališnim amaterima iz cijeloga svijeta, pod stručnim vodstvom redateljice i dramske pedagoginje Nine Kleflin. Program je podijeljen u prijedpodnevni teoretski dio s audio-vizualnim materijalima i poslijepodnevni praktični dio. Seminar završavamo izvođenjem predstave domaćeg autora, kako bismo pred lokalnom publikom primijenili usvojeno znanje. Sadržaj programa obogatit će se prigodnim tematskim predavanjima te posjetom Zadru na neku od predstava koje će se prikazivati u sklopu Zadarskog ljeta.

Kazalište će se stvarati na otočiću Galovcu - Školjiću u neposrednoj blizini mjesta Preko na otoku Ugljanu, koji se nalazi nasuprot Zadru. Polaznici će biti smješteni u obnovljenome franjevačkom samostanu u dvokrevetnim sobama s kupaonicom.

Hrvatska matica iseljenika pokriva troškove seminara, a polaznici plaćaju samo smještaj (300 kn dnevno - puni pension).

Prijave se primaju do 15. lipnja.

Naš moto je - Kazalište je teško osmisлити, ali ga nije teško stvoriti!

Informacije i prijave:

Hrvatska matica iseljenika, Trg Stjepana Radića 3, 10 000 Zagreb, HR-Croatia
www.matis.hr

E-mail adresa voditeljice projekta Nives Antoljak: nives@matiz.hr

Pola stoljeća Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika

Titov režim osudio je Deklaraciju kao "neprijateljski akt", a njezini su autori kažnjeni ili podvrgnuti različitim pritiscima te udaljeni iz javnoga života

Piše: Željko Holjevac

Prije pola stoljeća, 17. ožujka 1967. u zagrebačkom tjedniku *Telegramu* objavljena je *Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika*. Zamišljena kao prilog raspravi o amandmanima na jugoslavenski ustav, Deklaracija je zahtijevala ravnopravnost hrvatskoga, srpskoga, slovenskoga i makedonskoga jezika u saveznim ustanovama i dosljednu primjenu u javnome životu.

Oblikovanje moderne hrvatske nacije u 19. i 20. stoljeću neodvojivo je od procesa standardizacije i razvoja suvremenoga hrvatskoga književnog jezika. Buđenje interesa za političko i jezično jedinstvo podijeljenoga hrvatskog prostora u procjepu između austrijskoga centralizma i pojačane mađarske prevlasti vodilo je prema Hrvatskome narodnom preporodu kao građanskome kulturnom pokretu.

PRVI HRVATSKI PRAVOPIS

Nakon što je mađarski jezik postao obvezni predmet u hrvatskim školama, Ljudevit Gaj je 1830. na Budimu tiskao prvi hrvatski pravopis u knjižici *Kratka osnova horvatsko-slavenskoga pravopisanja*. Založio se za standardizaciju hrvatskoga književnog jezika na štokavskoj dijalek-

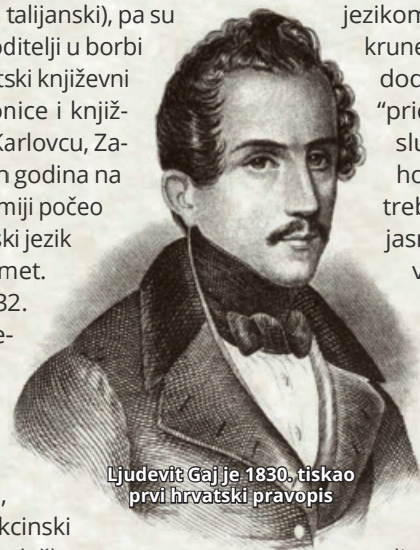
talnoj osnovi i slovopis prema češkome uzoru. U to vrijeme hrvatski jezik nije bio jedinstven, nego su postojala tri narječja (štokavsko, kajkavsko i čakavsko). Istodobno su se u hrvatskim pokrajinama službeno rabili strani jezici (latinski, njemački i talijanski), pa su Gaj i ostali preporoditelji u borbi za jedinstveni hrvatski književni jezik osnivali čitaonice i knjižnice u Varaždinu, Karlovcu, Zagrebu i drugdje. Tih godina na zagrebačkoj Akademiji počeo se predavati hrvatski jezik kao nastavni predmet.

Iako se još 1832. zemaljski potkaptan Ivan Rukavina zahvalio sabornicima na svojem imenovanju na hrvatskome jeziku, Ivan Kukuljević Sakcinski održao je 1843. u staleškome Hrvatskom saboru, u kojem se do toga vremena govorilo latinski, prvi govor na hrvatskome jeziku. "Mi smo malo Latini, malo Niemci, malo Talijani, malo Magjari i malo Slavjani, a ukupno (iskreno govoriti) nismo baš ništa!", kritički je tada progovorio Kukuljević.

SLOM NOVOG APSOLUTIZMA

Hrvatski sabor proglasio je 1847. hrvatski službenim jezikom u Hrvatskoj i Slavoniji, umjesto latinskoga. Unatoč tome, travanjskim zakonima Ugarskoga sabora 1848. jedinim službenim jezikom u zemljama ugarske krune proglašen je mađarski, doduše uz primjedbu da "pridružene strane u smislu vlastitih pravila njihov materinski jezik upotrebljavati mogu". Iako je jasno izrazio namjeru Hrvata da budu "slobodnim narodom u slobodnom austrijskom carstvu", Hrvatski sabor 1848. nije sasvim otklonio moguću "savez s ugarskim puci u smislu pragmatičke sankcije i na temelju slobode, jednakosti i bratinstva", ali nije prihvatio travanjske zakone koje mu mađarski pravci "ni saobćili nisu, nego su jih samo na pojedine vlasti razaslali", istaknuvši štoviše da "trojedne kraljevine kao države od uvijek slobodne i od Ugarske nezavisne sadašnju vladu ugarsku priznati niti mogu niti hoće".

U vrijeme novoga apsolutizma po-

Ljudevit Gaj je 1830. tiskao prvi hrvatski pravopis

Grb SR Hrvatske 1960-ih godina

Unitaristički projekt kulturne integracije u prvoj Jugoslaviji predviđao je stvaranje "jugoslavenskog naroda" koji govori umjetnim "srpsko-hrvatsko-slovenačkim" jezikom.

Ulica Matice hrvatske u Zagrebu danas

Krleža, jedan od potpisnika Deklaracije, s Titom

slije revolucionarne 1848. ukinute su čitaonice kao središta kulturno-političkoga rada, a njemački je kao službeni jezik uveden u državne urede i škole. Poslije sloma novoga apsolutizma odobren je povratak hrvatskoga jezika u službenu uporabu u Hrvatskoj i Slavoniji. "Želi li Jugoslavenstvo jednim narodom u duhovnom smislu postati, to bi imalo nastojati da se sjedini u književnom jeziku", pisao je tada kanonik Franjo Rački, jedan od prvaka Narodne stranke i promicatelj zamisli o zajedništvu Južnih Slavena. Na taj poticaj Hrvatski sabor donio je 1861. zaključak o jugoslavenskome jeziku u "trojednoj kraljevini", ali je Ivan Mažuranić, hrvatski dvorski kancelar u Beču, prepravio taj zaključak i upisao da se jezik zove hrvatski. Hrvatsko-ugarskom nagodbom 1868. priznat je hrvatski kao službeni jezik u Hrvatskoj i Slavoniji.

Unitaristički projekt kulturne integracije u prvoj Jugoslaviji između dvaju svjetskih ratova predviđao je stvaranje "jugoslavenskog naroda" koji govori umjetnim "srpsko-hrvatsko-slovenačkim" jezikom. Poslije sloma prve Jugoslavije i uspostave Nezavisne Države Hrvatske preuređen je hrvatski književni jezik i uveden korijenski pravopis. U drugoj Jugoslaviji hrvatski je bio zasjenjen srpskim u umjetno stvorenom "hrvatsko-srpskom" ili "srpsko-hrvatskom" jeziku, jednom od triju službenih jezika u državi (ostala dva bili su slovenski i makedonski).

KORIJENSKI PRAVOPIS U NDH

Takvo rješenje utemeljeno je Novosadskim dogovorom hrvatskih, srpskih i crnogorskih jezikoslovaca i književnika 1954., a smatralo se da zajednički jezik posjeduje dva izgovora (ijekavski i ekavski) i dva pisma (latinica i ćirilica). Nakon što je udarom na partijskom plenumu na Brijunima 1966. smijenjen

Titov zamjenik Aleksandar Ranković, protivnik popuštanja političke stege, zamah liberalizacije u dogmatski krutom socijalizmu po-

taknuo je javne rasprave i otvorio krizna žarišta.

"Dosadašnja ustavna odredba o 'srpskohrvatskom odnosno hrvatskosrpskom jeziku' svojom nepreciznošću omogućuje da se u praksi ta dva usporedna naziva shvate kao sinonimi, a ne kao temelj za ravnopravnost i hrvatskog i srpskog književnog jezika, jednako među sobom, kao i u odnosu prema jezicima ostalih jugoslavenskih naroda. Takva nejasnoća omogućuje da se u primjeni srpski književni jezik silom stvarnosti nameće kao jedinstven jezik za Srbe i Hrvate. Da je stvarnost zaista takva, dokazuju mnogobrojni primjeri, a među njima kao najnoviji nedavni Zaključci pete skupštine Saveza kompozitora Jugoslavije. Ti su zaključci objavljeni usporedno u srpskoj, slovenskoj i makedonskoj verziji kao da hrvatskoga književnoga jezika uopće nema ili kao da je istovjetan sa srpskim književnim jezikom", pisalo je uz ostalo u *Deklaraciji o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika*.

ZAHTJEV ZA PRIZNAVANJEM ZASEBNOSTI

Zahtjev za priznavanjem zasebnosti hrvatskoga književnog jezika obrazložen je u Deklaraciji riječima: "Načelo nacionalnog suvereniteta i potpune ravnopravnosti obuhvaća i pravo svakoga od naših naroda da čuva sve atribute svoga na-

"Načelo nacionalnog suvereniteta i potpune ravnopravnosti obuhvaća i pravo svakoga od naših naroda da čuva sve atribute svoga nacionalnog postojanja."

Televizija Zagreb 1960-ih godina

cionalnog postojanja i da maksimalno razvija ne samo svoju privrednu, nego i kulturnu djelatnost. Među tim atributima odsudno važnu ulogu ima vlastito nacionalno ime jezika kojim se hrvatski narod služi, jer je neotuđivo pravo svakoga naroda da svoj jezik naziva vlastitim imenom, bez obzira radi li se o filološkom fenomenu koji u obliku zasebne jezične varijante ili čak u cijelosti pripada i nekom drugom narodu.”

Iako je Deklaraciju, uz Maticu hrvatsku kao predvodnika, potpisalo još 17 znanstvenih i kulturnih ustanova u Hrvatskoj, uključujući i pojedince poput Miroslava Krležu, Titov režim osudio je taj dokument kao “neprijateljski akt”, a njezini su autori kažnjeni ili podvrgnuti različitim pritiscima te udaljeni iz javnoga života. Titova smrt 1980. i popuštanje političke stege doveli su do pojave višestranačja, raspada druge Jugoslavije i državnog osamostaljenja Hrvatske u Domovinske ratu ranih 1990-ih godina. Tada je hrvatski jezik postao službeni jezik u Republici Hrvatskoj, a ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju 2013. postao je jednim od službenih jezika Europske unije. ■

Naslovnica *Telegrama* s tekstom Deklaracije

ENG Half a century ago, on the 17th of March 1967, the Zagreb-based weekly *Telegram* published the Declaration on the Name and Status of the Croatian Literary Language, an example of the Croatian resistance to the Yugoslav communist regime.

CMC TV
TOP 30

1. **Bang Bang** – Pijani i zaljubljeni
2. **Mia** – Sanjaj me
3. **Pravila igre** – Zagrlj me
4. **Neno Belan & Fiumens** – Sanjaj
5. **Jacques Houdek** – Kad nekog voliš
6. **Parni valjak** – Opet se smijem
7. **Jacques Houdek & Doris Dragović** – Ima nešto u tome
8. **Vanna** – Izmiješane boje
9. **Dino Merlin** – Hotel Nacional
10. **Petar Grašo** – Ne znan za se
11. **Leteći odred** – Nižem dane
12. **Adastra** – Kad smo zajedno
13. **Jelena Rozga** – Pismo-glava
14. **Rezerve** – Madona
15. **Ivan Zak** – Da si tu
16. **Jole** – Rasipnik
17. **Antonela Doko** – Ta ljubav
18. **Posegana** – Dovraga sve
19. **Jurica Pađen & Aerodrom feat. Kocka** – Ispod tuša
20. **Mladen Grdović** – Boliš me ljubavi
21. **Lovre Lučin** – Samo da znaš
22. **Mladen Burnać** – Malena
23. **Srebrna krila** – Još da mi te jednom ljubiti
24. **Jelena Rozga** – Moderna žena
25. **Mejaši feat. Đakovčanke** – Sexy ritam
26. **Markiz feat. Remi** – Predaja
27. **Jole i Luka Basi** – Nisam ja od jučer
28. **Buđenje feat. Marijan Brkić Brk**
29. **Tonči & Madre Badessa** – Tko nije lud, nije normalan
30. **M.O.R.T.** – Na cesti

Most između dviju obala

“Uz pomoć HMI-ja želim darovati neke časopise i knjige. Također bih želio pripomoći boljem povezivanju slijepih Hrvata u iseljeništvu s državnim ustanovama za slijepe i slabovidne u Hrvatskoj jer sam i sam slijep”

Do prije pet godina radili ste kao srednjoškolski nastavnik u Centru za odgoj i obrazovanje “Vinko Bek” u Zagrebu. Vrhunac Vašega zanimanja i djelovanja vezanog uz obrazovanje i rehabilitaciju slijepih i visokoslabovidnih bile su devedesete godine.

— Nakon što su se početkom 1990-ih dogodile u Hrvatskoj krupne promjene te obrambeni i osloboditeljski rat, svi smo se mi suočavali s velikim teškoćama. U škole su uvedeni novi nastavni programi, pa tako i u Centar “Vinko Bek” u Zagrebu. No, slijepi i visokoslabovidni učenici te odrasli rehabilitanti i polaznici i dalje su se koristili starim udžbenicima koji su bili zasićeni propalom ideologijom. U Centru “Vinko Bek” bilo je smješteno stotine prognika. U mom stanju svakog dana boravilo je i do šesnaest izbjeglica koji su bili na putu iz Bosne k svojoj rodbini u neko od slobodnih mjesta u Hrvatskoj i još češće na putu u Austriju i Njemačku. Na rehabilitaciju su počeli pristizati slijepi branitelji. Živeći i radeći u takvim okolnostima, pitao sam se kako biti koristan i kako pomoći ljudima u nevolji. Kao slijepa osoba nisam imao baš prevelik izbor. Odlučio sam pomagati ponajprije slijepima i na taj način pomagati ustanovi u kojoj sam radio, a time i domovini. Prionuo sam na ono što sam mogao i na ono što je u tome trenutku bilo potrebno, i to bez ikakva poticaja ili naloga rukovodstva Centra ili nekoga izvana.

Najprije sam temeljito sagledao trenutne i nadolazeće potrebe glede opi-

smeñavanja na brajici i rehabilitacije odraslih tek oslijepjelih osoba, a posebice potrebe oslijepjelih branitelja. Onda sam, ne gubeći vrijeme, prionuo na izradu nove početnice, ali prije nje priredio sam nešto drugo što je bilo potrebno ne samo za opismenjavanje na brajici, nego i za psihosocijalnu rehabilitaciju u širem smislu. To je Čitanaka za odrasle slijepe, a poslije knjiga Čovječe, pazi da ne budeš malen. Ona je dokaz da se u Hrvatskoj i za vrijeme ratnih strahota razmišljalo i djelovalo pozitivno. S nekoliko svojih kolega pokrenuo sam čitavu biblioteku. To smo učinili radi poboljšanja pismenosti, obrazovanja i rehabilitacije slijepih i visokoslabovidnih u Hrvatskoj. Biblioteka Šestotočka obuhvaća prikaze brajinih

Baković je autor leksikografske jedinice o Braillovu pismu u drugom svesku Hrvatske enciklopedije

Razgovarala: Lada Kanajet Šimić

Krajem prošle godine, baš na dan svete Lucije, u kršćanstvu poznate ponajviše kao zaštitnice očiju i vida, preuzeo jedan telefonski poziv. S druge strane žice muški glas predstavio mi se kao Ante Baković, profesor hrvatskoga jezika u mirovini, navodeći kako bi želio uz pomoć Hrvatske matice iseljenika darovati neke časopise i knjige. “Također bih želio pripomoći boljem povezivanju slijepih Hrvata u iseljeništvu s državnim ustanovama za slijepe i slabovidne u Hrvatskoj jer sam i sam slijep”, nastavio je te mi ispričao toliko zanimljivih crtica iz svoga života da sam ostala zadivljena njegovom golemom erudicijom, energijom, optimizmom i hrabrošću, a s druge strane odmjerenošću i osjećajem za realnost. Moj prijedlog da napravimo intervju za Maticu prihvatio je spremno i otvoreno.

“Nakon što su se početkom 1990-ih dogodile u Hrvatskoj krupne promjene, slijepi i visokoslabovidni i dalje su bili prisiljeni koristiti se starim udžbenicima koji su bili zasićeni propalom ideologijom.”

sustava na brajici i standardnome tisku te udžbenike i knjige za opismenjavanje na brajici i za rehabilitaciju slijepih. Namijenjena je onima koji brajicu trebaju naučiti, onima koji se njome služe, onima koji takve podučavaju.

Posebno mjesto u Biblioteci Šestotočka ima Vaša knjiga Čovječe, pazi da ne budeš malen, koja je tiskana 1995. Riječ je o prvoj knjizi u nas koja je prvo objavljena na brajici, a onda na standardnome tisku. Mnogi je danas nazivaju mostom između dviju obala. Zašto?

— Godine 1995. obilježili smo sto godina organiziranog obrazovanja slijepih u Hrvatskoj i stotu obljetnicu Centra "Vinko Bek" u Zagrebu. To je prva škola za slijepe na jugoistoku Europe.—

Da se knjiga tiska na standardnome tisku predložili su slijepi branitelji i neki ljudi iz Ministarstva obrane Republike Hrvatske. Tiskanje knjige Čovječe, pazi da ne budeš malen pomogli su Međunarodni savez crkava – fond ženske solidarnosti i Institut otvoreno društvo

Obitelj Baković na krštenju unuka Ante

– Hrvatska. O njoj su podjednako afirmativno govorili ljudi različita svjetonazora. Poticajna je, korisna te zanimljiva i za širi krug korisnika ili samo čitatelja. Približava slijepe i videće, jednu manjinu približava većini ili obrnuto. Slijepi su ljudi, na sreću, samo pojedinci u golemoj većini onih koji to nisu. Zainteresiranom ili samo radoznom čitatelju pruža i mogućnost da na sažet i pregledan način upozna pismo za slijepe.

Nazive tematskih cjelina, poput *Sam čovjek treba dati životu neki smisao i vrijednost* ili *Život nam vraća samo ono što mi drugima dajemo*, nametnule su se kao potrebe ljudi s kojima sam radio, ali i kao izraz vremena u kojemu je knjiga nastala. Radio sam niz godina na opismenjavanju odraslih slijepih različite životne dobi i naobrazbe te nejednakih potreba i htijenja. Tako sam spoznao kako za uspjeh golemu važnost imaju dobro odabrani tekstovi. Prikupljao sam ih usput i dugo, koristio sam se njima i provjeravao ih u praksi. Neke sam i napisao nakon proučavanja potrebne literature, a nekoliko njih napisali su ljudi koje sam to zamolio.

Veza između slijepih i slabovidnih sunarodnjaka u domovini i inozemstvu na neki način već postoji zahvaljujući Hrvatskoj zakladi za školovanje slijepih "Marko Brkić". Ima li još konkretnih projekata drugih ustanova kojima je to cilj?

— Moja želja da pokušam senzibilizirati slijepe i ostale u Hrvatskoj za slijepe Hrvate u dijaspori je

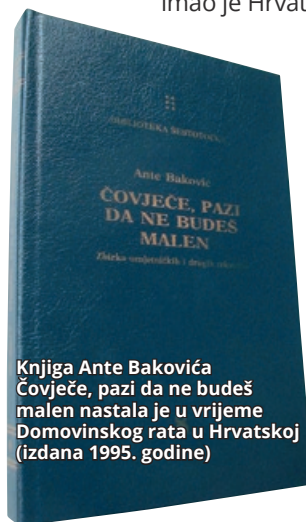
višestruka. Razlog je to veći jer je jedan slijepi Hrvat iz dijaspore 2000. godine osnovao pri Hrvatskome savezu slijepih zakladu za pomoć slijepim učenicima i studentima u Hrvatskoj. To je pokojni Marko Brkić, koji je živio u Norveškoj. Zaklada i danas uspješno funkcionira i u svome nazivu ima ime svog osnivača – Hrvatska zaklada za školovanje slijepih "Marko Brkić". Stipendirajući slijepe učenike i studente, ona njima pomaže izravno i konkretno. I hrvatske bi ustanove mogle izravno i konkretno pomoći slijepim Hrvatima u dijaspori, a da to ne bude opterećenje za te ustanove. Tu mislim ponajprije na Hrvatsku knjižnicu za slijepe. Neki se iz dijaspore odavno koriste njezinim uslugama. Tijekom Domovinskoga rata Hrvati iz Njemačke pomagali su i Centru "Vinko Bek". Nije mi poznato da netko u Hrvatskoj ima konkretnih projekata kojima je cilj senzibilizirati slijepe i ostale u Hrvatskoj za slijepe Hrvate u dijaspori. Činjenica je da su slijepi učenici i odrasli tek oslijepjeli iz Bosne i Hercegovine, uglavnom su to bili Hrvati, toplo prihvaćani u Centru "Vinko Bek". Neke veze s udrugama slijepih Hrvata u Bosni i Hercegovini imao je Hrvatski savez slijepih.

I dan danas ste aktivni. Što trenutno radite?

— Sve donedavno – a trajalo je desetak godina – moja djeca, snaha, supruga i ja gradili smo obiteljsku kuću, a glavninu poslova vodili smo supruga i ja. Usput rečeno, imali smo priliku upoznati i dosta Hrvata – građevinskih radnika – iz Bosne. Naslu-

Gospodin Baković spreman je darovati stotinjak brojeva starijih godišta časopisa *Jezik*

Suvremena metodika nastave hrvatskoga jezika, Hrčak i Zrno; nekoliko primjeraka svojih knjiga *Hrvatsko pjesništvo od početaka do danas za srednje škole* (tiskano krupnim tiskom) te *Čovječe, pazi da ne budeš malen*. Na popisu su također po jedan primjerak vrijednih knjiga kao što su *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika* Radoslava Katičića; *Priručna gramatika hrvatskoga književnog jezika* skupine autora; *Od slova do teksta i metateksta* Dragutina Rosandića; *Temelji suvremenoga govornišva* Ive Škarića; *Hrvatska književnost* Miroslava Šicela; *Hrvatski jezik u poslovnoj komunikaciji* Ludwiga Bauera i Lidije Dujić; *Kakav učitelj, takva škola* Mile Silova te *Stalni postav* Tiflološkoga muzeja u Zagrebu. Zainteresirani pojedinci i ustanove mogu se obratiti na mail: lada.kanajet@matis.hr.

Knjiga Ante Bakovića Čovječe, pazi da ne budeš malen nastala je u vrijeme Domovinskog rata u Hrvatskoj (izdana 1995. godine)

“Jedan slijepi Hrvat iz dijaspore 2000. godine osnovao je pri Hrvatskome savezu slijepih zakladu za pomoć slijepim učenicima i studentima u Hrvatskoj. To je pokojni Marko Brkić iz Norveške.”

šali smo se različitih sudbina i tužnih priča o napuštenim ognjištima. Oni žive danas u Hrvatskoj i rekao bih da su se dobro snašli. Proteklih nekoliko godina objavio sam desetak tekstova u vezi s obrazovanjem slijepih i visokoslabovidnih te o posebnim udžbenicima za njih. Sada sam se usredotočio na poboljšanje kurikulumu Srednje škole Centra “Vinko Bek”, Zagreb. Tu sam školu pohađao i u njoj dugo radio. Ona mi je puno dala i zato mi je i danas pri srcu i često u mislima. I dalje se zauzimam za stvaranje boljih uvjeta za opismenjavanje i rehabilitaciju slijepih. Tako će uskoro izaći, nadam se, i Pismenica - udžbenik za drugi stupanj opismenjavanja i rehabi-

litaciju slijepih srednjoškolaca i odraslih koji trenutno pripremam. Ta će knjiga zasigurno biti zanimljiva i slijepim Hrvatima u dijaspori, a možda i širem čitateljstvu. Predlažem da u jednom broju Matice objavite tekstove iz tematske cjeline ‘Istinska je domovina zapravo jezik’.

Tijekom godina prikupili ste zavidnu biblioteku, dio stručnih knjiga i časopisa željeli biste darovati zainteresiranim pojedincima ili ustanovama. O kakvim je izdanjima riječ?

— U oboje svoje djece uspio sam razviti svijest o važnosti pravopisa i dogroga poznavanja jezika, a u jednoga i ljubav za književnost. Ništa više, išli su

svojim putom. Za časopise i stručnu literaturu o hrvatskome jeziku nisu zainteresirani. Na radiju sam čuo da se prikupljaju knjige za Hrvate u Rumunjskoj. Tada sam odlučio časopise i knjige ponuditi Hrvatskoj matici iseljenika. S njom sam nešto surađivao devedesetih godina prošloga stoljeća kad je u njoj bio, danas pokojni, Boris Maruna. Uslijedilo je nekoliko telefonskih poziva dok mi se niste posrećili Vi. Odmah ste me ohrabрили. Shvatio sam da ćete časopise i knjige prosljediti u prave ruke i da će živjeti sa svojim čitateljima. Volim živjeti u nadi da će biti bolje. Nada otvara nove vidike, a nova hrvatska paradigma otvara nadu u bolju budućnost. ■

ENG *An interview with Ante Baković, a retired Croatian language teacher for the blind and visually impaired, who would like to improve the links between blind Croatians living abroad with Croatian national institutions for the blind and visually impaired.*

**Naša
kuhinja**

Vrijeme pripreme:

100 min

SRNETINA NA LOVAČKI

Sobzirom na to da je za brdovit, šumski i planinski krajolik Like i Gorskoga kotara karakteristično jelo mesni gulaš, izdvojiti ćemo gulaš od divljači i to srneći (srnetina na lovački). Gulaš kuhajte dugo, polako i uvijek s dovoljno tekućine. Meso divljači prvo dobro marinirajte. Poslužite s domaćim njokima ili nekim sličnim prilogom, npr. s kroketima, okruglicama od kruha ili krumpirova tijesta. Srneći gulaš slaže se i s umakom od brusnica. Uzmite šaku sušenih brusnica i pomiješajte s naribanom jabukom i malo soka od limuna. Na ugrijanome maslacu sve dobro popržite s malo šećera. Dolijte malo crnog vina i reducirajte na željenu gustoću. Srnetina je intenzivnoga okusa i mirisa pa je treba dobro začiniti.

SASTOJCI: 1/2 kg srnećega filea • 250 g junećega filea • 1 litra mlijeka • 3 - 4 glavice luka • 1 mrkva • 1 - 2 lista lovora • 2 žlice sjeckanoga svježeg peršina • 1 goveđa kocka za temeljac ili mesna juha • 3 žlice koncentrata rajčice • 3 - 4 češnja češnjaka • 1 žličica mljevene slatke paprike • 1 žličica mljevene ljute paprike • 100 g suhih šljiva • ulje • sol, papar

PRIPREMA: Meso narežite na manje kockice, operite i prelijte (marinirajte) u većoj posudi s jednom litrom mlijeka. Ostavite tako da odstoji najmanje preko noći. Luk očistite, ogulite i nasjeckajte na kockice. Popržite ga na malo ulja, dodajte naribanu mrkvu, lovorove listiće i nasjeckan peršin. Izmiješajte pa dodajte marinirano meso. Pirajte ga tako 5 - 10 minuta pa dodajte mesnu juhu, rajčicu, mljevene paprike, posolite i popaprite. Dodajte suhe šljive i sve izmiješajte. Gulašu redovito dolijevajte mesnu juhu i kuhajte na pola pokriveno na laganoj vatri. Pred sam kraj, nakon što se kuhao otprilike 1,5 sat, dodajte crno i bijelo vino. Kuhajte još 10-ak minuta i poslužite uz priloge po želji.

Djelovanje karmelićanke Cecilije Mikac u Ludwigsburgu

“Nakon jedne godine preuzela sam ulogu vozača, svirala sam na svetim misama, pratila pjevanje zajednice i nakon svetih misa držala sam djeci vjeronauk”

Piše: fra Jozo Župić

Blažena Marija Terezija od sv. Josipa, krsnim imenom Ana Marija Tauscher van den Bosch (Sandow, 1855. - Sittard, 1938.) utemeljiteljica je karmela Božanskog Srca Isusova koji se proširio se po Europi i američkom kontinentu. Upravo u Americi Utemeljiteljica se susrela s hrvatskim iseljenicima od kojih je došla inicijativa za dolazak sestara u Hrvatsku. Sestre su došle u Hrvatsku nakon dogovora sa zagrebačkim nadbiskupom Antunom Bauerom 1917. godine. Danas Hrvatska provincija ima svoje samostane u Hrvatskome Leskovcu, Zagrebu, Belici, Bibinjama, Gabela Polju (BiH), Poređu, Puntu, Slavonskome Brodu, Splitu, Strmecu Samoborskom, Taganrogu (Rusija) i Umuožu (Nigerija). Plod djelovanja sestara karmelićanki u Hrvatskoj jest i sestra Cecilija, o kojoj ćemo govoriti u Matici.

VOZAČICA I VJEROUČITELJICA

Pišući knjigu o četrdesetoj obljetnici Hrvatske katoličke misije u Ludwigsburgu, u misijskom arhivu pronašao sam da je u toj misiji djelovala i časna sestra Cecilija Mikac, karmelićanka. Budući da se ona vratila u Hrvatsku, napisao sam joj pismo i zamolio je da mi nešto napiše o svom djelovanju. Ona je to rado učinila. Javila mi se iz Zagreba 12. rujna 2004. Sada je već na drugome svijetu. Preselila se u bolju domovinu, a njezi-

no pismo neka bude spomen na nju i njezino djelovanje. Evo što mi je tom prigodom napisala...

„U Hrvatsku katoličku misiju Ludwigsburg došla sam 15. listopada 1971. godine. Za vrijeme moga djelovanja stanovala sam kod naših sestara karmelićanki od božanskog Srca Isusova u Ludwigsburg-Hohenecku. Voditelj misije u Ludwigsburgu bio je pater Metod dr. Kelava, O.F.M. Području misije Ludwigsburg pripadali su tada osim Ludwigsburga još: Bietigheim, Heilbronn, Mühlacker i još tri manja mjesta. Nakon razdiobe misije, mi smo se brinuli, uz Ludwigsburg, još za Bietigheim, Mühlacker i neko vrijeme Backnang.

VJERONAUK I POSJETI ZATVORENICIMA

Prije nego što sam položila vozački ispit, patera Metoda Kelavu i mene vozio je socijalni radnik Franjo Vidačković do mjesta na kojima se slavila sveta misa. Nakon jedne godine preuzela sam ulogu vozača, svirala sam na svetim misama, pratila pjevanje zajednice i nakon svetih misa držala sam djeci vjeronauk. Svake nedjelje u 11 sati bila je sveta misa u Ludwigsburgu, a poslije podne prema rasporedu jedna ili dvije mise u različitim izvanjskim mjestima.

Kad smo dobili vlastite prostorije u Marstallstr. 6, u Ludwigsburgu, osobito je olakšan naš rad budući da smo mogli održavati različite aktivnosti u našoj Hrvatskoj katoličkoj misiji. I djeca i odrasli dolazili su na vjeronaučnu pou-

Sestra Cecilija Mikac

ku. Imali smo dječji zbor, mješoviti zbor za odrasle. Folklorne priredbe za djecu, mlade i odrasle prihvaćene su s velikom radošću.

Poslije smo pokušavali održavati vjeronauk za djecu u dopunskoj školi, ali su jugoslavenski učitelji slali djecu kući prije nego što bih ja došla. Dođuše, naša djeca su imala vjeronauk u njemačkim školama koje su pohađali, ali roditelji su željeli da se njihovoj djeci predaje na hrvatskome jeziku, da u svojoj domovini ne bi bili stranci i da bi mogli sudjelovati na svetim misama na hrvatskom jeziku. Često sam odlazila do obitelji kako bih pripremala djecu za prvu svetu pričest i krizmu budući da roditelji zbog rada nisu mogli dovoditi svoju djecu u misiju. Imali smo također žene i muškarce koji nisu primili sak-

“Često sam odlazila do obitelji kako bih pripremala djecu za prvu svetu pričest i krizmu budući da roditelji zbog posla nisu mogli dovoditi svoju djecu u misiju.”

Samostan karmelićanki od božanskog Srca Isusova u Ludwigsburg-Hohenecku

ramente, a željeli su crkveno vjenčanje. Mladi ljudi su dolazili redovito prije vjenčanja na pouku u Misiju.

Također sam vodila tečajeve šivanja za mlade djevojke i žene, one su željele učiti da bi same pravile odijela za vlastite potrebe. U misijski program spadao je i posjet bolesnicima i bolnicama. Osmišljeni i samci vrlo su se radovali kad su vidjeli redovnicu i da mogu s njom govoriti. Obiteljski posjeti također su bili vrlo važni kako bi se čulo ljude u njihovim potrebama i problemima.

RODILA SE ZDRAVA DJEVOJČICA!

Posjećivala sam i zatvorenike, da bi ih utješila i ohrabrila. U Ludwigsburgu mi je bio olakšan posao jer je gospodin župnik Walli, kao zatvorski dušobrižnik meni uvijek priopćio ako je netko od naših zemljaka bio u zatvoru. Neki su nakon otpuštanja iz zatvora dolazili k meni u Misiju i zahvaljivali mi za pos-

jet i ohrabrenje. Često me je zvala kriminalna policija da bih preuzela ulogu tumača za moje sunarodnjake kad bi bili uhvaćeni u nekoj raciji zbog rada na crno. Ljudi su tada jako strahovali da ne budu zatvoreni. Ja sam ih smirivala, tješila i govorila da oni ne bi trebali ići u zatvor jer je za to odgovoran njihov šef. U Hrvatskoj katoličkoj misiji Ludwigsburgu radila sam do kraja 1979. Tada sam po želji naše generalne oberice preuzela službu oberice u našem samostanu u Ludwigsburgu-Hohenecku budući da je naša kongregacija međunarodna. U Misiji sam odsad mogla samo počasnno pomoći. U međuvremenu vodstvo Misije preuzeo je p. Mirko Marić zajedno s p. Metodrom Kelavom. On je pronašao jednu suradnicu koja je preuzela moje zadaće. Nakon tri godine vršenja službe oberice u Ludwigsburgu-Hohenecku vratila sam se u Misiju, ali ipak ne u Ludwigsburg, nego u Waiblingen.

Jedan doživljaj s jednom obitelji duboko mi se usjekao u pamćenje. Žena je prvi put rodila dijete i nakon kratkog vremena utvrdila da dijete ima meningitis. Dugo je trajalo dok je dijete ozdravilo bez bilo kakve posljedice. Nakon dvije godine na svijet je došla zdrava i lijepa djevojčica. Nakon nekoliko godina žena je očekivala i treće dijete. Liječnici su joj savjetovali da ne bi bilo dobro roditi dijete jer da neće biti zdravo. Neka radije učini pobačaj.

Žena je u velikoj nevolji došla k meni i pitala me što joj je činiti. Ja sam je odgovarala od pobačaja. Savjetovala sam je da moli i da će biti poduprta i mojom molitvom. Kako je bila velika radost žene kad je na svijet donijela zdravu djevojčicu. Za vrijeme trudnoće uvijek sam je podupirala i hrabrila da izdrži jer je imala veliki strah. Pomogla sam joj u ovom teškom vremenu s velikim povjerenjem u Boga i molila s njom za dijete koje čeka. U međuvremenu je djevojka 19 godina stara i izrasla je u lijepu mladu ženu. Pri svakom našem susretu pokazuje žena veliku radost i zahvalnost.

DRAGI LJUDI U SRCU

Ne može se sve doživljaje opisati. Za mene je glavna stvar da su mnogi ljudi u susretima s redovnicom pronašli dublji odnos prema Bogu i Crkvi. To je bio cilj moga rada u Misiji, susret s obiteljima i osobito s djecom. Ljudima pomoći savjetom i djelom, njih poduprijeti, tješiti i voditi ih k Bogu, za njih moliti - to je moje apostolsko poslanje. Nakon tri godine u Hrvatskoj katoličkoj misiji Waiblingen odlučila sam se vratiti u svoju domovinu. Nakon moga oproštaja krajem prosinca 1986., u siječnju

Unutrašnjost crkve Sv. Trojstva u Ludwigsburgu (foto: www.andjela.net)

"Sav moj rad i moji napori bili su usmjereni na to da osamljenima i obiteljima pomognem dobrim savjetom, da ih poduprem, ojačam, kako bi izdržali u tuđini, njih utješim, za njih se molim..."

1987. vratila sam se u Zagreb, sa sobom nosim drage ljude u srcu i dalje ih pratim u mojim molitvama.

Sav moj rad i moji napori u Misiji bili su usmjereni na to da osamljenima i obiteljima pomognem dobrim savjetom, da ih poduprem, ojačam, kako bi izdržali u tuđini, njih utješim, za njih se molim i Bogu ih vodim. To je bio moj

apostolat. Mnogi su mi bili zahvalni za potporu i molitvu za njih. Zahvaljujem Bogu za sve dobre ljude koji su me podupirali te sam mogla savjesno ispuniti svoje zadaće. Hvala osobito crkvenim suradnicama i suradnicima u dekanatima i župama i članovima biskupskog ordinarijata biskupije Rottenburg-Stuttgart za svu materijalnu i idejnu pomoć,

s kojom su meni i našoj redovničkoj provinciji pomogli.

Neka Gospodin naplati za sve dobro i Božji blagoslov pratio vas u vašem neumornom radu za ljude i Hrvatsku misiju u vašem području."

Zahvalio bih gđi Ljubici Markovici-Baban koja mi je iz naddušobrižničkoga ureda u Frankfurtu poslala fotografiju s. Cecilije Mikac jer, na žalost, nije bilo njezine fotografije u dvjema već spomenutim misijama Ludwigsburgu i Waiblingenu, kojima zahvaljujem na trudu traženja. ■

Govorimo hrvatski

Konačno hrvatski jezik na visokoškolskoj ustanovi u Austriji

Svaki novopokrenuti posebni studij hrvatskoga jezika, književnosti i kulture na sveučilištima i visokim školama u inozemstvu, bilo da je riječ o onim prekooceanskim u Kanadi i Australiji, ili o onim europskim u Mađarskoj i Rumunjskoj, Hrvati u domovini i dijaspori dočekali su s velikom radošću i ponosom. Ali uvijek bi se, prije ili poslije, nametnula usporedba s Austrijom u kojoj se, zbog velikoga broja Hrvata, bilo onih autohtonih ili novijih doseljenika, i općenito zbog kontinuirane duže ili kraće nazočnosti Hrvata u toj zemlji tijekom mnogih stoljeća - studij hrvatskoga jezika odavna očekivao. Ali nije ga bilo.

Na austrijskim se sveučilištima može učiti samo tzv. BKS (*bosnisch-kroatisch-serbisch*). Usto su se na Sveučilištu u Beču povremeno održavale vježbe iz gradišćanskohrvatskoga, tj. idioma kojim se služe Hrvati u Gradišću, a koji u znatnoj mjeri čuva hrvatsko jezično stanje iz doba prije turske najeze i prije velikih iseljavanja na područje ondašnje zapadne Ugarske (koje je nakon raspada Austro-Ugarske Monarhije velikim dijelom pripalo Republici Austriji). Ali, od iduće akademske godine (2017./2018.) konačno će se i to stanje promijeniti nabolje jer je ustanovljen Odsjek za hrvatski jezik na Pedagoškoj visokoj školi Gradišće, koja djeluje u sklopu Visokoškolskoga saveza Jug – Istok. To je jedan od četiriju postojećih visokoškolskih saveza u Austriji. Naime, austrijsko visoko školstvo organizirano je u savezima, a spomenuti savez Jug – Istok obuhvaća savezne zemlje Korušku, Štajersku i Gradišće.

Piše: Sanja Vulić

Novi kroatistički studij nastavnčkoga smjera organizira se na preddiplomskoj i diplomskoj razini. Preddiplomski studij bit će četverogodišnji, a diplomski dvogodišnji. Težište je studija na normiranom hrvatskom književnom jeziku (kakav je u uporabi u Hrvatskoj), a ostali predmeti obuhvaćat će hrvatsku književnost, hrvatsku kulturu te suvremene medije, posebice različita kroatološka istraživanja na mrežnim stranicama. Prva profesorica na prvom studiju hrvatskoga jezika u Austriji bit će dr. sc. Andrea Zorka

Kinda Berlaković, a jezične vježbe držat će magistrica Anita Jugović Čenar. Obje su rodom Hrvatice iz Gradišća. Budući da je riječ o nastavničkom studijskom smjeru, velika će se pozornost posvećivati i stručnoj praksi u postojećim razredima s dvojezičnom nastavnom u Gradišću. Premda će zavičajna gradišćanskohrvatska komponenta biti zastupljena u studijskom programu, studij je namijenjen svima zainteresiranim iz Austrije i inozemstva.

Nakon diplome, novi nastavnici hrvatskoga jezika moći će predavati hrvatski jezik u glavnim školama (učenicima od 10 do 14 godina, što je sukladno našim višim razredima osnovne škole), u gimnazijama te u svim strukovnim školama i trgovačkim akademijama. Od iznimne je važnosti što će se na taj način ispuniti važan preduvjet da se hrvatski jezik uvede kao predmet u svim školama u Gradišću i drugdje gdje se ukaže potreba.

Srdačno čestitamo prof. dr. sc. Kindi Berlaković i svima ostalima koji su pridonijeli tomu važnomu, povijesnomu događaju pokretanja studija hrvatskoga jezika u Austriji. ■

LJEPOTE HRVATSKE OKOM FOTOGRAFA

LIKA-KARLOVAC

PHOTO BY ANTE BIONDA

Sa svojim rijekama, planinama, netaknutim šumama, jezerima, klancima i špiljama, regija Lika i Karlovac oduševit će vas najvećim brojem nacionalnih parkova i parkova prirode. Najpoznatiji među njima, Nacionalni park Plitvička jezera, jedini je prirodni lokalitet na Popisu svjetske baštine UNESCO-a od ukupno sedam takvih lokaliteta u Hrvatskoj. Nacionalni park obuhvaća i izvorišni dio rijeke Korane u prostoru okruženom čarobnim gustim šumama bukve, jele i smreke. (Autor fotografije: Ante Bionda; izvor: NP Plitvička jezera)

"GASTARBAJTERSKI BOŽIĆ" U HISTRIONSKE DOMU

Najnovija premijera glumačke družine Histrion je predstava "Gastarbajterski Božić", koju po ranom tekstu jednoga od najistaknutijih hrvatskih suvremenih dramatičara Mate Matišića postavlja redatelj Zoran Mužić. Radnja predstave događa se na samu Badnju večer u praznome trgovačkom centru, u kojem su prisutni samo čistačica Marija i noćni čuvar Jozo; igrom slučaja oboje hrvatski gastarbajteri. To su žena i muškarac zrelije dobi koji su cijeli svoj radni vijek proveli teško zarađujući za kruh u tuđini, a danas čeznu samo za mirovinom. Matišić je napomenuo kako je ta drama vezana za njegov gastarbajterski ciklus započet s komedijom "Bljesak zlatnog zuba", a inspiraciju za likove dobio je od svoje majke, koja je bila čistačica, te oca, koji je bio gastarbajter.

IZLOŽBA FOTOGRAFIJA BIOKOVA "CVIT ADRIONA" U MUZEJU "MIMARA"

U muzeju "Mimara" u Zagrebu otvorena je izložba fotografija Biokova "Cvit Adriona", autora Ive Pervana. Izložba je upriličena u povodu 35 godina od osnivanja Parka prirode "Biokovo". Uz prigodnu pjesmu klape Srdela, esej o Biokovu Žane Šulente, govore ravnateljice muzeja "Mimara" Lade Ratković Bukovčan i autora izložbe, našega vrsnog fotografa Ive Pervana, izložbu je otvorio ravnatelj Javne ustanove "Park prirode Biokovo" Velimir Vidak Buljan. Izložba fotografija "Cvit Adriona" predstavlja fascinantne oblike pojedinih dijelova "biokovskog cvića" koje autor, koji je i sam korijenima duboko vezen uz biokovski kraj, otkriva svojim objektivom.

OBLJETNICA TVORNICE ZA PRERADU RIBE IZ POSTIRA

Tvornica za preradu ribe "Sardina" iz Postira na Braču, koja godišnje proizvede 25 milijuna konzervi ribe, od čega oko 80 posto izveze, obilježila je 110 godina rada. Tom prigodom tvornicu je posjetio ministar poljoprivrede Tomislav Tolušić. Sardina d.o.o. posljednjih se godina uspješnim poslovanjem i ulaganjem pozicionirala kao jedna od najmodernijih i najuspješnijih tvornica za preradu ribe u Europi te je uložila značajna sredstva u razvoj ribarstva i prerade ribe na otoku, ujedno podižući kvalitetu života lokalne zajednice te je postala jedan od najsvjetlijih primjera dalmatinskoga, ali i hrvatskoga gospodarstva.

U DUBROVNIKU SE SNIMA FILM "ROBIN HOOD: ORIGINS"

U Dubrovniku traje snimanje filma "Robin Hood: Origins". Dubrovnik u filmu predstavlja srednjovjekovni grad Nottingham, a snima se na dijelu Straduna, u Posatu, istočnome ulazu u Grad odnosno Vratima od Ploča, Trgu oružja, u Ulici sv. Dominika, Ulici kneza Hrvaša te Vratima od Buže. Film režira Otto Bathurst, a jedan od producenata filma je i slavni glumac Leonardo DiCaprio. Robina Hooda utjelovljuje mladi Taron Egerton. Za statiranje u filmu prijavilo se 1.100 ljudi, od kojih su angažirali dvije trećine.

ZATVOREN 191. SAMOBORSKI FAŠNIK

Spaljivanjem princa Fašnika i spektakularnim vatrometom i službeno je zatvorena 191. fašnička republika koja je u tri posljednja sata svoga postojanja pokazala najbolje od najboljeg u 12 dana, potvrdivši važnost i neizbrisivu tradiciju koja Samoborski fašnik svrstava među najbolje fašnike Europe i regije. Potvrdit će to i više od 100.000 posjetitelja koji su u 12 dana uistinu imali priliku uživati u bogatim programima, radionicama, vrhunskim koncertima, nizu maskiranih likova i zabavi koja nije prestajala na Trgu Fašničkih velikana i Trgu Srakinih mališana.

SVEČANA PREMIJERA "ANKE"

Premijerno je prikazan prvi vilinski film "Anka" snimljen prema romanu Mate Lovraka, u režiji Dejana Aćimovića. Na svečanoj premijeri u Zagrebu okupila se i filmska ekipa. Jedan od glavnih glumaca, prvi put u hrvatskome filmu, proslavljeni je francuski nogometaš Eric Cantona, koji je nakon nogometne karijere 1998. nastavio uspješnu glumačku karijeru. Film govori o djeci, prijateljstvu i ljubavi, traganjem za pripadanjem, prepun je prirode, magije i vilenjaka. Film je došla pogledati i obitelj glumca i TV-voditelja Tarika Filipovića.

HRVATSKA 27. SVIBNJA PROTIV MEKSIKA U LOS ANGELESU

Hrvatska nogometna reprezentacija 27. svibnja odigrat će prijateljsku utakmicu protiv Meksika u Los Angelesu na legendarnome stadionu *Memorial Coliseum*. Hrvatskoj će to biti povijesna, prva utakmica na sjevernoameričkome kontinentu. Hrvatska je protiv Meksika, koji je trenutačno jedno mjesto slabije plasiran od 'vatrenih' na FIFA-inoj ljestvici (Hrvatska je 16., a Meksiko 17.), igrala četiri puta. Nakon dvije pobjede Hrvatske u prijateljskim susretima tijekom devedesetih, Meksiko je upisao dvije pobjede na svjetskim prvenstvima - 2002. u Japanu (1 - 0) i 2014. u Brazilu (3 - 1). Hrvatsku i Meksiko nakon toga prijateljskog susreta očekuju novi izazovi u kvalifikacijama za Svjetsko prvenstvo 2018. u Rusiji. Hrvatska 11. lipnja igra protiv Islanda, a Meksikance čekaju ogledi protiv Hondurasa i SAD-a.

AMERIČKI HRVAT BILL BELICHICK OSVOJIO PETI SUPER BOWL!

Momčad New England Patriots, koju vodi američki Hrvat Bill Belichick, osvojila je 51. Super Bowl, odnosno naslov prvaka profesionalne lige američkoga nogometa (NFL), nakon što je u Houstonu na NRG stadionu pred 73.000 gledatelja u produžetku pobijedila Atlantu Falconse s 34 - 28, osvojivši peti naslov (2002., 2004., 2005., 2015., 2017.), sve pod Belichickovim vodstvom. Stručnjak hrvatskih korijena već je sada najuspješniji trener u povijesti NFL-a po broju pobjeda u doigravanju odnosno njih 26. Ovo mu je bio rekordni sedmi put da vodi momčad u finalu, a sada je postao i rekorder s pet naslova prvaka. Bill Belichick je druga generacija američkih Hrvata. Njegov djed zvao se Ivan Biličić i živio je u Karlovcu, a u Sjedinjene Države doselio se krajem 19. stoljeća.

NHL: RENDULIĆ DEBITIRAO ZA VANCOUVER

Najbolji hrvatski hokejaš Borna Rendulić upisao je svoj prvi ovosezonski nastup u NHL ligi odigravši 4,51 minuta za Vancouver Canuckse u 2 - 3 domaćem porazu od Detroit Red Wingsa u produžetku. Rendulić je postao članom Canucksa prošloga ljeta, ali se nije izborio za mjesto na 'rosteru' tijekom priprema pa je dosadašnji dio sezone proveo u vancouverovoj filijali Utica Cometsima za koje je u 52 utakmice postigao devet golova i pet asistencija u AHL-u. U prethodne dvije sezone Rendulić je bio član Colorado Avalanchea za koje je ukupno odigrao 14 utakmica te postigao po gol i asistenciju.

ANI KONJUH RENKING KARIJERE

Hrvatska tenisačica 19-godišnja Ana Konjuh, nakon tri pobjede i plasmana u četvrtfinale jakog turnira u Dubaiju, napredovala je za tri mjesta na najnovijoj WTA listi te je sada 33., a to joj je najbolji reking u karijeri. Mirjana Lučić-Baroni je pet mjesta niže, na 34. poziciji, a Donna Vekić je nazadovala za šest pozicija i nalazi se na 90. mjestu. Na najnovijoj ATP listi trojica najbolje rangiranih hrvatskih tenisača lagano su nazadovali, Marin Čilić i Ivo Karlović za jedno mjesto, a Borna Ćorić za pet. Tako je sada Marin Čilić 8. tenisač svijeta, Karlović 21., a Borna Ćorić 64.

OBILJEŽENA 70. OBLJETNICA OSNUTKA NK OSIJEKA

Svečanošću u osječkom Hrvatskome narodnom kazalištu obilježena je 70. obljetnica osnutka Nogometnoga kluba Osijek, a kao novi projekti najavljeni su izgradnja nogometnoga kampa, s nekoliko igrališta i manjim stadionom, te obnova postojećega stadiona "Gradski vrt" ili izgradnja novoga. Predsjednik Uprave NK Osijeka Ivan Meštrović izjavio je novinarima kako su veći izgledi za novi stadion, kapaciteta oko 10.000 gledatelja, nego za obnovu postojećeg jer je, kako drži, teže obnavljati nešto što je izgrađeno 70-tih godina prošlog stoljeća i to ne do kraja i ne po pravilima koja danas vladaju u struci.

PERKOVIĆ BACILA PRVI, KOLAK DRUGI REZULTAT NA SVIJETU OVE GODINE

Olimpijske pobjednice u bacanju diska i koplja Sandra Perković i Sara Kolak na najbolji mogući način otvorile su sezonu na Otvorenome zimskome bacačkom prvenstvu Hrvatske u Splitu, Perković je pobijedila u disku hicem od 70,23 metra, a Kolak u koplju sa 65,23 metra. Pobjednički rezultat Perković je bacila u četvrtoj seriji, a to je i daleko najbolji hitac u svijetu ove godine. Rezultat Kolak je drugi najbolji na svijetu među kopljašicama, samo 65 cm je kraća od trenutačno vodeće Bjeloruskinje Tatjane Haladovič (65,88 m). "Vrhunski je ovo rezultat za početak sezone, nikad nisam bolje otvarala, prošle godine je bilo 62 metra, tako da se nadam da me očekuje još jedna uspješna godina", rekla je Kolak.

OTKRIJTE SVOJU PRIČU NA hrvatska.hr

Puna života

Ne ispunjavajte život danima, ispunite dane životom.

HRVATSKA